

SAMEN LEVEN IN BARENDRECHT

Nota integraal beleid sociaal domein

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Opzet nota	5
2. Visie, sturing en maatschappelijke effecten.....	7
2.1 Waar willen we naar toe?	7
2.1.1 Transformatie	7
2.2 Wat willen we bereiken?.....	9
2.3 Hoe gaan we daarop sturen?	9
2.3.1 Sturing op maatschappelijk resultaat.....	9
2.3.2 Pijlers voor succesvolle implementatie	10
2.3.3 Maatschappelijke effecten	15
2.4 Storytelling bij maatschappelijke opgaven.....	16
3. Ontwikkelen	18
3.1 Wat willen we bereiken?.....	18
3.1.1 De jeugd heeft de toekomst.....	18
3.1.2 Opvoeden	19
3.1.3 Ook volwassenen ontwikkelen zich een leven lang	19
3.2 Inspanningen	21
4. Meedoen	27
4.1 Wat willen we bereiken?.....	27
4.1.1 Verschillen zoveel mogelijk wegnemen	27
4.1.2 Zelfredzaamheid geen (continu) gegeven in het leven	27
4.1.3 Maatwerkgericht aanbod & de toegang naar hulp en ondersteuning	28
4.1.4 Oneigenlijk gebruik wordt bestreden.....	28
4.1.5 Werken is belangrijk voor het welbevinden en voor de participatie	29
4.2 Inspanningen	30
5. Eigen kracht & Samenkracht	36
5.1 Wat willen we bereiken?.....	36
5.1.1 Vrijwilligers en mantelzorgers worden ondersteund	36
5.1.2 Ruimte voor laagdrempelig ontmoeten en burgerinitiatief.....	36
5.1.3 We bevorderen ‘nabuurchap’, onderlinge solidariteit en eigen initiatief in de wijken	37
5.1.4 Ook vanuit ruimtelijk beleid aandacht voor krachtige wijken	37
5.2 Inspanningen	38
6. Vitaal & Gezond.....	42
6.1 Wat willen we bereiken?.....	42

6.1.1 Vitaliteit en gezondheid als randvoorwaarden voor ‘meedoen en ‘naar elkaar omkijken’ .	42
6.1.2 Eenzaamheid	42
6.1.3 Positieve gezondheid als uitgangspunt	42
6.1.4 Ook vanuit ruimtelijk beleid aandacht voor gezondheid	43
6.1.5 Mogelijkheden zoeken voor cofinanciering	43
6.2 Inspanningen	44
7. (veilig) Thuis wonen.....	48
7.1 Wat willen we bereiken?.....	48
7.1.1 Vergrijzing; een belangrijke motor van extramuralisering en innovatie.....	48
7.1.2 Borging veiligheid in thuissituatie	49
7.1.3 Versterken van verbinding tussen zorg en veilig via het Zorg- en Veiligheidshuis	49
7.2 Inspanningen	51
8. Implementatie	56
8.1 De basis is gelegd.....	56
8.2 Doorontwikkeling gemeentelijke organisatie	56
8.2.1 Integrale dienstverlening	56
8.2.2 Organisatiecultuur	57
8.2.3 Organisatieperspectief	57
8.3 Implementatie	57
8.3.1 Een programmatische benadering	57
8.3.2 Inkoopstrategie en opdrachtgeverschap	57
8.3.3 Outcomegerichte sturing en partnerschap	57
8.3.4 Beleidsmonitor	58
8.3.5 Deskundigheidsbevordering.....	58
8.4 Financiën	58
8.4.1 De inkomsten	58
8.4.2 De uitgaven.....	59
8.4.3 Grip op kosten deels beïnvloedbaar.....	59
BIJLAGE 1 Trends & kwantitatieve gegevens	61
BIJLAGE 2 Overzicht taakvelden begroting 2020	99
BIJLAGE 3 Beleidsmonitor	100
BIJLAGE 4: Infographic.....	107

1. Inleiding

Dit meerjarig beleidskader beschrijft het beleid van de gemeente Barendrecht op het (brede) terrein van het sociaal domein. De nota maakt inzichtelijk welke samenhangende maatschappelijke doelstellingen de gemeente heeft met het beleid in het sociaal domein; met welke opgaven we de komende jaren samen met onze partners aan de slag gaan.

De gemeente Barendrecht wil de komende jaren de dienstverlening in het sociaal domein verder verbeteren. Samen met inwoners en maatschappelijke partners willen we meer focus aanbrengen op de transformatie in dit domein. In partnerschap en in een lerende omgeving willen we stap voor stap de complexe vraagstukken binnen het sociaal domein aanpakken. We willen onder meer dat meer vraaggericht en integraal gewerkt wordt. We willen de zorg vroegtijdig en dichtbij organiseren. Voorkomen is beter dan genezen en daarom zet de gemeente in op preventie en vroegsignalering. Ook willen wij dat iedereen volwaardig mee kan doen in onze samenleving, dat de integraliteit van de toegang en de hulp en ondersteuning versterkt wordt en dat zoveel mogelijk gewerkt wordt aan duurzame samenwerkingsverbanden en resultaten. Hierbij is het van belang in het oog te houden dat de inzet in het sociaal domein betaalbaar blijft. Door de alsmaar stijgende lijn in het zorggebruik is de betaalbaarheid van de zorg een uitdagende opgave.

Voorliggende nota vervangt een aantal beleidsnota's die voorafgaand aan de decentralisatie van taken in het sociaal domein naar gemeenten in 2015 door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Het gaat om:

- Het meerjarenbeleidskader Jeugdhulp (2015-2018)
- Het beleidsplan Wmo Barendrecht (2015-2018)
- Het beleidskader Participatiewet Barendrecht 'Samenwerken aan werk'

Deze nota hangt ook nauw samen met het in 2019 door de gemeenteraad vastgestelde Barendrechts welzijnskader 2019 en het preventief jeugdbeleid 2020-2023 en de daarop volgende uitvoeringsplannen. Bij de implementatie van voorliggend beleid wordt vanzelfsprekend afstemming gezocht bij de wijze waarop de implementatie eerstgenoemde beleidskaders is vorm gegeven.

Aan de totstandkoming van deze nota is een participatietraject vooraf gegaan. Zowel de doelgroepen van het beleid als veel maatschappelijke organisaties hebben input geleverd voor deze nota. Ook vanuit uitvoerend niveau zijn verscheidene wijkteamprofessionals en professionals op het gebied van participatie en de Wmo betrokken geweest. De input uit deze bijeenkomsten is, voor zover het het beleidsniveau raakt, verwerkt in deze nota. Het gemeentebestuur is alle deelnemers zeer dankbaar voor de bijdrage die zij aan de totstandkoming van deze nota geleverd hebben.

Gezien de relatief korte periode waarin de Covid-19 crisis zich manifesteert en de onduidelijkheid over de duur en de impact van deze crisis hebben we ervoor gekozen om in deze beleidsnota niet uitgebreid stil te staan bij de gevolgen van de Covid-19 crisis. We verwachten dat de geformuleerde outcome-effecten en doelstellingen niet zullen wijzigen maar van onverminderd belang of zelfs urgenter zullen zijn. We volgen de effecten van de huidige crisis op de voet, onder meer door de Covid-tafels die wij op dit moment organiseren. Via deze tafels houden de gemeente en maatschappelijke partners elkaar op de hoogte van het verloop en de ervaren effecten omtrent de dienstverlening aan de inwoners en sturen we waar nodig bij. De beheersing van risico's en het treffen van maatregelen is onderdeel van onze reguliere beleids-, planning en control-cyclus.

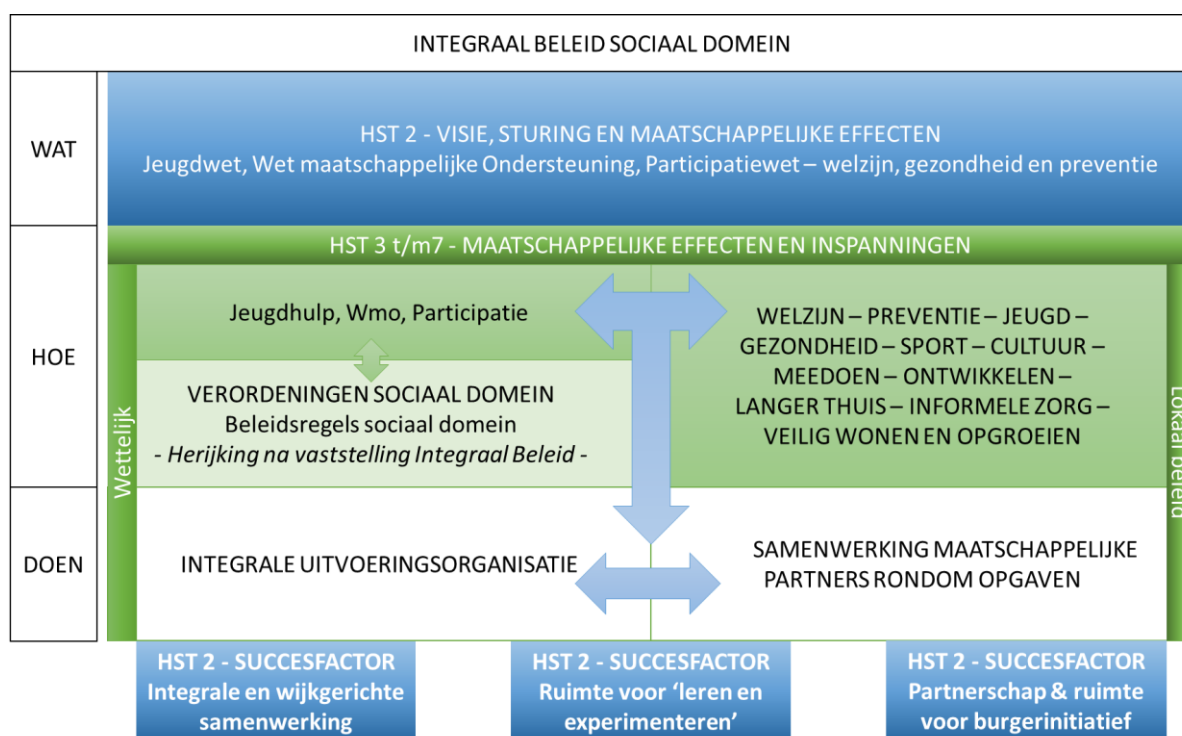
1.1 Opzet nota

In de figuur 'Integraal Beleid Sociaal Domein' is in één oogopslag te zien hoe deze beleidsnota is opgebouwd. In hoofdstuk 2 'Visie, sturing en maatschappelijke effecten' wordt ingegaan op de vragen: 'Waar willen we naar toe', 'wat willen we bereiken' en 'hoe gaan we daarop sturen'. In dit hoofdstuk is onder andere beschreven dat de gemeente Barendrecht een verandering (de transformatie) in het lokale sociaal domein wil bewerkstelligen. De gemeente heeft met input van inwoners en maatschappelijke partners een missie geformuleerd. In dit hoofdstuk is die missie beschreven en is opgenomen hoe de gemeente wil sturen op het realiseren van de missie en de daarbij horende maatschappelijke effecten. Belangrijke pijlers onder het beleid vormen de 'motor' voor de verandering: integrale en wijkgerichte samenwerking, ruimte voor 'leren en experimenteren' en partnerschap en ruimte voor burgerinitiatief.

In het licht van de missie is een vijftal maatschappelijke effecten geformuleerd. In de hoofdstukken 3 t/m 7 zijn deze maatschappelijke effecten in beeld gebracht. Per hoofdstuk is een overzicht opgenomen van de inspanningen die we (nu al) leveren.

Tot slot is in hoofdstuk 8 ingegaan op de financiële aspecten, de sturing, de implementatie van het beleid en op de beleidsmonitor. De indicatoren die gehanteerd zullen worden voor het meten van de effecten van het beleid zijn opgenomen in bijlage 3 van deze nota.

In de laatste bijlage van de nota treft u tot slot een infographic aan waarin de kern van de beleidsnota is weergegeven.

Figuur 'Integraal Beleid Sociaal Domein'

Na de vaststelling van het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' worden de verordeningen herijkt om een hernieuwd kader voor de integrale uitvoering op het gebied van Jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en Participatie te bieden. Voor wat betreft de inspanningen die door maatschappelijke partners worden uitgevoerd geldt dat de gemeente de dialoog intensiveert. In samenwerking met partners buigt de gemeente zich integraal over de opgaven in deze nota.

2. Visie, sturing en maatschappelijke effecten

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke ontwikkelingen in de samenleving de gemeente de komende jaren wil stimuleren, wat de gemeente wil bereiken en wat ervoor nodig is om dat te kunnen bereiken.

2.1 Waar willen we naar toe?

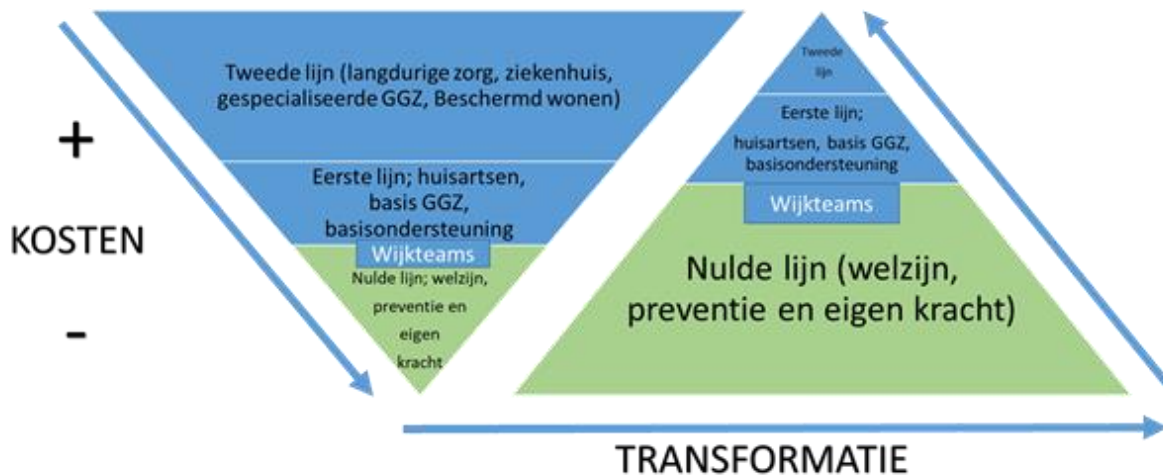
De komende jaren wil de gemeente samen met partners en inwoners bouwen aan een krachtige, inclusieve samenleving. De gemeente wil dat iedereen zich naar vermogen kan ontwikkelen en kan deelnemen aan de maatschappij. Het is een samenleving waarin inwoners zich verbonden voelen en hun weg weten te vinden. Iedereen hoort erbij, doet er toe, iedereen doet mee. Iedereen kan ook zelf binnen zijn of haar mogelijkheden aan de samenleving bijdragen, hetgeen de zingeving en het welbevinden vergroot. Mensen zijn betrokken bij elkaar, respecteren elkaar, helpen elkaar. Inwoners krijgen ondersteuning van de gemeente en/of partners op het moment dat zij dat nodig hebben. Deze ondersteuning is goed vindbaar en toegespitst op de behoefte(n) van de inwoner(s). Als samenleving nemen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid. Inwoners zijn in staat om hun eigen leven te organiseren en vorm te geven. Inwoners weten elkaar te vinden en pakken samen initiatieven op; voor en door inwoners. Als het tegenzit doen mensen voor hulp een beroep op familie, vrienden, kennissen, burens en zo nodig professionele ondersteuning. De gemeente is zich daarbij bewust van de grenzen van informele zorg en biedt desgewenst ook kwalitatieve ondersteuning aan degenen die omzien naar hun naaste.

2.1.1 Transformatie

Het Rijk heeft in 2015 een aantal omvangrijke taken overgedragen aan de gemeenten. Het gaat om de gemeentelijke taken zoals deze zijn opgenomen in de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Wet op Passend Onderwijs. Het Rijk had twee belangrijke argumenten om de decentralisaties voor het sociaal domein door te voeren:

- Minder regeldruk voor inwoners. De regels moeten zo eenvoudig mogelijk zijn. Inwoners met ingewikkelde problemen kunnen terecht bij één aanspreekpunt.
- De geldstromen aan gemeenten voor de taken in het sociaal domein worden eenvoudiger ingericht. Gemeenten krijgen uiteindelijk 1 budget vanuit het gemeentefonds om de participatie in de maatschappij te bevorderen. Besteding van en verantwoording over dit budget wordt zo voor gemeenten overzichtelijker. Dit zou ook het antwoord moeten vormen op de jaarlijkse stijging die werd gesignaleerd in beroep op zorg en ondersteuning en de daarmee gepaarde kosten.

De zogenaamde 'transitie' (overdracht) van taken op het gebied van zorg en participatie in 2015 kan geslaagd genoemd worden, maar voor een succesvolle 'transformatie' is er nog een weg te gaan. Net als veel andere gemeenten in Nederland staat Barendrecht voor de opgave de 'transformatie' in het sociaal domein een extra impuls te geven. De stappen in dit proces zet de gemeente in gezamenlijkheid met maatschappelijke partners en inwoners. De gemeente beoogt met deze 'transformatie' van zorg en hulp de beweging van 'zwaar naar lichte zorg', het versterken van de functie van preventie en vroegsignalering en het toepassen van de integrale benadering daar waar de situatie erom vraagt. Het hoofddoel daarbij: inwoners zo lang en gezond mogelijk laten meedoen in de samenleving en vroegtijdig escalatie van problematiek voorkomen. De beweging die de 'transformatie' veronderstelt, is in onderstaande afbeelding vereenvoudigd gevisualiseerd.

Figuur 1 – Transformatie in beeld

Bij de transformatie gaat het om de navolgende ontwikkelingen:

- Het versterken van de integrale benadering: bij meervoudige complexe casuïstiek regie op een op elkaar afgestemd hulpaanbod dat bijdraagt aan een 'duurzaam resultaat'.
- Vroegtijdiger signaleren zodat ook eerder kan worden geïntervenieerd om eventuele verdere escalatie te voorkomen.
- Het vroegtijdig inzetten van lichtere vormen van hulp en het bieden van passende basisondersteuning.
- Het versterken van preventie: investeren in activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn, cultuur en sport ter voorkoming van problematiek.
- Ruimte geven aan innovatie: op zoek naar nieuwe vormen van hulp en activiteiten die bijdragen aan de beweging van de transformatie.
- De-medicalisering: het verminderen van het beroep op de medische hulp w.o. de eerstelijnszorg¹ en het versterken en vergroten van de zichtbaarheid van nulde lijn (welzijn en gezondheid).
- Afname specialistische hulpverlening/tweedelijnszorg²: op termijn verminderen van beroep op zware dure hulp.

De gemeente ziet daarbij een belangrijke rol weggelegd voor de wijkteams als stevige verbinding tussen de nuldelijn³ en de 1^e en 2^e lijnszorg. Voor de wijkteams betekent dat ook dat zij een belangrijke speler zijn in het aanjagen van deze transformatie en dat zij zich zelf gedurende dit proces ook dienen te ontwikkelen. In paragraaf 2.3.2 wordt daar verder op ingegaan.

De veronderstelling, die mede de basis is voor de overdracht van taken aan gemeenten (de decentralisaties), is dat met het behalen van de benoemde doelstellingen ook een kostenreductie (zie afbeelding 'transformatie') kan worden gerealiseerd. De gemeente constateert echter ook dat het beroep op zorg en hulp blijft stijgen. Daarom past het om de volgende kanttekeningen te plaatsen:

- De 'transformatie' en de veronderstelde kostenreductie hebben tijd nodig. Hier geldt het

¹ **Eerstelijnszorg** is alle zorg die direct toegankelijk is voor de patiënt. Denk aan huisartsen, maatschappelijk werk en spoedeisende hulp in ziekenhuizen.

² **Tweedelijnszorg** is de zorg waar een verwijzing voor nodig is.

³ **Nuldelijnszorg** is de zorg die gegeven wordt door mantelzorgers, vrijwilligers en familie.

principe 'de kosten gaan voor de baten uit'. Langdurige investeringen in gezondheid en preventie, monitoring van de effecten daarvan en daaruit volgende lering en bijstelling zijn nodig om op termijn een kostenreductie te kunnen realiseren. Het is van belang dat er ruimte is voor ontwikkelen, leren en bijstellen van vernieuwende aanpakken. Dit vraagt om het inrichten van een faciliterende structuur waarin partners participeren. We gaan op zoek naar mogelijkheden voor kostenreductie door innoveren en experimenteren samen met onze partners. We benutten daarbij ervaringen die elders zijn of worden opgedaan.

- Eventuele kostenbesparingen zullen niet altijd terug te leiden zijn naar de gemeentelijke begroting. Zo kunnen ook zorgverzekeraars of andere overheden baat hebben bij vroegtijdige inzet van hulp of ondersteuning bij extra investeringen in welzijn.
- Andere autonome ontwikkelingen kunnen het beroep op de zorg en de daarmee gepaard gaande kosten beïnvloeden, zoals wijzigingen in het Rijksbeleid, economische - en demografische ontwikkelingen.

2.2 Wat willen we bereiken?

In het licht van de beoogde verandering, de 'transformatie', luidt de gemeentelijke missie:

Samen met inwoners en maatschappelijke partners wil de gemeente werken aan een vitale samenleving waarin iedereen mee kan doen. Voor inwoners die (tijdelijk) hulp en ondersteuning nodig hebben is een vangnet aanwezig.

In het licht van deze missie heeft de gemeente gewerkt aan het formuleren van maatschappelijke effecten. Bij aanvang van het opstellen van het beleid zijn de maatschappelijke vraagstukken bepaald waar we als lokale overheid een wettelijke verantwoordelijkheid in hebben of (samen met onze partners) een rol in willen hebben. Dit is onder meer gebeurd middels het analyseren van documenten, een evaluatie, aan de hand van gegevens uit de gemeentescan, een beschouwing van relevante trends en ontwikkelingen en input die we van verschillende relevante partijen en inwoners hebben ontvangen. Ook medewerkers uit de uitvoering hebben hun zienswijze gegeven op de knelpunten en relevante maatschappelijke vraagstukken.

In de hoofdstukken 3 t/m 7 zijn de maatschappelijke effecten in beeld gebracht en de inspanningen die we (nu al) gaan leveren. De aan deze thema's gekoppelde relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen & kwantitatieve gegevens zijn opgenomen in bijlage 1.

Voordat de maatschappelijke effecten verder in beeld worden gebracht maken we eerst duidelijk op welke wijze de gemeente vorm geeft aan de sturing op deze maatschappelijke effecten en inspanningen.

2.3 Hoe gaan we daarop sturen?

De vraagstukken in het sociaal domein zijn complex en de aanpak ervan is meerledig. De gemeente gaat deze maatschappelijke uitdagingen graag samen met haar partners aan. Partners in de brede zin van het woord. Ook is het van belang dat de zorg betaalbaar blijft (wordt) voor de gemeenschap. Om deze reden is het van groot belang dat de inspanningen die verricht en veelal bekostigd worden zo effectief en efficiënt als mogelijk zijn. De gemeente wil in samenwerking met de maatschappelijke partners op de geformuleerde maatschappelijke effecten gaan sturen. Sturing op maatschappelijk effect of resultaat wordt ook wel 'outcome-gerichte' sturing genoemd.

2.3.1 Sturing op maatschappelijk resultaat

Lange tijd was de veronderstelling in 'gemeenteland' dat grip op het effect kon ontstaan wanneer het

duidelijk was welke inspanningen werden geleverd. Inmiddels is bekend dat de relatie tussen de diensten die geleverd worden en de beoogde effecten complexer in elkaar zit. Dat wil overigens niet zeggen dat de gemeente de inspanningen niet in beeld moet hebben. Integendeel, het is belangrijk om dat overzicht te hebben om vervolgens ook te kunnen bijsturen op basis van het resultaat. Echter dat zal de gemeente in steeds mindere mate doen op de zogenaamde 'output', dat wil zeggen op bijvoorbeeld het aantal bezoeken dat aan 75-plussers is uitgevoerd, of het aantal inwoners dat een avond heeft bijgewoond ter bestrijding van eenzaamheid. Dergelijke indicatoren zijn niet onbelangrijk, want op die wijze kan wel het bereik van de gewenste doelgroepen en de omvang van de ingezette inspanningen vast worden gesteld. Maar de gemeente wil het maatschappelijk resultaat meer centraal stellen. Dat wil zeggen dat in het voorbeeld van de 75-plussers niet primair de vraag zal zijn of iedereen bezocht is maar hoe het (ervaren) maatschappelijk resultaat van de afgelegde bezoeken is. Alleen langs die weg komen we tot de kernvragen: doet de gemeente de juiste dingen? Doen de maatschappelijke partners de juiste dingen? Is bijsturing noodzakelijk? Is er ruimte om met een andere vorm van inzet te experimenteren? Zijn er succesvolle praktijken elders in Nederland die we ook in Barendrecht kunnen toepassen?

Outcome gaat dus niet over het aantal diensten dat wordt geleverd maar juist over de effecten daarvan: wat brengen de inspanningen teweeg? Daarom lijkt het meten van outcome een betere manier om vast te stellen of de beoogde doelen behaald worden⁴.

2.3.2 Pijlers voor succesvolle implementatie

De 'transformatiebeweging' (zie paragraaf 2.1.1 'Transformatie') die de gemeente in de samenleving tot stand wil zien komen en de maatschappelijke effecten die gemeente wil bereiken vragen om een integrale aanpak in de gemeentelijke dienstverlening en tussen gemeente, partners en inwoners. Het vraagt om focus en afstemming in rollen, taken en inzet van gemeenten en partners, om onderbouwing door cijfers en ervaringen, een voortdurende leercyclus en op basis daarvan het (voortdurend) doorvoeren van verbeteringen en vernieuwingen. Om dat te kunnen bewerkstelligen implementeert de gemeente het 'Integraal Beleid Sociaal Domein' rondom een drietal pijlers:

- **Partnerschap & ruimte voor burgerinitiatief**
- **Ruimte voor 'leren en experimenteren'**
- **Integrale en wijkgerichte samenwerking**

De mate waarin de gemeente en partners in staat zijn om deze pijlers goed te organiseren zullen er naar onze overtuiging toe leiden dat de doelen van het ingezette beleid steeds beter bereikt worden. De pijlers zouden dus ook kunnen worden omschreven als kritische succesfactoren. In de volgende paragrafen gaan we op deze succesfactoren in.

1. Partnerschap en ruimte voor burgerinitiatief

Daar waar de overheid voorheen met name gericht was op rechtmatigheid en prestaties, wordt de rol van de overheid steeds meer samenwerkingsgericht en responsief; met name op het gebied van complexe sociale vraagstukken. Hier hoort een andere manier van sturing en beheersing bij; meer gericht op samenwerking, op gezamenlijk eigenaarschap binnen een samenhangende, integrale aanpak. Deze beweging is in onderstaand figuur weergegeven:

⁴ De outcome-indicatoren zijn nog niet opgenomen in deze conceptnota. In de ontwerpversie van de nota die eind 2020 gereed zal zijn, zal een set indicatoren zijn opgenomen.

Figuur 2 - vier rollen van de overheid (Berenschot, 2019)

Om de vraagstukken in het sociaal domein aan te pakken en de gewenste transformatie te bewerkstelligen focust de gemeente zich meer op haar rol als samenwerkende en responsieve overheid. Vanuit de responsieve benadering biedt de gemeente, daar waar het bijdraagt aan het bereiken van de maatschappelijke effecten, ruimte aan (buurt)initiatieven van inwoners.

De rol van de gemeente blijft enerzijds sturend, bijvoorbeeld op het gebied van de inkoop & bekostiging van diensten/aanbod of met oog op de uitvoering van wetten of in het kader van fraudebestrijding. Daarnaast zal de gemeente zich meer verbindend, faciliterend, stimulerend en soms initiërend opstellen. De gemeente is vanuit deze benadering meer de procesregisseur die samenwerkingsverbanden 'smeedt', ketens aan elkaar verbindt en innovatievermogen opbouwt samen met de betrokken partners.

In de hoofdstukken 3 t/m 7 zijn in tabellen per maatschappelijk effect weergegeven welke inspanningen ten tijde van de aanvang van deze beleidsperiode verricht worden die -in meer of minder mate, meer of minder direct- bijdragen aan het beoogde effect. Rondom ieder maatschappelijk effect zal een 'opgavetafel'⁵ worden gevormd. In samenspraak met onze partners aan iedere 'opgavetafel' wordt besproken op welke wijze inzet gepleegd kan worden om de beoogde effecten zo effectief en efficiënt als mogelijk te bereiken. De bedoeling is dat hiermee de integraliteit van de aanpak wordt verbeterd, dat overlap in het aanbod wordt voorkomen of weggenomen en dat met de partners aan tafel wordt gezien waar innovatieve aanpakken gerealiseerd kunnen worden. Ook de resultaten van het gevoerde beleid worden aan deze tafels besproken. De inzichten van de opgavetafel kan voor de gemeente aanleiding zijn wijzigingen aan te brengen in de (bekostiging van) diensten in het sociaal domein.

Data-gedreven werken

De complexiteit van de vraagstukken maakt dat traditionele sturingswijzen niet volstaan en vraagt om een aanpak die meer outcomegericht dan outputgericht is. De gemeente wil op een stapsgewijze

⁵ De term 'opgavetafel' wordt gehanteerd om duidelijk te maken dat aan de betreffende overlegtafel gefocust wordt op het bereiken van het betreffende maatschappelijke effect. Er komen derhalve vijf opgavetafels. De bij het betreffende maatschappelijke effect betrokken partijen zijn partner in het overleg, alsmede een vertegenwoordiging van de doelgroep en/of inwoners van de gemeente.

manier een meer data- en informatiedreven vorm van werken ontwikkelen die ondersteunend is aan de outcome-gerichte sturing. Gemeente en partners hebben hier samen een rol. Die ontwikkeling vraagt om een gestructureerde lange termijn aanpak met aandacht voor leren, monitoren, analyseren en meten. Outcomegericht werken vraagt zowel om kwantitatief als kwalitatief onderzoek. Om gegevens uit onder meer rapportages, data-analyses, klantervaringsonderzoeken en interviews met de doelgroep goed te kunnen interpreteren, moet het gesprek (vanuit meerdere perspectieven) gevoerd worden. Het is van belang dat bij deze gesprekken een diversiteit van actoren aanwezig is; ook de doelgroep(en) van ons beleid zullen bij de 'opgavetafels' betrokken worden. Waar mogelijk wordt data op wijkniveau ontsloten ten behoeve van de wijkgerichte hulp en ondersteuning en samenwerking (zie daarvoor ook punt 3. Integrale en wijkgerichte samenwerking).

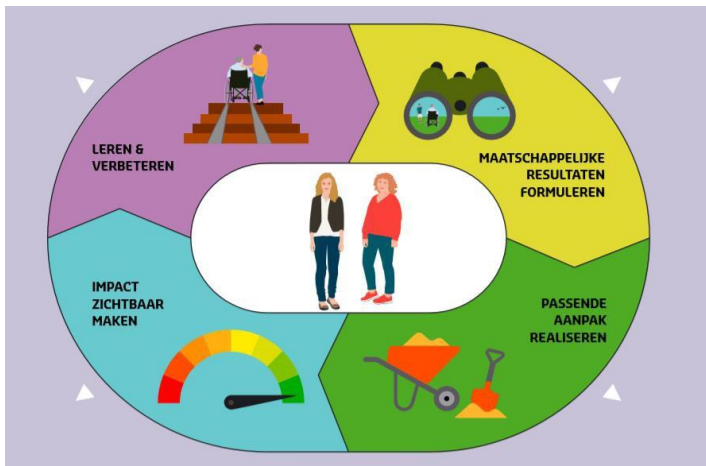
2. Ruimte voor 'leren en experimenten'

Vanuit de 'opgavetafels' zal ook onderzocht worden of een aantal projecten gericht op innovatie uitgevoerd kan worden en wordt kennis en ervaring die elders in het land is opgedaan benut. We onderzoeken in samenwerking met onze partners nieuwe vormen van hulp en ondersteuning en bieden mogelijkheden om te investeren in innovatie. We creëren een centralere plek voor innovatie en diversiteit in het zorg- en ondersteuningsaanbod van maatschappelijke organisaties en -partners. De gewenste transformatie vraagt immers om een andere houding en werkwijze van de gemeente: gelijkwaardig samenwerken met burgers, professionals, organisaties en bedrijven en uitzoeken wat werkt, of niet, en daarvan leren. De gemeente heeft hierbij een regisserende en voorwaardenscheppende rol. Bij het vormgeven van de opgavetafels bezien we op welke manier deze te integreren zijn binnen de allianties van het Preventief Jeugdbeleid en het Welzijnskader, omdat deze allianties al grotendeels werken volgens deze principes.

Samen sturen via 'Opgavetafels'

Het alleen meten van de output (bijvoorbeeld het aantal geleverde diensten) volstaat zoals gezegd niet. De gemeente wil de effecten van de middelen die worden ingezet -zoals vroegsignalering, welzijnsactiviteiten, activiteiten die participatie bevorderen of zorg en ondersteuning die worden geboden- volgen en hierop kunnen (bij)sturen. In een cyclisch proces worden periodiek de resultaten van de inzet via onderzoek en monitoring geïnventariseerd. Over de resultaten van de inventarisatie gaan we in gesprek met de partners die aan de betreffende 'opgavetafels' deelnemen. Dit om met elkaar de resultaten en bevindingen te duiden en gezamenlijk te bezien wat er in de activiteiten en de aanpak verbeterd kan worden. Hiermee ontstaat een cyclisch proces waarin het gewenste maatschappelijk effect (de outcome) sturend is.

In het hierboven beschreven proces staat structureel leren en ontwikkelen centraal met als doel de kwaliteit van de inzet steeds meer te verbeteren en flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen en/of veranderende omstandigheden. Het proces is in onderstaande afbeelding weergegeven.

Figuur 3 (bron: Movisie)

De inzet brengt bepaalde resultaten teweeg en heeft daardoor een bepaald maatschappelijk impact. In de literatuur wordt het zinnvolle onderscheid gemaakt tussen outcome (effecten korte termijn, voor de direct betrokken partijen) en maatschappelijke impact (effecten lange termijn, voor de maatschappij als geheel). De outcome wordt eveneens beïnvloed door autonome ontwikkelingen zoals economische ontwikkelingen of een crisis zoals de coronacrisis. Dit worden omgevingsfactoren genoemd. Ook deze omgevingsfactoren moeten betrokken worden bij de bespreking van behaalde resultaten. Het kan zijn dat het beleid met succes is uitgevoerd maar dat een andere maatschappelijke ontwikkeling of actualiteit de resultaten beïnvloedt, zoals een recessie.

3. Integrale en wijkgerichte samenwerking

De gemeente investeert in de optimalisatie van de eigen dienstverlening door werkwijzen en – processen bij de uitvoering van de wetgeving sociaal domein op elkaar af te stemmen. De vraagverheldering en vraagverduidelijking gebeurt waar nodig integraal en zo vroeg mogelijk in het proces. Ook in het kader van de eigen dienstverlening stelt de gemeente zichzelf tot doel om op het resultaat te sturen. Het is immers primair zinniger te weten wat het resultaat is van onze dienstverlening dan ‘af te kunnen vinken’ of iemand hulp of ondersteuning heeft gehad. De gemeente zet in op een integrale dienstverlening met oog voor het duurzaam resultaat voor de inwoner. Indicatoren hierbij zijn bijvoorbeeld het ervaren resultaat, de mate waarin de zelfredzaamheid is versterkt en het herhaald beroep op hulp. De integrale aanpak van de gemeentelijke dienstverlening heeft betrekking op de uitvoering van de Participatiewet, de Wet op de gemeentelijke schuldhulpverlening, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet w.o. de hulp vanuit de wijkteams, en ingekochte (specialistische) hulpvoorzieningen. Sommige onderdelen van de dienstverlening voert de gemeente niet zelf uit maar heeft de gemeente via een vorm van opdrachtgeverschap bij partners belegd. Dit geldt onder andere voor de hulpverlening die vanuit de wijkteams wordt geboden (de zogenaamde ‘basishulp’) en de ingekochte (specialistische) hulp die door specialistische aanbieders wordt aangeboden.

Wijkteams

Sinds de oprichting van de wijkteams is er veel veranderd. Deze veranderingen zijn vooral zichtbaar in de samenstelling van de teams, de aansturing en in de samenwerking met andere partijen. De oorspronkelijke ambitie van veel gemeenten en zo ook in Barendrecht was om vanuit de sociale wijkteams dichtbij, laagdrempelig (aansluiten bij de inwoners) en outreachend te werken. Tot nu toe komt echter uit iedere peiling of onderzoek dat wijkteams onvoldoende toekomen aan preventief werken en vroegsignalering. Ook het doorontwikkelen van individueel aanbod naar collectieve voorzieningen wordt herhaaldelijk genoemd als taak waar onvoldoende tijd voor is. Door veel voorkomende problemen collectief en preventief aan te pakken, wordt de zelf- en

samenredzaamheid van inwoners groter en mogelijke risico's voorkomen⁶.

De gemeente werkt de komende periode aan de aanscherping van rollen en taken voor de wijkteams in relatie tot de rol van de gemeente en partners in de wijk. Gemeente en partners maken afspraken en scheppen duidelijkheid over ieders verantwoordelijkheid en werken aan een sluitende aanpak voor wijkgerichte zorg. De afspraken vormen samen met dit Integraal Beleid Sociaal Domein een belangrijke basis voor de doorontwikkeling van de wijkteams.

Uitgangspunt van het wijkteam is de eigen kracht van de individuele inwoner en zijn of haar netwerk, de kracht van de wijk en de kracht van de wijkteamprofessional. Samen zorgen zij voor een sterke basisstructuur in de wijk, waar ieder zoveel mogelijk zelf doet, maar waar inwoners ook de hulp en ondersteuning krijgen die nodig is; een integrale aanpak van wijkgerichte zorg. De kracht van een wijkteam zit in het integraal en wijkgericht werken dichtbij de inwoners. Hierdoor kunnen vragen van inwoners snel en adequaat worden opgepakt. De taken van het wijkteam zijn:

- het organiseren van de ondersteuningsvragen die binnenkomen en voeren van casusregie.
- uitvoeren van (kortdurende) ondersteuningstrajecten.
- een adviesfunctie en samenwerkingspartner voor het lokale veld op het gebied van preventie, gezondheid en welzijn.
- vroegtijdig signaleren en inzetten op preventie.
- diagnostiek/vraagverheldering zodat passende hulp en ondersteuning ingezet kan worden.

De komende jaren verschuift het accent van het wijkteam naar netwerksamenwerking, hulpverlening en casusregie. De gemeente neemt een meer prominente rol in bij de toegang en toeleiding naar specialistische hulpverlening. De ontwikkelpunten voor de wijkteams zijn voornamelijk gelegen in:

- Intensiveren van preventief werken en vroegsignalering.
- Meer outreachend werken.
- (Meedenken over het) doorontwikkelen van collectieve voorzieningen.
- De verbinding met de zogenaamde nuldelijnszorg.

Wijkgerichte samenwerking

De integraliteit van hulpverlening raakt ook de samenwerking van de gemeente met andere verwijzers naar hulpverlening zoals huisartsen en de jeugdbescherming, of partners in de wijk zoals de thuiszorg en wijkverpleging, de (jeugd)gezondheidszorg en het welzijnswerk. De gemeente wil de aanpak op het gebied van wijkgerichte zorg verder ontwikkelen. Daarbij stelt de gemeente niet de klacht en het individu centraal maar de behoefte(n) van de groep(en) binnen de wijk. De grootste knelpunten en behoefte(n) vormen het uitgangspunt voor het vinden van kansrijke en duurzame oplossingen op het gebied van gezondheid en welzijn.

De gemeente wil een goed werkend wijknetwerk door ontwikkelen op het gebied van welzijn, gezondheid, hulp en ondersteuning. Sinds de opzet van de wijkteams in 2014/2015 heeft de gemeente met de partners die hulp leveren via de wijkteams, binnen de mogelijkheden die er waren, belangrijke stappen gezet in wijkgerichte hulp en het bouwen aan een wijknetwerk. Dat opgebouwde wijknetwerk wil de gemeente behouden en uitbouwen.

De gemeente streeft daarbij in lijn met het voorgaande naar :

- een (stevige) regierol vanuit de gemeente;
- gedeeld eigenaarschap;
- goede informatiepositie;

⁶ Bron: Rapport-Sociale-wijkteams-vijf-jaar-later-2020, Movisie

- een transparante werkwijze met een heldere rol- en taakverdeling tussen partners in de wijk, verwijzers en contractanten;
- het verbeteren van de ervaren kwaliteit van hulp en ondersteuning;
- het verbeteren van de gezondheid (van een populatie);
- het verlagen van de kosten per hoofd van de bevolking.

Gegevensuitwisseling

Een factor waar in de integrale aanpak op casusniveau rekening mee moet worden gehouden, is de privacy en als gevolg daarvan de (on)mogelijkheden in het delen van informatie. De huidige wetgeving (AVG) zorgt ervoor dat de gemeente en partners tot op heden nog beperkt worden in de uitwisseling van gegevens tussen de uitvoering van de onderscheiden wettelijke kaders. Op het punt van gegevensuitwisseling volgt de gemeente de landelijke ontwikkelingen op de voet. De Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) zal de uitwisseling van persoonsgegevens binnen het sociaal domein regelen en faciliteert de integrale aanpak. Deze wet voorziet in een uitgebreide aanpassing van de Wmo 2015, en een korte verwijzing daarnaar in de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze wet treedt naar verwachting 2021 in werking.

Specialistisch aanbod

Op het gebied van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning zoekt de gemeente naar mogelijkheden om synergie te behalen tussen de (inkoop van) diverse typen hulp en ondersteuning in het spectrum van licht tot zwaar. Daarbij valt te denken aan de overgang van 18- naar 18+ of de vormgeving van een betere aansluiting tussen zware en lichte ondersteuning waardoor mogelijkheden om te sturen op 'afschaling' worden vergroot. Met 'afschaling' bedoelt de gemeente de sturing op de inzet van zo licht mogelijke passende hulp.

Strategische samenwerking

Op een aantal terreinen werkt de gemeente strategisch samen. Bijvoorbeeld als het beschikbaar stellen van (schaarse) voorzieningen beter te organiseren is via het benutten van schaalvoordelen in een groter samenwerkingsverband. Denk hierbij aan de samenwerking in de jeugdhulpregio Rijnmond met het oog op de beschikbaarheid van hoogwaardige specialistische voorzieningen waaronder jeugdbescherming en -reclassering. In dit samenwerkingsverband ontwikkelen gemeenten een gezamenlijke regiovisie op jeugdhulp. Ook op het gebied van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en preventie wordt op regionaal niveau samenwerk gewerkt via de Raad voor het Publiek Belang.

Ook kan de gemeente kiezen voor een vorm van strategische samenwerking als er sprake is van een grote mate van afhankelijkheid met de beschikbaarheid van voorzieningen waarvoor de gemeente niet zelf bestuurlijk of financieel verantwoordelijk is. Denk hierbij aan samenwerking rondom (de doordecentralisatie) van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang of aan afstemming omtrent de overgang naar de Wet langdurige zorg. Ook kan er ook sprake zijn van samenwerking gericht op het behalen van maatschappelijk resultaat waar zowel gemeente als andere overheden of zorgverzekeraars baat bij kunnen hebben met oog op maatschappelijk en financieel rendement. Denk bijvoorbeeld aan het investeren in welzijn waardoor een afname in een beroep op geestelijke gezondheidszorg bij volwassenen wordt gerealiseerd.

2.3.3 Maatschappelijke effecten

In de hoofdstukken 3 t/m 7 zijn de maatschappelijke effecten verder in beeld gebracht. Het betreft de volgende maatschappelijke effecten:

- 1. Alle inwoners ontwikkelen zich optimaal**
- 2. Alle inwoners hebben gelijke kansen om mee te doen**

3. **Alle inwoners kunnen voor zichzelf zorgen en kijken naar elkaar om**
4. **Alle inwoners zijn (langer) vitaal en gezond**
5. **Alle inwoners zijn in staat om (langer) (veilig) thuis te (blijven) wonen**

Per maatschappelijk effect is in kaart gebracht welke inspanningen de gemeente samen met partners levert. De maatschappelijke effecten zijn vervolgens bij de inspanningen geformuleerd als korte 'speerpunten'⁷. De 'speerpunten' dienen als basis voor de 'opgavetafels'. Dat wil zeggen dat de gemeente periodiek met de genoemde maatschappelijk partners om tafel gaat om de voortgang en resultaten tegen het licht te houden en in samenspraak bijstuurt. Dit integraal beleid vraagt immers om een integrale aanpak en gemeenschappelijke sturing. De gemeente gaat uit van een generalistische samenwerking tussen diverse specialismen en daarbij optimaal ieders rol en inzet af te stemmen. Per inspanning is globaal opgenomen welke planning wordt gehanteerd en welke extra (niet begrote) kosten hier eventueel aan verbonden zijn.

Vernieuwing door samenwerking

De gemeente streeft naar een effectieve en efficiënte aanpak die is gebaseerd op gemeenschappelijke doelen. Dit betekent ook dat de gemeente in samenspraak met partners de komende periode de inspanningen tegen het licht houdt die al langere tijd geleverd worden. Mogelijk verdienen deze bijsturing of kunnen ze ingewisseld worden voor nieuwe aanpakken. De vernieuwing moet enerzijds ontstaan vanuit de integrale samenwerking door te kijken naar mogelijkheden om 'oude inspanningen' te vervuilen voor 'nieuwe inspanningen' of door een project/pilot voor te dragen voor bekostiging vanuit het sociaal innovatiefonds⁸. Dit fonds staat in het teken van 'leren en experimenteren' en de zoektocht hoe vernieuwende elementen of projecten kunnen bijdragen aan een duurzaam resultaat. De gemeente heeft er op het moment van vaststelling van deze beleidsnota voor gekozen om via de 'speerpunten' een globaal beeld te creëren van de inspanningen die al worden verricht en welke nieuwe inspanningen geleverd kunnen worden. Het geeft dus geen compleet beeld van de inspanningen die de gemeente met haar partners zal gaan verrichten. De inspanningen zullen immers in samenspraak met de partners verder worden ontwikkeld.

2.4 Storytelling bij maatschappelijke opgaven

In deze beleidsnota maakt u kennis met een fictieve familie uit onze gemeente, zodat u, als lezer, een concreet, levendig beeld krijgt van de maatschappelijke opgaven. De gemeente introduceert u hierbij graag de verschillende personages van de familie Al hamra - Janssens:

Grootmoeder: Dirkje (90)
 Moeder: Corrie (66)
 Kinderen: Ahmed (39) & Linda (38)
 Kleinkinderen: Yasmin (14) & Elias (11)

Corrie is net 66 geworden, helaas is haar man vorig jaar plotseling overleden. Ze woont nu alleen en zelfstandig in een eengezinswoning. Als inkomen heeft ze enkel haar AOW. Door het verlies van haar man is ze erg teruggetrokken en gaat weinig de deur uit. Wel doet ze elke week een boodschap voor haar moeder en drinkt dan ook een kopje koffie.

De moeder van Corrie leeft nog. Dirkje (90) woont zelfstandig in een seniorenflat. Door haar ouderdom en longemfyseem is ze slecht ter been en kortademig. Sinds korte tijd zijn er lichte signalen van dementie waardoor ze soms warrig is en zich onzeker voelt.

⁷ De term 'speerpunt' wordt gehanteerd om aan te geven waar binnen het beleid extra aandacht voor zal zijn en dient om focus aan te brengen. Gebruik van deze term leidt niet automatisch tot prioritering ingeval van financiële kaderstelling.

⁸ Indien de gemeenteraad besluit deze in te stellen.

Corrie leunt vanwege het verlies van haar man sterk op haar enige dochter Linda (38) en schoonzoon Ahmed (39). Ahmed en Linda zijn positief ingesteld, maar hebben zelf wel de nodige problemen. Ahmed heeft een vast contract als automonteur voor 5 dagen in de week. Het lukt Linda niet om een vaste baan te krijgen als administratief medewerkster bij een zorginstelling, zij heeft steeds tijdelijke contracten. Dit geeft veel onzekerheid. Zij geeft de moed niet op en tijdens periodes zonder werk doet zij vrijwilligerswerk bij de lokale kringloopwinkel, waar dit heel erg wordt gewaardeerd. De ouders van Ahmed leven helaas allebei niet meer.

Ahmed en Linda hebben twee kinderen: Yasmin (14) en Elias (11). Yasmin zit in de derde klas van het VMBO. De schoolresultaten van Yasmin zijn goed, alleen met wiskunde heeft ze erg veel moeite. Yasmin wordt gepest en heeft weinig vriendinnen. Na schooltijd gaat ze dan ook gelijk naar huis en trekt zich terug op haar kamer.

Haar jongere broertje Elias heeft PDD-NOS (een vorm van autisme). Elias heeft veel behoefte aan structuur en vindt het moeilijk om sociale contacten aan te gaan. In het gezin gaat daarom veel aandacht uit naar Elias, waardoor Yasmin zich, niet alleen op school maar ook thuis af en toe verloren en eenzaam voelt.

Voor Ahmed en Linda zijn de zorgen af en toe te veel. Hun inkomen is niet stabiel, waardoor ze sommige maanden moeilijk rond kunnen komen. Ze weten zich niet altijd raad met de zorg voor de moeder van Linda en hun zoon Elias.

3. Ontwikkelen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het eerste maatschappelijke effect van het beleid. In de eerste paragraaf worden eerst de ambities van de gemeente beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 3.2 weergegeven welke inspanningen de gemeente en partners hiervoor (al) (gaan) verrichten.

3.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen. Persoonlijke ontwikkeling vormt de basis voor welbevinden en zelfredzaamheid. Investeren in de persoonlijke ontwikkeling van (jeugdige) inwoners zien we daarom als belangrijke vorm van preventie. Het draagt bij aan de zelfstandigheid en vergroot het probleemoplossend vermogen en zelfbewustzijn. Als gevolg hiervan is de kans groter dat mensen actief mee kunnen doen in de samenleving en is het risico op ontwikkelingsachterstanden, materiële of immateriële problemen zoals schulden of psychische problemen kleiner.

De gemeente heeft daarvoor het volgende maatschappelijk effect geformuleerd:

- ***Alle inwoners ontwikkelen zich optimaal***

3.1.1 De jeugd heeft de toekomst

In de eerste plaats is dit gewenste maatschappelijk effect van toepassing op onze jeugdige inwoners. De gemeente vindt het belangrijk dat zij zich goed kunnen ontplooien en hun talenten kunnen ontwikkelen. In het kader van talentontwikkeling is bijvoorbeeld de kennismaking met cultuur, wetenschap & technologie en sport belangrijk. Sommige jeugdigen blijven achter of lopen risico's in hun ontwikkeling. Hoe eerder dit gesignaleerd wordt, hoe eerder (in sommige gevallen ook lichtere) hulp en ondersteuning kan worden ingezet voor het kind en/of de ouders. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte (de eerste 1000 dagen) blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen -zowel fysiek als mentaal- op latere leeftijd. Reden waarom we de aandacht voor deze fase willen vergroten.

Ook later in de jeugd kunnen bepaalde factoren de ontwikkeling belemmeren. Zo kunnen overmatig middelengebruik maar ook intensief gamen leiden tot verslaving. Beide activiteiten verhogen bovendien het risico op slaapproblemen waardoor een jongere in een vicieuze cirkel terecht kan komen. Aan deze thema's wordt de komende periode extra aandacht besteed.

Een belangrijke factor in het voorkomen van verslaving is een goede weerbaarheid⁹. Dit heeft een preventieve werking met een positief effect op veel meer gebieden; het kan bijvoorbeeld het risico op pesten of misbruik verkleinen. Aandacht binnen het onderwijs en het Brede Schoolbeleid voor (vergroting van) weerbaarheid bij het opgroeien is daarom belangrijk.

De verwachting is dat deze extra aandacht voor weerbaarheid ook bijdraagt aan de vermindering van psychosociale problemen onder jeugdigen. Omdat het aantal jongeren met psychosociale problemen in het eerste jaar van het voortgezet onderwijs hoger ligt dan in andere gemeenten in de regio, zal de oorzaak en bestrijding hiervan nader onderzocht worden in samenspraak met de doelgroep en onze maatschappelijke partners.

Frequent of langdurig schoolverzuim kunnen een indicator zijn van onderliggende problemen. De samenwerking tussen onderwijs, leerplicht, de jeugdgezondheidszorg en de wijkteams is belangrijk om eventuele onderliggende problemen zo snel mogelijk te signaleren, bespreekbaar te maken en

⁹ Op een passende manier kunnen opkomen voor jezelf (www.weerbaarheid.nu)

aan te pakken. Frequent of langdurig schoolverzuim vergroten ook de kans op voortijdig schoolverlaten. Binnen de aanpak van voortijdig schoolverlaten willen we meer 'buddies' inzetten; een oudere jongere die zelf voortijdig de school heeft verlaten en het tij inmiddels heeft weten te keren, treedt als coach op voor jongeren.

De gemeente vindt het van belang om bij het opgroeien taal- en ontwikkelachterstanden terug te dringen. Hoe eerder we er bij zijn, hoe groter de kans dat een jeugdige zich goed ontwikkelt en/of een achterstand in de ontwikkeling niet toeneemt. De gemeente wil de aansluiting tussen geboortezorg¹⁰, jeugdgezondheidszorg¹¹, voorschoolse educatie en het onderwijs verder verbeteren, zodat bepaalde signalen of informatie niet verloren gaan bij de overstap van bijvoorbeeld de kinderopvang naar het basisonderwijs. Er is er aandacht voor factoren die van invloed kunnen zijn op (dreigende) achterstanden; bijvoorbeeld op het gebied van taalontwikkeling, motorische ontwikkeling of sociaal-emotionele ontwikkeling.

Ook dient aandacht te zijn voor factoren die een knelpunt kunnen zijn in de opvoeding, zoals een ouder met een chronische ziekte of psychiatrische problematiek, dreigende overbelasting of het ontbreken van sociale steun. Soms spelen omgevingsfactoren ook een rol zoals huisvesting, speelruimte of sociaal isolement. In combinatie met de eerder genoemde factoren kunnen het inkomens- of bestedingsniveau van een gezin of bijvoorbeeld het opleidingsniveau van ouders eveneens een belemmering vormen.

3.1.2 Opvoeden

Sommige ouders hebben behoefte aan advies of ondersteuning bij het opvoeden. We zorgen er samen met maatschappelijke partners voor dat zij dit krijgen. Hierbij willen we de informele zorg (buddies, vrijwilligers, peers¹²) betrekken en deze informele zorgverleners zo nodig meer laten ondersteunen door professionele hulpverleners. Daarbij wordt ook bezien of de waardevolle 'zilveren kracht' (waarover later in deze nota meer) uit onze samenleving meer benut kan worden.

Aan veel opgroei problemen bij jeugdigen (bijvoorbeeld gedragsproblemen) blijken opvoedvraagstukken ten grondslag te liggen. Deze opvoedvraagstukken houden soms weer verband met problemen waar ouders zelf mee kampen, zoals psychische problemen, stress of een licht verstandelijke beperking. Wanneer dit het geval is zal in lijn met de integrale en preventieve benadering ook aandacht worden gegeven aan deze achterliggende problematiek.

Specifieke aandacht wordt gegeven aan kinderen met een vluchtelingenachtergrond ingeval hun ouders hen niet voldoende kunnen begeleiden, bijvoorbeeld door onbekendheid met de Nederlandse taal of met het Nederlandse onderwijssysteem.

3.1.3 Ook volwassenen ontwikkelen zich een leven lang

Door onder meer de flexibilisering van de arbeidsmarkt is het steeds belangrijker voor volwassenen om een leven lang te blijven leren. Hier wordt in een ander hoofdstuk nader op ingegaan.

Voor alle volwassen geldt in ieder geval dat het belangrijk is dat zij de basisvaardigheden¹³ zoveel mogelijk beheersen. Niet alleen vanuit het perspectief van de werkgelegenheid, maar ook met oog op de zelfredzaamheid, het welbevinden, verlaging van de kans op armoede, op eenzaamheid et cetera.

¹⁰ Verloskunde en kraamhulp

¹¹ Jeugdartsen en -verpleegkundigen

¹² Personen uit dezelfde doelgroep ondersteunen elkaar / oudere ervaringsdeskundigen bieden ondersteuning

¹³ Taal, rekenen en digitale vaardigheden

Ook inwoners uit hogere leeftijdsklassen willen en kunnen hun vaardigheden verder ontwikkelen. Voor deze groep geldt dat dit ook kan bijdragen aan vergroting van de zelfredzaamheid, (het gevoel van) veiligheid (te denken valt aan een cursus preventie cybercrime) en het tegengaan van eenzaamheid.

“Linda heeft contact gezocht met de mentor van Yasmin, omdat ze zich zorgen maakt over Yasmin omdat ze op school gepest wordt. Op advies van de mentor is Yasmin een keertje gaan kijken bij het Join us programma. Dit programma brengt jongeren samen en helpt ze om hun sociale redzaamheid te vergroten. Daarnaast heeft de jongerenwerker van het programma geadviseerd om bokslessen te gaan volgen. Samen met de buurtsportcoach heeft ze een proefles gevolgd bij de boksvereniging. Ze sport met veel plezier en toevallig was een ander meisje ook lid van de vereniging. Als ze boksles hebben dan fietsen ze samen naar de sportvereniging.”

“Linda en Ahmed hadden al vroeg in de gaten dat Elias anders was dan andere kinderen, maar ze wisten niet precies wat er met Elias aan de hand was. Vanaf groep 3 heeft Elias het moeilijk op school. Lezen en schrijven vindt hij lastig. Elias tekent graag. Als hij dat doet gaat hij er helemaal in op en heeft dan nergens anders meer aandacht voor.”

“Omdat de juf van groep 5 zich zorgen maakte over de ontwikkeling van Elias heeft zij Linda en Ahmed gevraagd om aan te sluiten bij een SOT (schoolondersteuningsteam)-gesprek.

Na het SOT-gesprek heeft Elias extra begeleiding op school gekregen voor lezen. De wijkteamprofessional is met Linda en Ahmed in gesprek gegaan en heeft vervolgens een indicatie voor basis GGZ afgegeven. Linda en Ahmed weten nu dat Elias PDD NOS heeft en ze hebben geleerd hoe ze hiermee om moeten gaan. Ook zorgt dit voor meer rust thuis en kunnen ze Yasmin wat meer aandacht geven.”

“Linda en Ahmed vinden het wel spannend dat Elias volgend jaar naar het voortgezet onderwijs gaat. Ze hebben zich aangemeld voor een meeloopdag bij de nieuwe school. Ook gaat Elias de brugklastraining volgen die wordt aangeboden door het BAR-trainingsbureau voor preventieve trainingen van de Stichting Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond.”

3.2 Inspanningen

Bij de inspanningen die gemeenten en partners leveren of gaan leveren¹⁴ bij dit speerpunt is aandacht voor bovenstaande ontwikkelingen.

Speerpunt 1 – Ontwikkelen	
Visie en missie	Samen met inwoners en maatschappelijke partners wil de gemeente werken aan een vitale samenleving waarin iedereen mee kan doen. Voor inwoners die (tijdelijk) hulp en ondersteuning nodig hebben is een vangnet aanwezig.
Maatschappelijk effect:	1. Alle inwoners ontwikkelen zich optimaal
Doelen:	<ul style="list-style-type: none"> • Minder inwoners hebben taal of ontwikkelachterstanden • Meer kinderen hebben een kansrijke start • Meer kinderen groeien gezond en veilig op
Maatschappelijke baten:	<ul style="list-style-type: none"> • Vermindering van achterstanden • Minder thuiszitters • Daling beroep op hulp en ondersteuning • Daling kosten sociaal domein per hoofd van de bevolking • Inwoners hebben meer grip op hun leven • Het welbevinden van inwoners groeit
Maatschappelijke partners	<ul style="list-style-type: none"> • Niet limitatief en ten tijde van opstelling van deze nota onder meer: Scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, wijkteam, kinderopvangorganisaties, kraamzorg, verloskundigen, Stichting CJG Rijnmond, Bibliotheek AanZet, Kijk op Welzijn, Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum, culturele instellingen, sportverenigingen, Velerlei, Kleurrijk en de Barendrechtse Uitdaging.
Inspanningen	
1.1 Inzet jeugdgezondheidszorg	<p>Zorg voor de publieke gezondheid is vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan. Het doel van deze wet is de gezondheid van burgers te bevorderen en te beschermen. Stichting CJG Rijnmond is verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg tot 18 jaar in de regio Rijnmond. De jeugdgezondheidszorg volgt de ontwikkeling van kind en onderzoekt hoe het gaat met de gezondheid. Ook voeren ze het Rijksvaccinatieprogramma uit.</p> <p>Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is dé plek waar ouders, verzorgers, kinderen en jongeren terecht kunnen met vragen over gezondheid, opvoeden, opgroeien en verzorging. Preventie is de basis van de dienstverlening. Ze bevorderen dat kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. Ze sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op de leefwereld van kinderen en hun ouders/verzorgers.</p>

¹⁴ De mate waarin iedere inspanning in dit en de volgende hoofdstukken bijdraagt aan het maatschappelijk effect verschilt per inspanning. Zo draagt het onderwijsachterstandenbeleid in meer en meer directe mate bij dan de inspanning ‘cultuureducatie met kwaliteit’. Niettemin zijn alle voor het betreffende maatschappelijk effect relevante inspanningen weergegeven in de tabellen t/m hoofdstuk 7. De volgorde in de reeks inspanningen zegt niets over de prioritering van deze inspanningen.

	Vroegsignalering is daarbij een van de belangrijkste taken, welke een belangrijke bijdrage levert aan de beweging van 'zware naar lichte zorg'. Ook wordt preventieve opvoedondersteuning geboden door de pedagoog.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB (kan jaarlijks fluctueren als gevolg van kind aantallen en afgesproken indexatie)
	Doorlopend	Doorlopend	
1.2 Kansrijke Start	<p>Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen -zowel fysiek als mentaal- op latere leeftijd.</p> <p>De gemeente Barendrecht sluit voor de aanpak van de eerste 1000 dagen aan bij het Actieprogramma Kansrijke Start van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en werkt hierin onder andere nauw samen met de geboortezorg (verloskundigen, kraamzorg), het wijkteam en de jeugdgezondheidszorg(JGZ). We worden daarbij ondersteund door Pharos. Mogelijke activiteiten zijn: een structurele samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg, wijkteam en verloskundigen; een warme overdracht tussen jeugdgezondheidszorg en kraamzorg en meer voorlichting. Waar nodig kunnen op een later moment andere relevante partners aansluiten waaronder huisartsen, kinderopvang etc.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	Doorlopend	
1.3 Home Start	<p>Elke ouder heeft wel eens vragen over opvoeden. Over heel gewone dagelijkse dingen waar je zelf even niet meer uitkomt. Wanneer dit het geval is dan bieden ervaren en getrainde vrijwilligers, gedurende ongeveer een jaar, ouders vriendschappelijke en praktische ondersteuning bij het opvoeden van hun kinderen. Hierdoor kunnen kleine vragen klein gehouden worden, zodat ze en niet uitgroeien tot grote problemen. Home-Start is beschikbaar voor gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0 t/m 6 jaar.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	
1.4 Families First	<p>Families First richt zich op het herstel van relaties binnen het gezin en de directe omgeving en draagt bij aan het verbeteren van het gedrag van het kind. Wanneer de situatie thuis uit de hand is gelopen krijgen gezinnen intensieve ondersteuning thuis, zodat in gezamenlijkheid de dreigende crisis (bijvoorbeeld uithuisplaatsing van een jongere) opgepakt kan worden. Het gezin leert o.a. om met lastige situaties, zoals ruzies, om te gaan en deze op te lossen en met elkaar in contact te blijven.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	

1.5 Onderwijs Achterstanden Beleid	Wij willen dat kinderen bij de start van het basisonderwijs zo min mogelijk achterstand hebben. We investeren dus fors in Voorschoolse Educatie. Dit houdt in dat wij inzetten op de toeleiding en het bereik. We maken afspraken met de VVE-partners over de resultaten, de doorgaande leerlijn en de kwaliteitsborging. Daarnaast investeren we in vroegschoolse educatie en ondersteunen wij het basisonderwijs zodat wij gezamenlijk met de scholen onderwijsachterstanden in het onderwijs kunnen bestrijden. We trekken gezamenlijk op met de VVE-partners zoals kinderopvang, onderwijs en de jeugdgezondheidszorg (CJG) en zorgen voor duidelijke afspraken.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB ¹⁵
	2020	2022	
1.6 Passend Onderwijs	Het recht op passend onderwijs is vastgelegd in de Wet op Passend Onderwijs (augustus 2014). Hieraan wordt uitvoering gegeven door scholen en samenwerkingsverbanden. Vanuit de principes van inclusieve samenleving vinden we het wenselijk dat onze kinderen en jeugdigen zoveel als mogelijk thuis nabij onderwijs kunnen volgen. Hierdoor zijn ze beter in staat lokaal een sociaal netwerk op te bouwen en gebruik te maken van andere lokale voorzieningen. We zetten in op het intensiveren van de samenwerking met de scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en de jeugdgezondheidszorg (CJG). Dit doen we door ambities op elkaar af te stemmen, afspraken te maken over ieders taken, rollen en verantwoordelijkheden en gezamenlijk op te trekken t.a.v. innovatie. Vanuit de Lokale Educatieve Agenda en de Regionaal Educatieve Agenda worden jaarlijks thema's vastgesteld die bijdragen aan het versterken van de basis(zorg)infrastructuur. Een sterke basis(zorg)infrastructuur maakt het mogelijk om meer lokaal passend onderwijs te bieden en het aantal thuiszitters terug te dringen.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	
1.7 Halt- straf en Pak je Kans	Jongeren zoeken soms de grens op. Experimenteren hoort bij hun leeftijd, maar soms gaan zij te ver en plegen ze een overtreding of een misdrijf. Door direct in te grijpen wordt voorkomen dat de situatie verergert. Dit kan door middel van het opleggen van de Halt-straf voor jongeren van 12 tot 18 jaar. De Halt-straf heeft tot doel grensoverschrijdend gedrag zo vroeg mogelijk te stoppen en het goed te maken met de slachtoffers en de maatschappij. Halt wil jongeren dus helpen fouten te voorkomen, hen laten leren van fouten en jongeren de kans geven hun gemaakte fouten te herstellen. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Jongeren komen bij Halt terecht via de politie en een buitengewoon opsporingsambtenaar, bijvoorbeeld een leerplichtambtenaar.		
	Soms is er sprake van achterliggende problematiek. Halt onderzoekt dit en als er extra hulp of ondersteuning nodig is kan worden		

¹⁵ BBB = binnen bestaand budget

	<p>doorverwezen naar Pak Je Kans. Tevens kan Pak je Kans ingeschakeld worden door de politie of een leerplichtambtenaar. Bijvoorbeeld wanneer er sprake is van zorgwekkend gedrag thuis, op straat of wanneer jongeren spijbelen van school. Maar ook bij ouders of slachtoffers van bijvoorbeeld pesten of sexting. Pak Je Kans gaat verder waar Halt stopt en is daarom in een aantal situaties een gewenste aanvulling. Vanuit Pak je Kans worden (achterliggende) problemen opgelost door het bieden van laagdrempelige, kortdurende hulp en richt zicht op gedragsverandering van de kinderen / jongeren en het hele gezin.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>Doorlopend</td> <td>Doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	Doorlopend	Doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
Doorlopend	Doorlopend								
1.8 Cultuureducatie met kwaliteit	<p>Ieder kind moet de kans krijgen zijn of haar creativiteit optimaal te ontwikkelen. Het onderwijs is de plek bij uitstek om kinderen met cultuur te bereiken. Vanuit de gemeente nemen we deel aan de 'Rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit'. Deze regeling is gericht op de ontwikkeling van een doorgaande leerlijn in het basisonderwijs, zodat kinderen hun verbeeldingskracht, waarnemingsvermogen en communicatieve vaardigheden kunnen ontwikkelen. Door de deelname aan deze regeling faciliteren we het onderwijs om cultuureducatie te borgen in het curriculum en is aandacht voor het thema 'Wetenschap & technologie. Dit kan met lokale culturele partners.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>2024</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	2021	2024
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
2021	2024								
1.9 BAR Trainingsbureau voor preventieve trainingen voor jeugdigen en ouders	<p>Het BAR-trainingsbureau voor preventieve trainingen wordt gecoördineerd door Stichting CJG Rijnmond en heeft als doel trainingen op het gebied van ontwikkeling en opvoeding te coördineren en te organiseren, zowel voor ouders als voor jeugdigen. Denk aan trainingen op het gebied van sociale vaardigheden, faalangst en kind in echtscheidingsituaties (KIES).</p> <p>Vanuit het trainingsbureau wordt gescreend of het aanbod passend is bij de vraag en of andere voorliggende dan wel maatwerk voorzieningen meer passend lijken. Het trainingsbureau brengt in kaart welk lokaal aanbod beschikbaar is of gemist wordt, op het terrein van gezondheid en veilig opvoeden en opgroeien (o.a. vanuit particulier aanbod).</p> <p>Tevens wordt de samenwerking gezocht met het samenwerkingsverband van het primair onderwijs (RiBA) en met scholen zodat (school-gerelateerde) problematiek op de juiste plek aangepakt kan worden.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>2022</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	-	2022
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
-	2022								
1.10 Bibliotheekwerk	<p>De bibliotheek is de plaatselijke toegangspoort tot kennis, levenslang leren, culturele ontwikkeling en onafhankelijke besluitvorming en pakt steeds meer een maatschappelijke rol op. De bibliotheek heeft 5 functies: (1) ter beschikking stellen van kennis en informatie; (2) bieden van mogelijkheden tot kennis en educatie; (3) het bevorderen van lezen</p>								

	<p>en het laten kennis maken met literatuur; (4) organiseren van ontmoeting en debat; (5) kennis laten maken met kunst en cultuur.</p> <p>Het Plein Carnisselande is in ontwikkeling. Samen met de partners (wijkteam en veiligheidspost) worden afspraken gemaakt voor samenwerking en dienstverlening in het gebouw en ook met de partners op en rond het Middeldijkerplein worden er afspraken gemaakt om samen te werken en activiteiten en programmering op te zetten.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>Doorlopend</td> <td>Doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	Doorlopend	Doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
Doorlopend	Doorlopend								
1.11 'Kruispunt Live'	<p>De partners in Het Kruispunt realiseren activiteiten en programmering binnen vier programmeerlijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sociaal domein 2. Onderwijs en Educatie 3. Talentontwikkeling en amusement 4. Duurzaamheid <p>De programmacoördinator binnen de Stichting 'Kruispunt Live' levert een belangrijke bijdrage in deze programmering. Voor het uitvoeren van de vier programmeerlijnen hebben de partners in 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend. De partners bestaan uit Theater Het Kruispunt, Bibliotheek AanZet, Spruit eten en drinken en Exxact Barendrecht. Digitaal Dagblad BV (Barendrechts Dagblad) heeft de samenwerkingsovereenkomst 'Kruispunt Live' niet ondertekend, maar blijft wel betrokken bij activiteiten.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>Doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	2019	Doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
2019	Doorlopend								
1.12 Preventief jeugdbeleid	<p>Het preventief jeugdbeleid in Barendrecht heeft als belangrijkste doel om de Barendrechtse jeugd kansrijk, gezond en veilig te laten opgroeien.</p> <p>Ingezet wordt op de volgende speerpunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opvoedvragen- problemen - (V)echtscheidingen - School(ziekte)verzuim - Schermgebruik - Perfectionisme en faalangst - Jeugdparticipatie - Kwetsbare gezinnen - Verborgene armoede - Pesten <p>Per domein (kansrijk, veiligheid en gezondheid) is een alliantie gevormd. Behalve de gemeente zitten in deze allianties de belangrijkste lokale vertegenwoordigers van organisaties, zorgaanbieders, jeugdgezondheidszorg en betrokken professionals. Zo zijn er in 2020 drie goedlopende allianties gevormd, waarin iedereen elkaar kent en waarin verbindingen gelegd worden. Deze allianties kunnen de basis vormen voor de opgavetafels, die gevormd gaan worden benoemd in hoofdstuk 2.</p>								

	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	2022	
1.13 Inzet maatschappelijk werkprofessionals op school	<p>We vinden het belangrijk dat vragen van leerkrachten, kinderen en hun ouders vroegtijdig gesignaleerd worden en dat op basis van de vragen kortdurende psychosociale en pedagogische hulp en ondersteuning aan kinderen, ouders en leerkrachten gegeven worden. Dit doen we door te werken aan een verbeterde inzet van schoolmaatschappelijk werk op de Primair onderwijs scholen. Op de VO-scholen zijn schoolmaatschappelijk werk professionals werkzaam. De schoolmaatschappelijk werk professionals werken in nauwe verbinding met de wijkteamprofessionals.</p> <p>Daarbij vindt een nauwe samenwerking met de jeugdgezondheidszorg (JG) plaats. Aan elke school is een jeugdverpleegkundige gekoppeld voor preventieve vragen op het gebied van gezond en veilig opvoeden en opgroeien.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020		
1.14 Ouderenwerk	<p>Een speciale tak van KijkopWelzijn is het ouderenwerk in Barendrecht. Het ouderenwerk zet zich in voor ouderen in Barendrecht, zodat ze zichzelf blijven ontwikkelen, waar mogelijk zelfstandig blijven participeren en de regie houden over hun eigen leven. Er worden verschillende activiteiten aangeboden hiervoor: individuele trajecten (één op één of in een groep), thema- en voorlichtingsbijeenkomsten, openstelling dienstencentrum voor verscheidene activiteiten en beweegactiviteiten.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	

4. Meedoen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het eerste maatschappelijke effect van het beleid. In de eerste paragraaf worden eerst de ambities van de gemeente beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 4.2 weergegeven welke inspanningen de gemeente en partners hiervoor (al) (gaan) verrichten.

4.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners zoveel mogelijk in staat zijn om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. Sociaal isolement en eenzaamheid worden zoveel mogelijk voorkomen of tegengegaan. De gemeente heeft daarvoor het volgende maatschappelijk effect geformuleerd:

- ***Alle inwoners hebben gelijke kansen om mee te doen***

4.1.1 Verschillen zoveel mogelijk wegnemen

Inwoners nemen op verschillende manieren deel aan de samenleving; als lid van een gezin, als buurtbewoner, scholier, werknemer, lid van een geloofsgemeenschap of een sportvereniging. Er kunnen zich belemmeringen voordoen waardoor iemand minder goed kan deelnemen. Deze kunnen onder meer gelegen zijn in een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, in de psychische gezondheid/weerbaarheid, in beperkte financiële mogelijkheden of schulden, het opleidingsniveau en/of in de mate waarin iemand beschikt over een sociaal netwerk.

Voor nieuwkomers / statushouders geldt aanvullend dat de belemmeringen om mee te doen te maken hebben met het feit dat zij nog onbekend zijn met de samenleving en de taal nog niet beheersen.

De gemeente vindt het belangrijk om in samenwerking met partners de belemmeringen die (sommige) groepen inwoners ondervinden om te zetten in kansen.

4.1.2 Zelfredzaamheid geen (continu) gegeven in het leven

Binnen het integraal beleid sociaal domein staan autonomie en eigen verantwoordelijkheid voorop. De zelfredzame inwoner kan goed voor zichzelf zorgen/zichzelf redden, zet zich in in de maatschappij als vrijwilliger en/of via een betaalde baan of zorgt voor een naaste, kan goed met geld omgaan, is goed geïnformeerd, heeft een gezonde leefstijl, beslist als werkzoekende actief mee over de te zetten stappen richting arbeidsmarkt of over de inzet van ondersteuning en zorg. Maar niet alle inwoners zijn hier (al dan niet tijdelijk) toe in staat.

Voor mensen die vanwege een lichamelijke beperking, ziekte of leeftijd fysieke belemmeringen ervaren is hulp en ondersteuning beschikbaar. Na de afweging of personen uit het sociale netwerk kunnen bijspringen, wordt professionele zorg ingezet.

Om mee te kunnen doen is het ook belangrijk dat mensen zich goed van A naar B kunnen verplaatsen; om boodschappen te kunnen doen, een arts te bezoeken, naar school of de sportvereniging te gaan, bij de dagbesteding te komen et cetera. Naast de collectieve vervoersvoorziening die de gemeente biedt, zal extra aandacht besteed worden aan de toegankelijkheid van openbare gebouwen, van de openbare ruimte (waarbij prioriteit wordt gegeven aan wijken waar relatief de meeste vergrijzing is/komt) en voorzieningen zoals sport.

Sporten en bewegen dragen bij aan vitaliteit en vormen een middel om eenzaamheid te bestrijden en integratie te bevorderen. Binnen het sportbeleid wordt extra aandacht gegeven aan (eenzame) senioren, jeugd en volwassenen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en aan statushouders.

Meer dan tot nu toe wordt gesignaleerd ligt een licht verstandelijke beperking ten grondslag aan sommige problemen. Het leidt tot ontwikkelingsachterstanden bij het opgroeien, vergroot de kans op schooluitval, sociaal isolement, financiële problemen en/of werkloosheid en het is van invloed op de weerbaarheid van een persoon. Ook vergroot het het risico op overmatig middelengebruik en criminaliteit. Voor zowel de persoon zelf als voor de samenleving is het belangrijk om tijdig vast te stellen dat een licht verstandelijke beperking een rol speelt in een bepaalde context waarin iemand zich bevindt. Op het moment dat een dergelijke beperking sneller vastgesteld kan worden, kan ook sneller de juiste ondersteuning ingezet worden. De herkenning van een licht verstandelijke beperking wordt dan ook verbeterd in deze beleidsperiode.

Het kan ook voorkomen dat een persoon tijdelijk door omstandigheden (extra) kwetsbaar is, ongeacht het opleidingsniveau of werk. Het risico hierop is hoger tijdens ingrijpende gebeurtenissen in het leven zoals een echtscheiding, faillissement of ontslag¹⁶. Maar ook langduriger omstandigheden hebben een negatieve invloed op de mate van zelfredzaamheid. Het langdurig op of onder de armoedegrens leven bijvoorbeeld kan een verlamme werking hebben op mensen, waardoor er een kans bestaat dat zij in een negatieve vicieuze cirkel terecht komen. Het is belangrijk dat hier rekening mee gehouden wordt in de uitvoering binnen het sociaal domein.

4.1.3 Maatwerkgericht aanbod & de toegang naar hulp en ondersteuning

Daar waar een inwoner het niet redt zonder hulp of ondersteuning vanuit het eigen netwerk biedt de gemeente maatwerkgericht aanbod aan. De toegang naar deze ondersteuning is eenvoudig te vinden. De gemeente benut daarbij moderne (digitale) middelen.

Voor mensen die extra ondersteuning nodig hebben om toegang tot de juiste zorg en ondersteuning te krijgen, wordt onafhankelijke cliëntondersteuning ingezet. Lang niet iedereen is op de hoogte van deze mogelijkheid; daarom zal de bekendheid hiervan vergroot worden.

De hulp of ondersteuning is afgestemd op behoefte en noodzaak: lichte eenvoudige ondersteuning waar mogelijk en zware zorg daar waar nodig. Ook in het ondersteuningsaanbod komt meer aandacht voor de toepassing van moderne middelen en technologieën, zoals online hulpverlening of het stimuleren van 'slim wonen met technische snufjes'.

Soms is sprake van meervoudige problematiek; in dat geval regisseert de gemeente de integrale ondersteuning die wordt ingezet. Hiermee kan gericht gestuurd worden op het bereiken van de gewenste resultaten en kan tijdig worden op- of afgeschaald binnen het hulpverleningstraject.

4.1.4 Oneigenlijk gebruik wordt bestreden

De financiële middelen die de gemeente in kan zetten om hulp en ondersteuning te bieden aan hen die dat nodig hebben zijn schaars. Wij willen dat er ook op termijn voldoende financiële middelen zijn om de hulp en ondersteuning op een kwalitatief goed niveau te kunnen blijven bieden. Om deze reden, maar ook met oog op rechtvaardigheid en rechtmatigheid, wil de gemeente er strikt op toezien dat de middelen worden ingezet daar waar dat ook echt nodig is. Op misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen wordt door de gemeente actief gehandhaafd.

¹⁶ Bron: Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid, WRR, 2017

4.1.5 Werken is belangrijk voor het welbevinden en voor de participatie

In verband met de flexibilisering van de arbeidsmarkt komt een jarenlang durend vast dienstverband steeds minder voor. Door onder meer de mondialisering en de digitalisering neemt het aantal schommelingen in de werkgelegenheid ook toe.

We willen dat zo min mogelijk mensen een beroep hoeven te doen op een bijstandsuitkering en dat deze periode -wanneer het toch nodig is- zo kort mogelijk is. Inzet op (om)scholing en ontwikkeling is daarom van groot belang, waarbij goed voor ogen gehouden moet worden aan welke vaardigheden en kennis behoefte is op de arbeidsmarkt, nu en op (middel)lange termijn. Met oog hierop willen we de samenwerking met onderwijsinstellingen en het lokale en regionale werkgeversservicepunt verbeteren en leerlijnen ontwikkelen die toekomstbestendig zijn.

Met oog op de in te zetten gemeentelijke capaciteit op het gebied van werkloosheidsbestrijding wordt gekeken wat de afstand van de arbeidsmarkt is van inwoners met een bijstandsuitkering (dit wordt ook wel *jobreadiness* genoemd). De inzet is erop gericht op deze afstand zo klein en kort als mogelijk te laten zijn.

Zolang inwoners niet aan de slag kunnen in een betaalde functie wordt hun inzet als vrijwilliger gestimuleerd. Op deze manier wordt hun kennis en ervaring toch ingezet voor de samenleving en het biedt hen bovendien ontwikkelingsmogelijkheden. We willen dan ook extra inzetten op deelname aan vrijwilligerswerk door de groep uitkeringsgerechtigden.

Psychische / psychosociale problemen belemmeren de participatie op de arbeidsmarkt vaak of liggen soms ook ten grondslag aan de werkloosheid en aan armoede en/of schulden. Aandacht voor psychische en psychosociale problematiek en de in te zetten ondersteuning om deze te verhelpen is belangrijk om uit een situatie te komen waarin de problemen zich opstapelen. Ondersteuning op dit gebied zal dan ook nadrukkelijk onderdeel zijn van het participatiebeleid.

Voor inwoners die door een beperking niet het minimumloon kunnen verdienen kan een garantiëbaan¹⁷, een beschutte werkplek¹⁸ of participatie via dagbesteding een passende oplossing bieden. Deze doelgroep willen we beter bereiken en we willen de plaatsen voor hen bij werkgevers uitbreiden. Ook willen we de doorstroming van dagbesteding naar beschermt werk of een garantiëbaan verbeteren.

Tot slot zal binnen het participatiebeleid aandacht zijn voor de groep werkzoekende statushouders. Hun eerder verworven diploma's en competenties in het land van herkomst worden meer benut en betrokken. De focus van de aanpak vergunninghouders ligt op participatie, onderwijs en werk.

¹⁷ Een garantiëbaan is een reguliere baan bij een gewone werkgever voor mensen met een arbeidsbeperking (die voorheen voor een sociale werkplaatsplek in aanmerking kwamen)

¹⁸ Beschut werk is bedoeld voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking die alleen kunnen werken in een 'beschutte' omgeving. Zij hebben meer begeleiding en een aanpassing van hun werkplek nodig dan van een reguliere werkgever verwacht kan worden. Beschut werk kan eenvoudig inpakwerk, maar ook hoogwaardig productiewerk zijn

“Het contract van Linda is weer niet verlengd. Zij neemt contact op met de gemeente voor hulp. De klantmanager werk denkt met Linda na over hoe zij duurzaam aan het werk kan blijven. Linda denkt nu aan een overstap naar een ‘toekomstbestendige’ sector.”

“Corrie deed vroeger alles samen met haar man, maar na het overlijden van haar man voelt ze zich erg alleen. Ze bespreekt dit niet graag met Linda, omdat zij haar niet tot last wil zijn en zelf haar eigen verdriet heeft van het verlies van haar vader. Ze besluit dat ze het heft in eigen handen moet nemen. Ze neemt contact op met Kijk op Welzijn. Ze vindt het best spannend.

Het gesprek met de ouderenadviseur helpt haar heel erg. Ze voeren gesprekken waar het gemis van haar man centraal staat. Maar ze bespreken ook mogelijkheden die haar kunnen helpen, zodat ze haar dochter en schoonzoon minder vaak om hulp hoeft te vragen zoals, de boodschappendienst en (inloop)activiteiten als danslessen, het volgen van workshops, maar ook lotgenotencontact. Ze wist niet dat er zoveel mogelijk was.”

“Corrie gaat nu iedere dinsdag naar de een van de ontmoetingspleinen van KijkopWelzijn, waarbij ze met leeftijdsgenoten in contact komt. De ene week gaat het om creatieve activiteiten zoals kaarten maken en de andere week gaat het om spelletjes of cursussen. Daar beleeft ze veel plezier aan. De boodschappendienst helpt haar met de boodschappen. Dit is ook heel fijn voor

Linda en Ahmed. Zij weten nu dat hun (schoon)moeder meer contacten heeft en ze hoeven niet meer iedere dag langs te gaan.”

4.2 Inspanningen

Bij de inspanningen die gemeenten en partners leveren of gaan leveren bij dit speerpunt is aandacht voor bovenstaande ontwikkelingen.

Speerpunt 2 – Meedoen	
Visie en missie	Samen met inwoners en maatschappelijke partners wil de gemeente werken aan een vitale samenleving waarin iedereen mee kan doen. Voor inwoners die (tijdelijk) hulp en ondersteuning nodig hebben is een vangnet aanwezig.
Maatschappelijk effect:	2. Alle inwoners hebben gelijke kansen om naar vermogen mee te doen
Doelen:	<ul style="list-style-type: none"> • Minder inwoners ervaren (financiële) belemmeringen om mee te doen • Meer inwoners kunnen (naar vermogen) meedoen

	<ul style="list-style-type: none"> • Hulp en ondersteuning hebben een duurzamer resultaat 								
Maatschappelijke baten:	<ul style="list-style-type: none"> • Afname (schulden) problematiek/ belemmeringen • Beperking van het aantal uitkeringen • De onderlinge solidariteit in wijken neemt toe • Inwoners hebben grip op hun leven • Daling beroep op hulp en ondersteuning • Daling kosten sociaal domein per hoofd van de bevolking • Het welbevinden van inwoners groeit • Verkleinen gezondheidsachterstanden • Afname gevoel van eenzaamheid • Effectiever herstel of stabilisatie van problematiek • Inwoners voelen zich beter gehoord 								
Maatschappelijke partners	<ul style="list-style-type: none"> • Niet limitatief en ten tijde van opstelling van deze nota onder meer: Sportverenigingen, Vluchtelingenwerk, Kijk op Welzijn, Kleurrijk, Voedselbank, kledingbank, Velerlei, de Barendrechtse Uitdaging, werkgeversvereniging, werkgevers, werkgeversservicepunt (lokaal en Rijnmond, arbeidsmarktregio), scholen, zorgaanbieders, wijkteams. 								
Inspanningen									
2.1 Voorkomen, opsporen en omgaan met schulden	De gemeente zet in op voorlichting, zoals voorlichting op scholen en het verspreiden van de NIBUD-geldkrant bij inwoners. De gemeente signaleert vroegtijdig financiële problemen door samenwerking met woningbouwverenigingen, nutsbedrijven en zorgverzekeringen.								
	Als inwoners problematische schulden hebben kunnen zij daarbij advies krijgen, ondersteuning van een schuldhulpmaatje en/of kan een minnelijk of wettelijk schuldhulpverleningstraject worden ingezet.								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>Doorlopend</td> <td>Doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	Doorlopend	Doorlopend
	Planning		Kosten						
Start	Eind	BBB							
Doorlopend	Doorlopend								
Doorlopend	Doorlopend	BBB							
2.2 Aanpak financiële belemmeringen	<p>Inwoners die (tijdelijk) niet in de kosten voor levensonderhoud kunnen voorzien kunnen een beroep doen bijstand voor levensonderhoud. Andere wettelijke inkomensregelingen zijn bijzondere bijstand voor bijzondere noodzakelijke kosten, de individuele studietoelage, de inkomenstoelage en de Zorgpolis voor minima.</p> <p>Daarnaast zijn er enkele Meedoen-regelingen zoals het 'Kindpakket in natura' en de zwemdiplomaregeling, om ervoor te zorgen dat financiële belemmeringen minder of geen belemmeringen vormen om mee te doen met sport-, school- en andere activiteiten.</p> <p>Vanuit het minimabeleid zetten we de komende jaren in op vroegsignalering en preventie. Speciale aandacht is er voor laaggeletterden en verstandelijk beperkten. Een andere doelgroep zijn de werkende armen en kleine zelfstandigen. We creëren een toegang waarbij burgers zich gehoord voelen en actief geweest</p>								

	worden op de voorzieningen van de gemeente en het Rijk, en daarbij ook geholpen wordt als de burger het zelf niet kan.”		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2019	2023	
Doorlopend	Doorlopend		
2.3 Aanpak ‘Werken en participeren naar vermogen’ ¹⁹	<p>Om inwoners naar de arbeidsmarkt te begeleiden is een goed netwerk met ondernemers nodig. Om dit te bereiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • versterken we de samenwerking met de werkgeversdienstverlening van het lokale en regionale Werkgeversservicepunt. • betrekken we plaatselijke werkgevers bij de ontwikkeling van leerlijnen met plaatselijke werkgevers die daardoor afgestemd zijn op de arbeidsmarkt en de mogelijkheden van de klant. <p>Inwoners onderscheiden we naar de afstand tot de arbeidsmarkt, de mate van <i>jobreadiness</i>, en de te verwachte duur om een inwoner naar de arbeidsmarkt te leiden. Iemand die op korte termijn kan uitstromen naar werk bieden we kortdurende trajecten aan die daarop zijn gericht, zoals HalloWerk, sollicitatietrainingen, korte beroepsgerichte trainingen (bijv. VCA) en dergelijke. Daar waar uitstroom langer dan een jaar duurt (groep <i>jobready</i> met perspectief) zetten we in op trajecten met het doel om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen, waaronder werkervaringstrajecten, langdurigere trainingen en cursussen. Als iemand geen startkwalificatie heeft is een traject dat leidt tot een Praktijkverklaring belangrijk voor duurzame uitstroom. Als iemand niet <i>jobready</i> is en geen perspectief heeft op uitstroom naar de arbeidsmarkt zetten we in op onbetaalde nuttige activiteiten. Vaak is er dan verbinding nodig met andere dienstverlening binnen het sociale domein.</p> <p>We hebben specifieke aandacht voor statushouders. Om mee te kunnen doen zetten we in op het verbeteren van taalbeheersing en participatie in de samenleving (zie 2.4). Voor het perspectief naar werk sluiten we op basis van maatwerk aan bij de verworven competenties in het land van herkomst.</p> <p>Ook is het belangrijk om de dienstverlening af te stemmen op inwoners met een licht verstandelijke beperking die nog niet als zodanig bekend zijn. Herkenning en het bieden van specifiek benadering zorgt voor meer uitstroom.</p> <p>Inwoners die door een beperking niet het minimum loon kunnen verdienen kunnen mogelijk wel werken in een garantiebaan, een beschutte werkplek of kunnen via dagbesteding participeren. Deze doelgroep valt onder de wet banenafpraak en de doelgroep met een indicatie beschut werk. Per jaar geeft het</p>		

¹⁹ In 2021 worden enkele wetswijzigingen in de Participatiewet van kracht die duurzame uitstroom moeten bevorderen.

	<p>ministerie aan hoeveel inwoners de gemeente op de beschutte werkplek moet plaatsen. Om inwoners dit te realiseren zorgen we voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een beter bereik van de doelgroep- mensen met een arbeidsbeperking en het uitbreiden van plaatsen voor hen bij werkgevers. <p>de ontwikkeling van inwoners die dagbesteding doen naar beschut werk of een garantiebaan op basis van maatwerk.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>Doorlopend</td> <td>Doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	Doorlopend	Doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
Doorlopend	Doorlopend								
<p>2.4 Implementatie VN verdrag voor rechten personen met handicap</p>	<p>Het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap verplicht iedere gemeente een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Het doel daarvan is het mogelijk te maken dat mensen met een beperking volledig kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarom moet de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, openbare gebouwen, en sportmogelijkheden voor mensen met een beperking verbeteren. Daartoe wordt een inventarisatie gemaakt.</p> <p>In 2016 is de motie Inclusie agenda Barendrecht aangenomen, waarin verzocht wordt een inclusie agenda op te stellen in samenspraak met de doelgroep. Momenteel wordt er samen met de WMO-Raad gekeken naar de definitieve invulling. Er wordt gestreefd om in Q2 van 2021 een inclusie Agenda voor Barendrecht vast te stellen.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">PM</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	PM	2020	doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	PM							
2020	doorlopend								
<p>2.5 Jeugdeducatiefonds</p>	<p>Alle kinderen moeten de mogelijkheid hebben hun talenten te benutten, door mee te kunnen doen op school, maar ook met naschoolse of extra activiteiten.</p> <p>Uitgangspunt van het Jeugdeducatiefonds is dat ieder kind zijn of haar talenten zo goed mogelijk kan ontplooien, waarbij financiële belemmeringen zoveel mogelijk worden weggenomen. Het Jeugdeducatiefonds heeft een vangnetfunctie en kan worden ingezet daar waar het fonds actief is en voorliggende voorzieningen zijn uitgeput of niet voorhanden zijn.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>2022</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	2019	2022
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
2019	2022								
<p>2.6 Onafhankelijke cliëntondersteuning</p>	<p>Inwoners die zaken moeten regelen op het gebied van zorg, wonen, werk, inkomen en/of onderwijs, zien vaak door de bomen het bos niet meer. Daarom kunnen zij gebruikmaken van onafhankelijke cliëntondersteuning om hen te helpen een antwoord te vinden op hun vragen.</p> <p>De cliëntondersteuner gaat in gesprek met de inwoner om de hulpvraag duidelijk te krijgen en informatie en advies te geven. Indien nodig kan de cliëntondersteuner met de inwoner naar het gesprek bij de indicatiesteller of zorgaanbieder.</p>								

	<p>Omdat niet alleen inwoners, maar ook huisartsen, zorgaanbieders en zorgverleners niet altijd van het bestaan weten van onafhankelijke cliëntondersteuning ervan zetten we in op het vergroten van de bekendheid rondom het recht van onafhankelijke cliëntondersteuning.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>doorlopend</td> <td>doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	doorlopend	doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
doorlopend	doorlopend								
<p>2.7 Wijkteams & maatwerkvoorzieningen</p>	<p>De meeste inwoners van Barendrecht kunnen, wanneer ze een probleem hebben, bouwen op hun eigen netwerk, bijvoorbeeld een vriend of familielid, vereniging of vrijwilligersorganisatie. Vaak kunnen ze ook zelf een oplossing vinden voor hun probleem. Tevens kunnen inwoners gebruik maken van algemeen toegankelijke basisvoorzieningen, zoals de vervoersservice, het consultatiebureau, ouderadviseurs en buurtkamers. Wanneer dit niet voldoende is en inwoners professionele ondersteuning nodig hebben dan kunnen zij terecht bij het wijkteam. Vanuit het principe één gezin, één plan, één regisseur onderzoeken we samen met de inwoner wat de best passende ondersteuning is. Waar dat aanvullend nodig is wordt gespecialiseerde hulp in de vorm van een maatwerkvoorziening ingezet. De gemeente zorgt ervoor dat deze voorzieningen beschikbaar zijn. Dit doen we door middel van het inkopen van maatwerkvoorzieningen.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start</td> <td>Eind</td> <td rowspan="2">BBB</td> </tr> <tr> <td>doorlopend</td> <td>doorlopend</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind	BBB	doorlopend	doorlopend
Planning		Kosten							
Start	Eind	BBB							
doorlopend	doorlopend								
<p>2.8 Integrale handhaving</p>	<p>Om het stelsel van de sociale zekerheid in stand te kunnen houden, is draagvlak in de samenleving nodig. Sociale voorzieningen kosten geld en het geld dat er is moet wel terecht komen waar dat nodig is en bij mensen die er recht op hebben. Om misbruik en oneigenlijk gebruik van deze gelden tegen te gaan is een goede dienstverlening noodzakelijk. Handhaving is een onderdeel van deze dienstverlening. Inwoners moeten er immers op kunnen rekenen dat er sprake is van een doelmatige en een rechtmatige besteding van overheidsmiddelen en premies in de sociale zekerheid. Daarom intensiveren we ons toezicht op de rechtmatigheid van de voorzieningen en verstrekkingen in het sociaal domein.</p>								
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Planning</td> <td>Kosten</td> </tr> <tr> <td>Start 2020</td> <td>Eind doorlopend</td> <td>BBB</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start 2020	Eind doorlopend	BBB		
Planning		Kosten							
Start 2020	Eind doorlopend	BBB							
<p>2.9 Minimakinderen kunnen volwaardig meedoen op school</p>	<p>Alle kinderen moeten gelijke kansen krijgen en volwaardig mee kunnen doen op school. Kinderen die leven in een gezin met een laag inkomen moeten daarbij worden ondersteund. Stichting Leergeld biedt deze hulp in de vorm van een Kindpakket in natura. De stichting voorziet de kinderen in schoolspullen via een jaarlijkse Schoolspullenpas, een fiets, een computer en een jaarlijkse Kindpas waarmee kleding en boeken kunnen worden gekocht. Stichting Leergeld werkt hiervoor samen met de lokale middenstand en partners/vrijwilligers.</p>								

	Planning		Kosten
	Start juli 2020	Eind doorlopend	BBB

5. Eigen kracht & Samenkracht

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het eerste maatschappelijke effect van het beleid. In de eerste paragraaf worden eerst de ambities van de gemeente beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 5.2 weergegeven welke inspanningen de gemeente en partners hiervoor (al) (gaan) verrichten.

5.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners voor zichzelf kunnen zorgen en ook naar elkaar om blijven kijken. Door de extramuralisering in de zorg²⁰ blijven mensen die ouder worden of bijvoorbeeld psychische problemen hebben (langer) zelfstandig thuis wonen. Deze groepen hebben vaak wel zorg, ondersteuning of begeleiding nodig. De gemeente wil inzetten op het versterken van de eigen kracht en de 'samenkracht'.

De gemeente heeft daarvoor het volgende maatschappelijk effect geformuleerd:

- ***Alle inwoners kunnen voor zichzelf zorgen en kijken naar elkaar om***

5.1.1 Vrijwilligers en mantelzorgers worden ondersteund

Veel inwoners bieden anderen in hun omgeving ondersteuning of hulp; als vrijwilliger of als mantelzorger. De gemeente stimuleert, faciliteert en waardeert deze informele inzet; deze informele inzet vormt het cement van de samenleving.

Vrijwilligers en mantelzorgers krijgen de ondersteuning die nodig is om hun (zorg)taken goed te kunnen blijven uitoefenen. Mantelzorgers mogen niet te zwaar belast worden. Om deze reden biedt de gemeente respijtzorg aan in de vorm van dagbesteding, dagverzorging voor ouderen en logeeropvang. Daarnaast stimuleert de gemeente mantelzorgers om gebruik te maken van landelijke aangeboden ondersteuning zoals de Mantelzorglijn of de app van MantelzorgNL.

Binnen het mantelzorgbeleid is extra aandacht voor de draaglast van minderjarige mantelzorgers. Bezien wordt of bijvoorbeeld een maatjesaanpak de draagkracht onder deze groep kan vergroten.

Door de dubbele vergrijzing zal in de toekomst meer inzet van vrijwilligers en mantelzorgers nodig zijn. We willen samen met onze partners tijdig voorsorteren op deze stijgende behoefte. Enerzijds door het potentieel aan vrijwilligers gericht aan te boren (een groep inwoners geeft namelijk aan zich door onbekendheid met (de weg naar) vrijwilligerswerk niet in te zetten, maar wel bereid te zijn vrijwilligerswerk te verrichten). Anderzijds door het aanboren van de zogenaamde 'zilveren kracht' waar elders in deze nota nader op is ingegaan.

De mantelzorgers van senioren (veelal een partner) worden steeds ouder. Van belang is goed oog te hebben voor de draagkracht van deze groep. Om beter zicht te krijgen op de behoeften en mogelijkheden van deze groep wordt een onderzoek verricht.

5.1.2 Ruimte voor laagdrempelig ontmoeten en burgerinitiatief

Ook maakt de gemeente het mogelijk om in de wijken elkaar laagdrempelig te kunnen ontmoeten in de buurtkamers en stimuleert de gemeente initiatieven die het omzien naar elkaar en de onderlinge solidariteit bevorderen. De gemeente staat positief tegenover initiatieven uit de samenleving waarbij (groepen) inwoners aangeven publieke diensten of vraagstukken zelf (onderling) op te pakken en/of

²⁰ Bij extramuralisering wordt de zorg buiten de muren van een intramurale instelling (waar iemand wordt opgenomen) geboden. Bijvoorbeeld in de eigen woning.

menen de uitvoering zelf effectiever of efficiënter te kunnen realiseren (Right to Challenge, City Challenge).

5.1.3 We bevorderen 'naberschap', onderlinge solidariteit en eigen initiatief in de wijken

De gemeente wil de betekenis en waarde van 'naberschap' (nieuw) leven in blazen. Vanouds was naberschap een heel ruime en intensieve vorm van burenhulp. Burenhulp is dan wel geen compensatiemiddel voor zorgplicht van de gemeente, zorgverzekeraar of rijksoverheid. Investeren in de kracht van de wijk en burenhulp is wel de kans om in de nabije omgeving eenzaamheid tegen te gaan of op een laagdrempelige manier een vorm van vrijwilligerswerk of mantelzorg te verlenen. Wijkverenigingen en sociaal makelaars krijgen de opdracht om de vraag en aanbod op wijkniveau met elkaar te verbinden en het 'naberschap' aan te jagen.

5.1.4 Ook vanuit ruimtelijk beleid aandacht voor krachtige wijken

De afwezigheid van sociale overlast, het aanbod van openbaar vervoer, het aanbod van sport- en gezondheidsvoorzieningen, de afwezigheid van verloedering, de beschikbaarheid van voorzieningen als winkels voor dagelijkse boodschappen en de aanwezigheid van groen leiden ertoe dat inwoners meer tevreden zijn met hun buurt en bereid zijn zich actiever in te zetten voor de buurt. Die wetenschap leidt ertoe dat de gemeente ook in het ruimtelijk beleid en de omgevingsvisie aandacht zal hebben voor deze aspecten.

“Linda heeft het soms best zwaar met de zorg voor haar gezin en voor oma Corrie en de onzekerheid over haar baan. Het is belangrijk dat Linda haar mantelzorgtaken kan blijven doen. Daarom krijgen ze ondersteuning vanuit de Wmo. Eén keer in de week wordt Linda ontlast door begeleiding aan huis voor Elias en de buurvrouw helpt op dat moment Yasmin bij haar huiswerk voor wiskunde. Op deze manier houden Ahmed en Linda het goed vol.”

“Corrie merkt dat ze al enorm anders aankijkt tegen haar leven als vlak na het overlijden van haar man. Door de laagdrempelige inloop voor activiteiten vanuit de welzijnsstichting en het contact met andere leeftijdsgenoten, doet Corrie weer mee aan de samenleving. Corrie wil wat terug doen voor andere ouderen, waardoor ze zich aangemeld heeft als vrijwilligers bij vervoersservice AutoMaatje. Corrie brengt ouderen die minder mobiel zijn naar de kapper of de huisarts of naar specialisten in het ziekenhuis. Zo heeft niet alleen Corrie maar ook andere inwoners kan ze een luisterend oor bieden. “

5.2 Inspanningen

Bij de inspanningen die gemeenten en partners leveren of gaan leveren bij dit speerpunt is aandacht voor bovenstaande ontwikkelingen.

Speerpunt 3 - Eigen kracht & Samenkracht			
Visie en missie	Samen met inwoners en maatschappelijke partners wil de gemeente werken aan een vitale samenleving waarin iedereen mee kan doen. Voor inwoners die (tijdelijk) hulp en ondersteuning nodig hebben is een vangnet aanwezig.		
Maatschappelijk effect:	3. Alle inwoners kunnen voor zichzelf zorgen en kijken naar elkaar om		
Doelen:	<ul style="list-style-type: none"> • Meer inwoners zijn zelfredzaam • Meer inwoners voelen zich verbonden met en zetten zich in voor hun wijk of buurt • Meer inwoners zijn bereid om mantelzorg te verlenen • Meer inwoners leveren vrijwillige inzet 		
Maatschappelijke baten:	<ul style="list-style-type: none"> • De onderlinge solidariteit in wijken neemt toe • Inwoners hebben grip op hun leven • Daling beroep op hulp en ondersteuning • Daling kosten per hoofd van de bevolking • Het welbevinden van inwoners groeit • Afname gevoel van eenzaamheid 		
Maatschappelijke partners	<ul style="list-style-type: none"> • Niet limitatief en ten tijde van opstelling van deze nota onder meer: onderwijs, maatschappelijke instellingen, verenigingen, ondernemers, inwoners, gemeente, Kijk op Welzijn, wijkbewoners en -verenigingen/-overleggen, ouderenbonden, Velerlei, Kleurrijk, kerken, Stichting Open Limonade, St. Present, Samen Ouder Worden. 		
Inspanningen			
3.1 Samenwerking formele en informele zorg	Formele en informele zorg zijn nauw met elkaar verbonden. Vanuit de gemeente zorgen we samen met onze partners, zoals zorgaanbieders en vrijwilligers(organisaties), voor een samenhangend aanbod. Mantelzorgers leveren daarbij een onmisbare bijdrage aan de informele zorg en ondersteuning.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	
3.2 Buurtkamer en ontmoetingspleinen	De buurtkamers en ontmoetingspleinen hebben een grote betekenis voor de sociale infrastructuur. Inwoners kunnen hier laagdrempelig deelnemen aan verschillende activiteiten, zoals inloopochtenden, cursussen, sjoelen en kaarten, of meedoen aan beweeglessen of zanglessen. De activiteiten sluiten aan op de behoefte van de wijk.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	
3.3 Vrijwilligerswerk	Vrijwilligerswerk maakt laagdrempelige voorzieningen nabij mensen in wijk en buurt mogelijk. Anderzijds kan vrijwilligerswerk		

	<p>voor de vrijwilligers zelf bijdragen aan participatie (ervaringen opdoen en vaardigheden uitbouwen en het hebben van een netwerk). Vrijwilligerswerk kan ook een waardevolle eerste opstap zijn naar een betaalde baan. Het welzijnswerk speelt een belangrijke rol bij het organiseren en borgen van al die vrijwillige inzet. Er wordt sterk ingezet op het vinden, verbinden en versterken van vrijwilligers o.a. door deskundigheidsbevordering en een online Vrijwilligersvacaturebank.</p>									
	<table border="1"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="576 477 954 510">Planning</td> <td data-bbox="954 477 1401 510">Kosten</td> </tr> <tr> <td data-bbox="576 510 746 544">Start</td> <td data-bbox="746 510 954 544">Eind</td> <td data-bbox="954 510 1401 544"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="576 544 746 584">Doorlopend</td> <td data-bbox="746 544 954 584">Doorlopend</td> <td data-bbox="954 544 1401 584">BBB</td> </tr> </table>	Planning		Kosten	Start	Eind		Doorlopend	Doorlopend	BBB
Planning		Kosten								
Start	Eind									
Doorlopend	Doorlopend	BBB								
<p>3.4 Ondersteuning en waardering mantelzorgers</p>	<p>We bieden informatie en advies aan (minderjarige) mantelzorgers, vrijwilligers, (wijkteam)professionals of werkgevers. We onderzoeken de behoefte van mantelzorgers (tevens i.r.t. respijtzorg) en passen daar de ondersteuning op aan. We bevorderen dat mantelzorgers niet te zwaar belast worden. Er is specifieke aandacht voor de minderjarige mantelzorgers. Voor deze doelgroep worden specifieke activiteiten georganiseerd. Tevens streven we naar meer bewustwording. Mantelzorgers leveren een belangrijke bijdrage aan de zorg voor naasten. Middels het mantelzorgcompliment, waardeert de gemeente deze inzet.</p> <p>Er is bij KoW een Mantelzorg Adviespunt voor degenen die zorgen voor hun naasten. Het adviespunt ondersteunt deze inwoners om het mantelzorgen op een gezonde manier vol te houden. Vanaf 2020 is dit Adviespunt ook aan de slag gegaan met de doelgroep Jonge Mantelzorgers, waardoor activiteiten georganiseerd worden.</p>									
<p>3.5 Respijtzorg</p>	<table border="1"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="576 1305 954 1339">Planning</td> <td data-bbox="954 1305 1401 1339">Kosten</td> </tr> <tr> <td data-bbox="576 1339 746 1373">Start</td> <td data-bbox="746 1339 954 1373">Eind</td> <td data-bbox="954 1339 1401 1373"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="576 1373 746 1742">doorlopend</td> <td data-bbox="746 1373 954 1742">doorlopend</td> <td data-bbox="954 1373 1401 1742">BBB</td> </tr> </table> <p>Onze inwoners kunnen alleen goed voor een ander zorgen wanneer ze ook goed voor zichzelf zorgen. Delen van de zorg is daarom belangrijk. Dat kan echter alleen als de zorg op een verantwoorde manier overgedragen kan worden. Daarom bieden we onze inwoners respijtzorg in de vorm van dagbesteding voor kinderen en volwassenen, dagverzorging voor ouderen en logeeropvang voor kinderen en volwassenen. Tijdens respijtdagen voor mantelzorgers wordt gezorgd voor ontmoeting en ontspanning.</p>	Planning		Kosten	Start	Eind		doorlopend	doorlopend	BBB
Planning		Kosten								
Start	Eind									
doorlopend	doorlopend	BBB								
<p>3.6 Ondersteunende diensten</p>	<p>We vinden het belangrijk dat senioren zo lang en zo comfortabel mogelijk zelfstandig thuis kunnen (blijven) wonen. Daarom bieden we diensten aan, waaronder de boodschappenservice (Kruidenier Koerier) en vervoer en begeleiding naar bijvoorbeeld het ziekenhuis (Automaatje). De diensten worden uitgevoerd door vrijwilligers onder coördinatie van beroepskrachten.</p>									

	KijkopWelzijn is momenteel aan het kijken hoe ze de Kruidenier Koerier kunnen blijven coördineren, ondanks de bezuinigingen. In de komende tijd wordt gekeken hoe dit vormgegeven kan worden.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	
3.7 WieWatWaar Barendrecht	WieWatWaar Barendrecht is een online gemeentegids in samenwerking met Mijn Buurtje. Deze digitale sociale kaart biedt een compleet overzicht van alle sociale organisaties binnen de gemeente op het gebied van welzijn, wonen, sport, zorg en andere maatschappelijke dienstverlening.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	doorlopend	
3.8 (Jongeren) ontmoetingsplekken	<p>In totaal hebben we drie Jongerenontmoetingsplekken (JOP's) binnen Barendrecht. De eerste twee JOP's staan in Park Nieuwland en Park Buitenoord. In de wijk Vrijenburg in Carnisselande wonen veel jongeren maar zijn er nauwelijks tot geen voorzieningen voor deze doelgroep. Voor deze jongeren is een jongerenvoorziening (JOP) gerealiseerd in Vrijenburg. Door de realisatie van een JOP kunnen jongeren elkaar in de openbare ruimte ontmoeten op een plek die voor hen is ingericht.</p> <p>Het jongerenwerk van KijkopWelzijn werkt vanuit BLOK0180. BLOK0180 is elke middag open voor inloop van jongeren. Daarnaast zijn er in Carnisselande twee tienercentra(in de Vrijenburg en de Zeppelin), die gecoördineerd worden door het Jeugd- en Jongerenwerk van KijkopWelzijn.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	
3.9 Jeugdparticipatie en kinderburgemeester	<p>De jeugd heeft de toekomst. Kinderen zijn van groot belang voor de gemeente omdat zij de burgers van de toekomst zijn. Kinderen en jongeren die nu al leren participeren in hun leefomgeving, activiteiten leren opzetten, suggesties leren doen en de weg naar het bestuurlijk orgaan kennen, zullen een makkelijkere gesprekspartner zijn nu en in de toekomst. Stichting Open Limonade ondersteunt de gemeente Barendrecht bij de vormgeving en uitvoering van jeugdparticipatie en de doorgaande participatielijnen.</p> <p>Een kinderburgemeester geeft jeugdigen tot en met 12 jaar in de gemeente Barendrecht een duidelijker stem en overbruggt de kloof tussen de jeugd en de politiek op een leuke manier. De kinderburgemeester kan daarbij bij uitstek opkomen voor de rechten van kinderen en optreden als ambassadeur voor kindzaken (bijvoorbeeld over spelen, school, sport).</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2018	2022	

3.10.Samen Ouder Worden	Barendrecht is sinds het voorjaar van 2019 een pilotlocatie van het landelijke programma Samen Ouder Worden. De lokale programmamedewerker Samen Ouder Worden verbindt Barendrechtse organisaties die actief zijn in vrijwillige inzet voor en door ouderen. Samen werken zij aan projecten om ouderen prettig langer thuis te laten wonen. Ook nemen zij initiatieven voor ouderen die zich willen inzetten als vrijwilliger. Het landelijke programma Samen Ouder Worden wordt – tot eind 2022 – uitgevoerd door NOV, het Platform Vrijwillige Inzet, en gefinancierd door het ministerie van VWS. Het samenwerkingsverband van Samen Ouder Worden fungeert als alliantie ‘Barendrecht wordt ouder’ uit het welzijnskader.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	
	2019	2022	BBB

6. Vitaal & Gezond

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het eerste maatschappelijke effect van het beleid. In de eerste paragraaf worden eerst de ambities van de gemeente beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 6.2 weergegeven welke inspanningen de gemeente en partners hiervoor (al) (gaan) verrichten.

6.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen, zelfredzaam zijn, (naar vermogen) mee kunnen doen in de samenleving, zich verbonden voelen met elkaar en omkijken naar elkaar. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat zij vitaal en gezond zijn. Ook voor het tot op hogere leeftijd zelfstandig kunnen blijven wonen zijn vitaliteit en een goede gezondheid essentieel. De gemeente heeft daarom het volgende maatschappelijk effect geformuleerd:

- **Alle inwoners zijn (langer) vitaal en gezond**

6.1.1 Vitaliteit en gezondheid als randvoorwaarden voor ‘meedoen en ‘naar elkaar omkijken’

Om te kunnen ‘meedoen’ en ‘naar elkaar om te kijken’ is het belangrijk dat inwoners vitaal blijven. Dit draagt bij aan het welbevinden van inwoners, een daling in het beroep op hulp en daarmee de kosten voor zorg, hulp en welzijn. De gemeente zet daarom binnen alle leeftijdsgroepen in op het verbeteren van de leefstijl, het terugdringen van overgewicht, het ontmoedigen van middelengebruik en het terugdringen van (ervaren) eenzaamheid. De doelgroep senioren groeit, ook in Barendrecht. Een groot deel van deze inwoners zal bereid zijn hun (levens)ervaring en kennis te delen met anderen en zich in te zetten voor anderen. De gemeente wil meer aandacht hebben voor de inzet van deze ‘zilveren kracht’. Het mes snijdt in dit geval veelal aan twee kanten; senioren ondersteunen anderen en tegelijk blijven zij door hun inzet actief participeren in de samenleving wat zo nodig ook de kans op sociaal isolement en/of eenzaamheid verkleint. Bovendien kan deze groep ouderen een rol hebben in de verlichting van de druk die onder invloed van de (dubbele) vergrijzing ontstaat op de beroepsbevolking. Bijvoorbeeld in het kader van het combineren van werk met informele zorg.

6.1.2 Eenzaamheid

Teveel inwoners van onze gemeente voelen zich sociaal en/of emotioneel eenzaam. Emotionele eenzaamheid komt vooral voor onder jonge inwoners, sociale eenzaamheid met name onder volwassenen. We willen eenzaamheid via een gedifferentieerde aanpak samen met onze partners (coalitie tegen eenzaamheid) met kracht bestrijden. Dit maatschappelijke vraagstuk vormt een belangrijke opgave voor de komende jaren.

6.1.3 Positieve gezondheid als uitgangspunt

De gemeente investeert in preventie en vroegtijdige inzet van passende hulp. Voorop staat het principe van ‘voorkomen is beter dan genezen’. In alle gevallen, dus ook zeker als een inwoner het zelf niet meer redt, staat het welzijn en de gezondheid van inwoners voorop. De gemeente gaat daarbij uit van (positieve) gezondheid: niet de ziekte of hulpvraag staat centraal maar een betekenisvol leven. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen, ziekte of hulpvraag zelf.

Gemeente en partners signaleren steeds eerder waar het fout dreigt te gaan. In die gevallen is vroegtijdig lichte ondersteuning of begeleiding beschikbaar. Risico's en risicogroepen komen steeds beter in beeld en daarvoor zijn passende preventieve programma's en trajecten beschikbaar. Bij de uitvoering van beleid staat de verkenning naar de mate van zelfredzaamheid en de mate waarin het sociaal netwerk kan bijspringen voorop. Bovendien wil de gemeente dat, voordat hulpverlening wordt ingezet, er een verkenning heeft plaatsgevonden of ook welzijnsarrangementen of -producten

kunnen bijdragen aan het herstel. De gemeente biedt zo vroeg en licht mogelijke ondersteuning gericht op herstel zodat inwoners in staat zijn om zo snel mogelijk weer volwaardig (naar vermogen) mee te kunnen doen in de samenleving.

Een goede lichamelijke gezondheid beïnvloedt de mentale gezondheid en andersom is dit ook het geval. Het gebruik van geestelijke gezondheidszorg (ggz-zorg) is de afgelopen jaren gestegen in Barendrecht. Wij vinden het van belang dat psychische problemen zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden en willen de inzet van lichte ggz-zorg bevorderen om escalatie van problemen en een beroep op zware ggz-zorg te voorkomen. Veel verwijzingen binnen de jeugdhulp worden verricht door huisartsen. Bij deze directe doorverwijzingen vindt geen integrale toetsing van de bredere context plaats bij deze hulpvragen; wij vinden dat een gemiste kans.

6.1.4 Ook vanuit ruimtelijk beleid aandacht voor gezondheid

Ook draagt de gemeente via het ruimtelijk beleid bij aan het verbeteren van lucht- en geluidskwaliteit en heeft de gemeente oog voor het belang van voldoende groen en mogelijkheden tot bewegen in de openbare ruimte. Voor senioren is het bij het ouder worden van belang dat er aandacht is voor looproutes in de wijk van de woning naar voorzieningen.

6.1.5 Mogelijkheden zoeken voor cofinanciering

De (financiële) vruchten van investeringen in vitaliteit een lichte ggz-zorg worden niet alleen door gemeenten geplukt, maar ook door andere overheden en zorgverzekeraars. Om de expertise en financiële inzet te bundelen zoekt de gemeente nadrukkelijker partnerschap met potentiële mede-ontwikkelaars en co-financiers.

“Geregeld komen vrijwilligers uit de kerk waar Dirkje vroeger naartoe ging langs voor een kopje koffie en een wandeling in de rolstoel. Hier hecht Dirkje erg aan. Op deze manier kan ze nog steeds genieten van de buitenlucht en is er ruimte voor een goed gesprek.”

“Via een van haar kennissen hoorde Corrie dat vanuit de welzijnsorganisatie ook wordt ingezet op vitaliteit. In het ontmoetingscentrum geeft een gepensioneerde sportleraar eens per week een sportles ‘Bewegen voor senioren.’”

6.2 Inspanningen

Bij de inspanningen die gemeenten en partners leveren of gaan leveren bij dit speerpunt is aandacht voor bovenstaande ontwikkelingen.

Speerpunt 4 – Vitaler	
Visie en missie	Samen met inwoners en maatschappelijke partners wil de gemeente werken aan een vitale samenleving waarin iedereen mee kan doen. Voor inwoners die (tijdelijk) hulp en ondersteuning nodig hebben is een vangnet aanwezig.
Maatschappelijk effect:	1. Alle inwoners zijn (langer) vitaler
Doelen:	<ul style="list-style-type: none"> • Meer inwoners zijn mentaal gezond • Meer inwoners zijn fysiek gezond • Gemeente en partners verbeteren hun vroegsignalering
Maatschappelijke baten:	<ul style="list-style-type: none"> • De onderlinge solidariteit in wijken neemt toe • Inwoners hebben grip op hun leven • Daling beroep op hulp en ondersteuning • Daling kosten per hoofd van de bevolking • Het welbevinden van inwoners groeit • Verkleinen gezondheidsachterstanden • Afname gevoel van eenzaamheid • Voorkomen en tegengaan van verslaving
Maatschappelijke partners	<ul style="list-style-type: none"> • Niet limitatief en ten tijde van opstelling van deze nota onder meer: KijkopWelzijn, kerken, wijkverenigingen, sportverenigingen, St. Present, sociaal-maatschappelijke en culturele instellingen, scholen, Stichting CJG Rijnmond, De Barendrechtse Uitdaging, Velerlei, Kleurrijk, ouderenbonden en verenigingen, vrijwilligers, ervaringsdeskundigen, Zorgimpuls, huisartsen, jeugdartsen.
Inspanningen	
4.1 Aanpak eenzaamheid	Met deze aanpak wordt ingezet op het voorkomen en terugdringen van eenzaamheid onder alle bewoners in Barendrecht. Het doel is om de aanpak van eenzaamheidsproblematiek onder alle doelgroepen zo breed mogelijk neer te zetten en de kracht van de samenleving structureel te activeren en in te bedden in onze dienstverlening. Met deze opdracht wordt gewerkt aan een lokaal Akkoord tegen Eenzaamheid, welke wordt ondertekend door deelnemende partners. Op 1 oktober 2020 is dit lokale akkoord door vele partijen ondertekend. Daarnaast is er het Actieprogramma Een tegen Eenzaamheid, waarin verschillende projecten zitten. Hierbinnen valt het project Join Us, dat eenzaamheid onder jongeren aanpakt. In oktober 2020 start KijkopWelzijn met 2 groepen (12-18 jaar en 18-25 jaar). Ook vindt er een project Maatje op Maat plaats, waarbij mensen één op één begeleiding krijgen om vereenzaming te voorkomen. Vanuit KijkopWelzijn zijn ook verschillende belcirkels opgezet.

	Tevens wordt de aanpak verankerd in de alliantie Sociale Samenhang en de uitvoering daarvan binnen het brede welzijnskader en het preventief jeugdbeleid.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	Doorlopend	
4.2 Gevarieerd aanbod kunst en cultuur	Er is een ruim en gevarieerd aanbod van kunst en culturele activiteiten, waardoor we bijdragen aan:		
	<i>Sociale cohesie en bestrijding van eenzaamheid</i>		
	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van sociale cohesie en het bestrijden van eenzaamheid • Toegankelijke Cultuur 		
	<i>Zelfredzaamheid</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van een zinvolle dagbesteding aan inwoners. • Het vergroten van het bereik van kunst- en cultuureducatie onder de inwoners • Het aanbod is laagdrempelig en meer mensen kunnen gebruik van maken van het aanbod. 			
<i>Talentontwikkeling</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • De kracht van cultuur inzetten om jongeren de kans te bieden hun talenten te ontwikkelen. 			
<i>Persoonlijke ontwikkeling</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling/ ontplooiing van mensen en de ontwikkeling van creativiteit en kritisch denkvermogen. • Bijdrage aan identiteitsvorming en aan het ontwikkelen van creatieve competenties voor de toekomst. 			
Planning		Kosten	
Start	Eind	BBB	
Doorlopend	Doorlopend		
4.3 Sportakkoord	In 2020 is een sportakkoord voor de gemeente Barendrecht gesloten. In dit Sportakkoord maken de betrokken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen de gemeente Barendrecht willen bereiken.		
	Er zijn zes ambities waarop de komende jaren ingezet wordt:		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inclusief sporten en bewegen 2. Duurzame sportinfrastructuur 3. Vitale sport- en beweegaanbieders 4. Positieve sportcultuur 5. Vaardig in bewegen 6. Topsport die inspireert 		
	De gemeente, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal- en waar mogelijk regionaal niveau gaan om de ambities te realiseren, hieraan gezamenlijk uitvoering geven.		
Planning		Kosten	
Start	Eind	BBB	
2020	doorlopend		

4.4 Verstevigen cultureel netwerk en cultureel ondernemerschap	We bevorderen cultureel ondernemerschap. We organiseren voor onze samenwerkende partners en subsidiënten daarvoor een training.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2021	2021	
4.5 Samenwerking zorgverzekeraars	Omdat de ondersteuning en zorg voor een aantal doelgroepen (zoals ggz-cliënten, ouderen en jongeren) zowel door de gemeente als door de zorgverzekeraars gefinancierd wordt, is samenwerking tussen beide partijen van cruciaal belang. We willen onze inwoners een op elkaar afgestemd zorg- en productenaanbod aanbieden met daarbij alle aandacht voor de kwaliteit van zijn of haar leven. Dit doen we door het optimaliseren van de samenwerking en het bundelen van onze kennis en krachten.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	
4.6 Ontwikkelagenda huisartsen en jeugdartsen	Gemeenten krijgen de laatste jaren een steeds grotere verantwoordelijkheid en regiefunctie voor het zorg- en sociale domein. Bij deze regie ligt het accent op integraal werken in de wijken, dichtbij de inwoner zorg en ondersteuning op maat leveren met aandacht voor preventieve vormen van zorg. Dit vraagt om verbindingen tussen het zorgdomein, waaronder huisartsen en jeugdartsen, en het sociale domein. Een goede samenwerking aan de hand van een gezamenlijke ontwikkelagenda is belangrijk om de vaak complexe vraagstukken in het zorg- en sociale domein aan te kunnen pakken Denk bijvoorbeeld aan het meer grip krijgen op doorverwijzingen naar de specialistische jeugdhulp. Een eerste aanzet voor een ontwikkelagenda is gemaakt in samenwerking met Zorgimpuls.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	doorlopend	
4.7 Samenwerking welzijn en huisartsen	Een groot deel van de mensen die regelmatig de huisarts bezoekt heeft psychosociale problemen als gevolg van bijvoorbeeld ingrijpende gebeurtenissen, relatieproblemen of een zieke partner. De psychosociale problemen uiten zich vaak in lichamelijke klachten, somberheid, stress en angstklachten. Een groot deel van deze groep hoeft hiervoor geen medicijnen of een verwijzing naar psychologische zorg. Een goede samenwerking tussen huisartsen en de welzijnsorganisaties is belangrijk om mensen die klachten hebben en hier geen medische of psychologische behandeling voor nodig hebben, via welzijnsactiviteiten te ondersteunen in het behouden en verbeteren van gezondheid en welzijn. Bij de uitwerking en uitvoering van de allianties in het welzijnskader is aandacht voor de samenwerking met de huisartsen.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	doorlopend	

4.8 Samenwerking JGZ, huisarts en wijkteam	<p>Een goede samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg (JGZ), huisartsen en het wijkteam is nodig om de volgende effecten te bereiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van lichtere, snelle en gerichte jeugdhulp dichtbij. • Verbeteren van de samenwerking tussen huisarts, wijkteam en JGZ. • Gerichter doorverwijzen naar de specialistische jeugdhulp. <p>De samenwerking bestaat eruit dat een huisartspraktijk een jeugdarts (of jeugdverpleegkundige) en een wijkteammedewerker als contactpersoon krijgt toegewezen. De huisarts kan deze medewerkers consulteren bij vragen rondom toeleiding naar het wijkteam en/of de mogelijkheden van inzet vanuit de JGZ of het wijknetwerk.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	-	Doorlopend	
4.9 Samenwerking wijkteams en jeugdgezondheidszorg	<p>Een jeugdverpleegkundige van CJG Rijnmond neemt deel aan het voorbereidingsteam van het wijkteam. Dit team fungeert als een triageteam voor casussen die bij de wijkteams binnenkomen. Welzijn neemt niet deel aan het voorbereidingsteam, maar er is wel sprake van een nauwe samenwerking.</p> <p>Op basis van de vraag wordt bekeken of deze kan worden afgeschaald en door de jeugdgezondheidszorg kan worden opgepakt en eventueel door welzijn. De mogelijkheid bestaat ook om de vraag in gezamenlijkheid op te pakken. Tevens bestaat de mogelijkheid dat de jeugdgezondheidszorg informatie kan verstrekken om de vraag te verduidelijken.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	

7. (veilig) Thuis wonen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het eerste maatschappelijke effect van het beleid. In de eerste paragraaf worden eerst de ambities van de gemeente beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 7.2 weergegeven welke inspanningen de gemeente en partners hiervoor (al) (gaan) verrichten.

7.1 Wat willen we bereiken?

De gemeente vindt het belangrijk dat alle inwoners in een veilige thuissituatie kunnen leven. Thuis is de situatie waar inwoners zich prettig en veilig horen te voelen. Een (veilig) thuis zorgt voor een stabiele basis, bijvoorbeeld bij het opgroeien of het ouder worden. Voor jeugdigen geldt dat een veilig thuis bijdraagt aan gezond opgroeien en ontplooiing. Voor ouderen geldt dat een (veilig) thuis bijdraagt aan het prettig oud worden in de omgeving die zij verkiezen; de omgeving waar zij vertrouwd mee zijn en waar zich veelal ook hun sociale netwerk bevindt. Voor inwoners met een beperking streeft de gemeente ernaar om hen zolang en zoveel mogelijk deel uit te laten maken van de gezinssituatie. Als voor jeugdige inwoners, oudere inwoners, inwoners met een beperking geldt dat blijven wonen in de oorspronkelijke thuissituatie (gedeeltelijk) niet houdbaar is, stelt de gemeente daarvoor (bij voorkeur tijdelijk) passende voorzieningen beschikbaar.

- ***Alle inwoners zijn in staat om (langer) (veilig) thuis te (blijven) wonen***

7.1.1 Vergrijzing; een belangrijke motor van extramuralisering en innovatie

Het aantal senioren stijgt in Barendrecht de komende decennia aanzienlijk; senioren blijven langer thuis wonen, worden ouder en blijven langer vitaal. De behoefte aan zorg en ondersteuning voor deze doelgroep zal hierdoor (blijven) toenemen en meer inzet van mantelzorgers en vrijwilligers zal nodig zijn.

In hoofdstuk 5 is al beschreven wat de inzet is op het gebied van ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. In dit hoofdstuk gaan we nader in op 'vrijwillige zorg'. Deze vorm van informele zorg wordt vanuit een georganiseerd verband geboden en de hulp wordt veelal één op één geboden. De vrijwilligers hebben werkervaring in de zorg of hulpverlening. Zij bieden ondersteuning aan bijvoorbeeld mensen met dementie of personen die zich eenzaam voelen. Deze extra inzet op informele zorg is met oog op het langer zelfstandig blijven wonen van senioren nodig. Samen met onze maatschappelijke partners wordt een netwerk 'vrijwillige zorg' opgezet.

Een groeiende groep senioren wenst met andere leeftijdsgenoten bij elkaar te wonen; de behoefte aan collectieve woonvoorzieningen waar senioren voor elkaar zorgen en gezamenlijk activiteiten ontplooiën, samen eten et cetera groeit. De gemeente wil deze ontwikkeling in samenwerking met de woningcorporatie en andere partners stimuleren. Daarnaast wil de gemeente de behoefte aan zogenaamde kangoeroewoningen²¹ in Barendrecht onderzoeken.

'It takes a village to raise a child' is een bekende uitspraak. De essentie van deze uitspraak is dat de hele samenleving nodig is om een kind groot te brengen; dat dus iedereen een bijdrage zou moeten hebben in het zorgen voor kinderen. En wat voor de kinderen geldt, geldt eigenlijk ook voor de doelgroep thuiswonende senioren met een zorgbehoefte. Om -zo nodig in samenhang met professionele zorg- aan deze behoefte tegemoet te komen en ter ontlasting van mantelzorgers is een wijkgericht hulp- en welzijnsaanbod van belang. De haalbaarheid wordt onderzocht van aanvulling

²¹ Gekoppelde woningen, bijvoorbeeld voor een gezin en een zorgbehoevende ouder.

van de huidige digitale sociale kaart met een matchingsfunctie van vraag en aanbod op dit gebied op wijkniveau.

De verschuiving van (intramurale) woonvoorzieningen naar ambulante zorg in de thuissetting is ook een gewenste ontwikkeling om de druk op de (gezondheids)zorg terug te dringen. Dit betreft zowel de doelgroep senioren als inwoners met een psychiatrische aandoening.

De gemeente wil dan ook ruimte bieden aan initiatieven voor het opzetten van woonvormen voor inwoners met een andere hulpvraag, zoals mensen met psychiatrische -, psychosociale en/of psychogeriatrische problematiek of mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. Door de wensen, behoeften en ideeën van inwoners te combineren met het netwerk, organisatiekracht en financiële middelen van de gemeente en de woningcorporatie, kan zorg binnen deze woonvormen doelmatiger en efficiënter worden ingezet. Door deze co-creatie ontstaan oplossingen waarin sprake is van gedeeld eigenaarschap en draagvlak vanuit de samenleving.

Sommige kwetsbare groepen mijden, al dan niet bewust, zorg. Doordat hulpdiensten achter de voordeur komen, komen zij in contact met moeilijk bereikbare groepen zoals personen met verward gedrag, betrokkenen bij huiselijk geweld of eenzame ouderen. We willen de signalerende functie van hulpdiensten en de samenwerking met de wijkteams versterken.

Een risico van het langer thuis wonen van senioren is dat een deel van hen wel ondersteuning of zorg nodig hebben, maar dit niet aangeeft of de weg daar naartoe niet weet te vinden. Voor het signaleren van dergelijke situaties blijft het vijfjaarlijks afleggen van huisbezoeken aan 75+ers belangrijk.

Voor de groep mensen met dementie die langer thuis woont is extra aandacht nodig. Tot 2040 verdubbelt het aantal personen met dementie in Nederland. 70% van hen woont thuis en worden met name verzorgd door hun mantelzorger(s) die hier zo'n 20 uur per week aan besteden. 50% van deze mantelzorgers is overbelast of dreigt dat te raken. De Ketenzorg Dementie van de BAR-regio is dan ook onmisbaar. Het meerjarenplan Dementie 2018-2021 wordt onverkort uitgevoerd. Blijvend investeren in vitaliteit moet mede leiden tot een afname van het aandeel ouderen met dementie.

7.1.2 Borging veiligheid in thuissituatie

De gemeente vindt het van groot belang dat de veiligheid in de thuissituatie voor alle inwoners geborgd is. Als er sprake is van dreiging of escalatie in een thuissituatie heeft de gemeente meerdere instrumenten tot de beschikking om in te grijpen voor jeugdigen en volwassenen. Het doel is de-escalatie van problematiek en de rust herstellen.

Sinds 2019 moeten professionals signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld melden bij Veilig Thuis. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2023. Deze uitgangspunten worden lokaal geïmplementeerd.

Ook ouderenmishandeling verdient meer aandacht. Deze vorm van mishandeling komt in verschillende gedaanten voor: lichamelijke of psychische mishandeling, maar ook verwaarlozing, financiële uitbuiting of seksueel misbruik. De mishandeling kan worden gepleegd door partners, familieleden of bijvoorbeeld huisvrienden. Ouderenmishandeling wordt nog onvoldoende gesignaleerd en gemeld.

7.1.3 Versterken van verbinding tussen zorg en veilig via het Zorg- en Veiligheidshuis

De gemeente wil de verbinding tussen de domeinen zorg en veilig verbeteren. Een belangrijk samenwerkingsverband in dit kader is het Zorg – en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (ZVHRR) waarin de gemeente participeert. Vanuit dit samenwerkingsverband wordt maatwerk geleverd om

complexe problematiek aan te pakken. Het betreft een domeinoverstijgende samenwerking tussen het zorg -, justitieel en sociaal domein. Sommige problemen van mensen zijn zo complex dat geen oplossing wordt bereikt in de reguliere processen van zorg en veiligheid. Er is dan regie en coördinatie nodig om tot een doorbraak te komen. De procesregisseurs van het ZVHRR brengen professionals uit de domeinen zorg, veiligheid en gemeente bij elkaar. Zonder de verantwoordelijkheden over te nemen, dragen zij oplossingen aan voor gecoördineerde acties. Het ZVHRR bewaakt de uitvoering van de afspraken en kan vooruitgang forceren als het proces stagneert. Dankzij de netwerksamenwerking worden complexe problemen integraal aangepakt en beter beheersbaar. Het ZVHRR richt zich op personen met complexe problematiek waaronder de EPA-top (personen met verward gedrag en Ernstig Psychiatrische Aandoeningen), HIT'ers (veroordeelde woninginbrekers, straatrovers en overvallers), radicalisering, excessief geweld/wapens en drugsrunners, Huiselijk Geweld (inclusief stalking), hoog risico personen (bedreiging/geweld) en criminele gezinnen.

“Grootmoeder Dirkje woont naar haar zin in haar flat. Omdat het bijhouden van het huishouden door de ouderdom en longemfyseem moeilijk voor haar is, komt één keer per week de huishoudelijke hulp langs. De wijkverpleging helpt haar elke morgen en avond bij het aan en uittrekken van haar steunkousen. Voor het douchen en de toilet heeft ze twee jaar geleden zelf handgrepen gekocht die Ahmed voor haar heeft geïnstalleerd.”

“Corrie maakt zich zorgen om haar moeder. Dirkje wordt steeds vergeetachtiger. Daarom heeft Corrie contact opgenomen met het Wmo loket van de gemeente. Zij hebben haar doorverwezen naar de Case Manager Dementie van het zorgkantoor. De Case Manager biedt samen met de ouderenadviseur emotionele ondersteuning en geeft tips aan Corrie en Dirkje over hoe om te gaan met vergeetachtigheid. Ook houdt de coördinator samen met de ouderenadviseur vinger aan de pols om te kijken of de situatie van Dirkje niet verslechterd. Als dit het geval is dan zal een indicatie voor ondersteuning vanuit de Wet langdurige zorg aangevraagd worden.”

7.2 Inspanningen

Bij de inspanningen die gemeenten en partners leveren of gaan leveren bij dit speerpunt is aandacht voor bovenstaande ontwikkelingen.

Speerpunt 5 - (veilig) Thuis wonen			
Visie en missie	Samen met inwoners en maatschappelijke partners wil de gemeente werken aan een vitale samenleving waarin iedereen mee kan doen. Voor inwoners die (tijdelijk) hulp en ondersteuning nodig hebben is een vangnet aanwezig.		
Maatschappelijk effect:	2. Alle inwoners zijn in staat om (langer) (veilig) thuis te (blijven) wonen		
Doelen:	<ul style="list-style-type: none"> • Meer inwoners met een ondersteuningsbehoefte kunnen thuis blijven wonen • Meer inwoners hebben een veilige thuissituatie 		
Maatschappelijke baten:	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners hebben grip op hun leven • Daling beroep op hulp en ondersteuning • Daling kosten per hoofd van de bevolking • Het welbevinden van inwoners groeit • Afname gevoel van eenzaamheid • Effectiever herstel of stabilisatie van problematiek 		
Maatschappelijke partners	<ul style="list-style-type: none"> • Niet limitatief en ten tijde van opstelling van deze nota onder meer: Veilig Thuis, Zorgkantoren, CIZ, Woningbouw, omliggende gemeenten (BG), zorgaanbieders, zorgverleners, wijkteam, zorg- en welzijnsorganisaties, Centrum voor Jeugd en Gezin, Centrum voor dienstverlening, vrijwilligers, mantelzorgers, Kleurrijk, De Barendrechtse Uitdaging, Velerlei, sportverenigingen. 		
Inspanningen			
5.1 Thuis Wonen Wonen-welzijn-zorg	<p>Samen met onze partners willen we in de komende periode een toekomstbestendig, wijkgericht hulp- en welzijnsaanbod realiseren. We richten ons daarbij op de meest kwetsbaren. Het gaat om inwoners met psychiatrische – en psychosociale problematiek, inwoners met een verstandelijke beperking, inwoners met een lichamelijke beperking, zowel jeugd (jong)volwassenen als ouderen. De samenwerking is gericht op actief meedoen en zo lang mogelijk thuis wonen. Partners op het gebied van wonen, welzijn en zorg leveren een afgestemd aanbod waarbij de focus ligt op preventie, vroegsignalering, het versterken van de wijkvoorzieningen en het realiseren van passend woonaanbod.</p> <p>We willen investeren in verbeterde ketenzorg en we verkennen de mogelijkheden tot meer synergie op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Dit geldt ook voor de wijze van financieren door bijvoorbeeld integrale ketencontracten. We betrekken hierbij de wensen, behoeften en ideeën van inwoners.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	

5.2 Begeleid Wonen	<p>Voor inwoners die vanwege psychosociale, psychiatrische problemen en/of door een lichamelijke en/of verstandelijke beperking niet zelfstandig kunnen blijven wonen zijn er verschillende vormen van ondersteuning mogelijk, waaronder begeleid wonen en intensieve ambulante ondersteuning thuis. Door wetgeving, transitie en extramuralisering van de zorg zal er meer nadruk komen te liggen op begeleid wonen in combinatie met ambulante zorg thuis. In de komende periode ontwikkelt de gemeente met aanbieders een vernieuwd aanbod voor deze kwetsbare groepen.</p> <p>De gemeente start met een inventarisatie van het bestaande ondersteuningsaanbod. Door verbetering van de samenwerking tussen de deelnemende partijen rondom bestaande ondersteuningsvormen en het leren van 'nieuwe' en/of experimentele particuliere en andere initiatieven kunnen in de praktijk innovatieve woonvormen en begeleidings-arrangementen worden ontwikkeld.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	
5.3 Beschermd Wonen & Maatschappelijke Opvang (BW-MO)	<p>Vanaf 2021 start de verdere doordecentralisatie BW-MO. De gemeente wil in dit traject inhoudelijke verbeteringen bereiken en wil een beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis in de wijk realiseren.</p> <p>De gemeente wil een daling realiseren op het gebruik van Beschermd Wonen. Door de ontwikkeling van nieuwe huisvestings- en bijpassende ondersteuningsvormen kan een inwoner met psychiatrische problematiek langer thuis en in de wijk wonen. In het kader van de doordecentralisatie bereidt de gemeente zich voor op wijzigingen in beleid en financiering. Daarnaast heeft de verbinding tussen Wmo, GGZ zorg, welzijn en wonen de aandacht. Op langere termijn moet er een besluit komen over de inrichting en/of bekostiging van de maatschappelijke opvang.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	
5.4 Verplichte Zorg Thuis	<p>Vanaf 1 januari 2020 biedt de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz) zorgverleners meer instrumenten voor zorg op maat. De wet is er op gericht om verplichte zorg voor mensen met psychische problemen zo veel mogelijk te voorkomen. Als verplichte zorg echt noodzakelijk is, moeten de minst ingrijpende vorm worden ingezet en de dwang zo snel mogelijk worden afgebouwd. Verplichte zorg in de thuissituatie is één van de mogelijkheden. Voorbeelden zijn: medicatie toedienen, medische controles doen of het bieden van begeleiding. Doordat deze zorg nu vaker thuis wordt geboden vraagt dit meer aandacht voor de leefbaarheid en de veiligheid.</p> <p>Ook is er met de nieuwe wet meer mogelijk op het gebied van signalering. Inwoners kunnen 24/7 een melding doen als zij zich als directe naaste zorgen maken om een persoon met verward gedrag.</p>		

	Daarom blijven we de komende jaren inzetten op de samenwerking met onze ketenpartners in op zorg voor kwetsbare inwoners.		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	doorlopend	doorlopend	
5.5 Ambulante Hulp Thuis	<p>Ambulante hulp in de thuissituatie wordt geboden in de vorm van Wmo begeleiding en Hulp bij het huishouden, bijvoorbeeld het schoonmaken van de woning. Bij de inzet van deze ondersteuning sluiten we aan op wat de inwoner en het netwerk zelf kan en zetten we in op het benutten van het ontwikkelperspectief²².</p> <p>Onder andere door vergrijzing, ambulantisering en het complexer worden van de samenleving doen steeds meer inwoners een beroep op ambulante hulp in de thuissituatie. Dit vraagt om een nieuwe werkwijze zodat duurzame inzet en kwaliteit binnen de financiële kaders kan worden gerealiseerd. Door schaalvoordelen te benutten kan inzet efficiënter en doelmatiger.</p> <p>De nieuwe werkwijze wordt ontwikkeld binnen het project inkoop Hulp bij het Huishouden en Begeleiding en moet in het vierde kwartaal van 2021 gereed zijn. Vanaf 2022 zetten we in op monitoring en optimalisatie van de nieuwe werkwijze.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	2020	2021	
	5.6 Dagbesteding ter ondersteuning van Thuis Wonen	<p>Intensieve en/of gedwongen zorg wordt steeds vaker thuis geboden en valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Medische zorg valt onder de zorgverzekeringswet (Zvw). Voor de meest kwetsbare mensen, die 24 uur per dag intensieve zorg nodig hebben, is opname in een instelling geregeld⁹ binnen de Wet langdurige zorg (Wlz).</p> <p>Doordat verantwoordelijkheden zijn gefragmenteerd en de nadruk ligt op de kanteling van zorg naar preventie is een nieuwe focus op de keten nodig. Door ketenzorg te organiseren ontvangen inwoners thuis passende gecontinueerde zorg en ondersteuning afgestemd op de verschillende levensfasen. Hierbij ligt ook de nadruk op het integraal bekijken van aanbod op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg.</p> <p>We zetten in op het ondersteunen van mantelzorgers door inwoners met een beperking actief te begeleiden naar dagbesteding of vrijwilligerswerk. Naast participatie door de inwoner met een beperking, ontlasten we ook structureel de thuissituatie en kan een gezinssysteem duurzamer ondersteuning bieden. Ook gaan we het gesprek aan over- en treffen we in gezamenlijkheid voorbereidingen op het moment dat thuis verzorgen van gezinsleden niet meer gaat. Hiermee creëren we rust en voorkomen we dure crisiszorg.</p>	
Planning		Kosten	

²² Het ontwikkelperspectief is de inschatting van de ontwikkelingsmogelijkheden van een cliënt voor een bepaalde, langere periode. Tot welk niveau van zelfstandigheid kan de cliënt door middel van de interventie(s) uiteindelijk vooruitgaan?

	Start	Eind	
	doorlopend	doorlopend	BBB
5.7 Hulpmiddelen en Voorzieningen Thuis	<p>Wmo Hulpmiddelen en Voorzieningen worden geboden in drie categorieën: rolstoelen, vervoershulpmiddelen en woonvoorzieningen. Doordat inwoners steeds langer thuis blijven wonen neemt de vraag naar hulpmiddelen en voorzieningen thuis verder toe. Dit vraagt om de huidige inspanning van het stimuleren van bewustwording en tijdig anticiperen op veranderende woonwensen te intensiveren. Het creëren van levensloopbestendige woningen geeft inwoners een alternatief. Daar waar nodig ondersteunen we de inwoner zodat deze ondanks de ervaren beperking(en) zo lang mogelijk thuis kan blijven wonen.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	BBB
	Doorlopend	Doorlopend	
5.8 Aanpak Kindermishandeling & Huiselijk geweld	<p>Sinds 2019 hebben professionals een wettelijk plicht om signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld te melden bij Veilig Thuis. Als gevolg van deze meldcode en de maatschappelijke aandacht is dit een onderwerp waar steeds meer de focus op ligt. De lokale uitwerking is vastgelegd in de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2023. De uitgangspunten van de regiovisie werken we lokaal verder uit. Hierbij nemen we onderwerpen als het voorkomen van geweld tegen kinderen en ouderen, babbeltrucs en digitale oplichting mee. Ook wordt de link gelegd met jeugdbescherming en –reclassering en de positie van het Zorg- en veiligheidshuis.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	
	doorlopend	doorlopend	BBB
5.9 Huisbezoeken 75+	<p>De gemeente vindt het belangrijk dat het goed gaat met onze ouderen. Daarom nodigt de gemeente i.s.m. Kijk op Welzijn alle 75+-ers voor een huisbezoek. We komen langs en gaan met ouderen in gesprek om te horen hoe het gaat. Vragen en signalen die voortkomen uit de verschillende gesprekken worden opgepakt. Dit kan middels collectieve voorlichtingsbijeenkomsten of via individuele ondersteuning.</p>		
	Planning		Kosten
	Start	Eind	
	doorlopend	doorlopend	BBB
5.10 Dementievriendelijk Barendrecht	<p>In het meerjarenplan Dementie BAR 2018-2021 zijn vijf thema's op hoofdlijnen beschreven. Een van de thema's is het dementievriendelijker maken van de samenleving. Gedurende de looptijd van het meerjarenplan concretiseren we de thema's in samenwerking met onze ketenpartners en leggen dit vast in een plan van aanpak. Een voorbeeld hiervan is het Alzheimercafé. Hierbij sluiten we aan bij de projectdoelen uit de Focusbrief dementie 2019 voor gemeenten (Alzheimer Nederland). We richten we ons op de verdere ontwikkeling van onze professionals die direct contact hebben met dementerende inwoners en hun naasten. Hiervoor maken we gebruik van de trainingen die worden aangeboden vanuit het initiatief Samen</p>		

	dementievriendelijk (een samenwerking van Alzheimer Nederland, PGGM en het Ministerie van VWS).		
	In Barendrecht heeft KoW een opdracht rondom een Dementievriendelijk Barendrecht gekregen, waaronder het organiseren van activiteiten als:		
	<ul style="list-style-type: none"> - Een Alzheimercafé - Workshops herkennen dementie - Lotgenotencontactgroep - Voorlichting algemene doelgroep dementie - Sporten en dementie 		
	Planning		Kosten
Start	Eind	BBB	
2018	2021		
5.12 Herontwikkeling Borgstede	De gemeente is vanuit een faciliterende rol betrokken bij de ver-/herbouw van Borgstede. Er wordt meegedacht over de faciliteiten die het gebouw kan hebben voor de inwoners van Barendrecht en op welke wijze de voorziening geïntegreerd wordt in de buurt. De gemeenschappelijke ruimte dient ook een buurtfunctie te hebben waar bijvoorbeeld restaurant van Harte in gehuisvest kan worden.		
	KijkopWelzijn huurt momenteel de gemeenschappelijke ruimte voor het Dienstencentrum de Windsingel. Er worden minimaal vijf dagdelen per week activiteiten georganiseerd. In de herontwikkeling wordt ook gekeken naar een mogelijke buurtfunctie en eventuele huisvesting van een restaurant.		
	De mogelijkheden voor het vestigen van een huisartsenpraktijk worden mee genomen in de plannen. De start van de bouw van Borgstede is gepland in het voorjaar van 2021.		
	Planning		Kosten
Start	Eind	Incidenteel	Structureel
Planning voorjaar 2021		n.v.t.	n.v.t.

8. Implementatie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de stappen die de gemeente in de achterliggende jaren heeft gezet. Ook wordt het perspectief voor de gemeentelijke organisatie geschetst en wordt inzicht gegeven in de beleidsimplementatie en financiële aspecten.

8.1 De basis is gelegd

In 2015 heeft de gemeente te maken gekregen met een flinke uitbreiding van de taken: de drie decentralisaties. De gemeente is bestuurlijk en financieel verantwoordelijk geworden voor de Jeugdwet, Wmo 2015 en de Participatiewet. Ook voor de vierde decentralisatie van Passend Onderwijs draagt de gemeente mede verantwoordelijkheid. De gemeente heeft in de beginperiode de basis gelegd door de beleidskaders vast te stellen die de basis vormen voor het nieuw lokaal stelsel: Wmo beleidsplan 2015, Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp 2015-2018, Beleidskader Participatiewet 'Samenwerken aan werk'. Ook zijn daarvoor organisatiesystemen ingericht ten behoeve van registratie en administratieve afhandeling. De gemeente heeft contracten gesloten op het gebied van onder andere begeleiding, huishoudelijke hulp, lokale jeugdhulp en via de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond: (hoogwaardige) specialistische jeugdhulp. Op die manier is de continuïteit van hulpverlening georganiseerd. Ook zijn contract- en subsidieafspraken gemaakt voor de vormgeving van lokale wijkteams en zij kregen hun eigen 'uitvalsbasis'.

8.2 Doorontwikkeling gemeentelijke organisatie

In de afgelopen vijf jaar zijn belangrijke stappen gezet om de diverse wetgeving en beleidsterreinen beter met elkaar te verbinden. Dat is de opdracht van het gemeentebestuur en niet in de minste plaats: van de wetgever.

8.2.1 Integrale dienstverlening

De Wet maatschappelijke ondersteuning schrijft voor om bij de planvorming "bijzondere aandacht te geven aan een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, preventie, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen te organiseren"²³. Dit 'Integraal Beleid Sociaal Domein' gaat daar uitvoerig op in. Tegelijkertijd heeft de gemeente in de afgelopen vijf jaar op een aantal punten doorontwikkeld en gelijktijdig de 'winkel open gehouden'. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- De gemeente is gestart met het organiseren van een 'integrale toegang'. Alle (primaire en ondersteunende) werkprocessen van het domein maatschappij zijn opnieuw beschreven. Rollen en taken zijn daar waar nodig herzien en onnodige processtappen zijn uit het proces gehaald. Er is een (integraal) dienstverleningsmodel opgeleverd.
- De huidige en gewenste ICT-architectuur (ter illustratie: het domein maatschappij telt meer dan 50 noodzakelijke applicaties) is in kaart gebracht. Er heeft een marktonderzoek plaats gevonden naar de verschillende (software) mogelijkheden voor E-dienstverlening zowel op kortere en langere termijn.
- Er is een kennissysteem aangeschaft (implementatie afgerond eerste kwartaal 2020) voor medewerkers zodat landelijke en lokale wetgeving en werkinstructies eenduidig wordt ontsloten.
- Er is een werkorganisatie ingericht en daarmee is de interne sturing verbeterd door de span of control te verkleinen.

De uitvoerende afdelingen zetten in op een effectieve dienstverlening. Dat wil zeggen dat als er een enkelvoudige vraag is, deze vraag ook zo snel mogelijk enkelvoudig wordt afgehandeld. Als een vraag

²³ Wet maatschappelijke ondersteuning Artikel 2.1.2

meervoudig is dan wordt deze vraag integraal benaderd en gekeken waarmee de inwoner voor de lange termijn het meest mee geholpen is.

8.2.2 Organisatiecultuur

De gemeente heeft ook oog voor de organisatiecultuur. De gemeente wil dat medewerkers een gezamenlijke mindset hebben om de inwoners duurzaam en mensgericht van dienst te zijn. Bij alles staat de meerwaarde voor de samenleving en de vraag 'waar is de inwoner bij gebaat' centraal. Gewenste cultuurveranderingen in organisaties vragen tijd. In het geval van deze gewenste cultuurverandering (de transformatie) betreft het in feite een optelsom van alle organisatieculturen van de gemeente en maatschappelijke partners samen.

8.2.3 Organisatieperspectief

De gemeente werkt aan de doorontwikkeling van een robuuste gemeentelijke (uitvoerings)organisatie. De gemeente werkt TOE naar:

- Een organisatie die **Transparant** is. Inwoners en partners zijn goed op de hoogte van stappen die de gemeente zet.
- Een organisatie met een **Open** en ook enthousiasmerende houding waar partners en inwoners zich geholpen, betrokken en gewaardeerd weten.
- Een organisatie die handelt vanuit **Eenheid**: één (integrale) toegang, één integraal beleid, uniforme werkprocessen en één gezamenlijke mindset!

In de afgelopen periode is er extra geïnvesteerd in de gemeentelijke dienstverlening. Dat was noodzakelijk om 'op vlieghoogte te kunnen komen'. Nu is de tijd aangebroken om de focus naar buiten toe te versterken. Samen met partners en inwoners gaat de gemeente aan de slag met de opgaven die er zijn in de samenleving. De gemeente werkt toe naar de verwezenlijking van de missie van dit beleid: *werken aan een vitale samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen.*

8.3 Implementatie

De ambities uit deze nota kan de gemeente alleen samen met de maatschappelijke partners realiseren wanneer sprake is van een zorgvuldige implementatie van het beleid. Op welke wijze en onder welke specifieke voorwaarden de implementatie goed geborgd kan worden zal de komende periode nader uitgewerkt worden. Op een aantal elementen wordt in deze paragraaf al ingegaan.

8.3.1 Een programmatische benadering

Om te beginnen met betrekking tot de ambtelijke organisatie. Een programmatische benadering lijkt het meest passend voor de implementatie van het vastgestelde beleid. Het benodigde integrale perspectief, gericht op de transformatie waarbij de mens centraal staat, vraagt om aanscherping op zowel uitvoerend-, beleids- als managementniveau en zowel op het vlak van deskundigheid, houding als cultuur.

8.3.2 Inkoopstrategie en opdrachtgeverschap

De uitgangspunten van dit beleid vormen de basis voor de inkoopstrategie binnen het sociaal domein en voor de wijze waarop het opdrachtgeverschap vorm zal krijgen.

8.3.3 Outcomegerichte sturing en partnerschap

De vormgeving van de outcomegerichte sturing is een essentieel onderdeel van de implementatie, alsmede de versterking van de informatiepositie van de gemeente.

Versterking van het partnerschap vormt -last but not least- ook een belangrijk aandachtspunt. Van de maatschappelijke partners wordt betrokkenheid en commitment gevraagd. Het vermogen en de bereidheid het organisatiebelang te overstijgen wanneer het collectieve belang hierom vraagt is van groot belang. Om met elkaar de focus op het zo effectief en efficiënt mogelijk werken aan de maatschappelijke opgaven te krijgen en te behouden, is een wendbare houding van alle betrokkenen nodig.

8.3.4 Beleidsmonitor

Om goed te kunnen sturen op de maatschappelijke effecten die we willen bereiken en de resultaten die behaald worden te monitoren, is een monitor per maatschappelijk effect opgesteld. Deze monitor is opgenomen in bijlage 3 bij deze beleidsnota. De effectiviteit van het beleid zullen gemeente en partners samen tegen het licht houden en zal mede onderdeel uitmaken van het gesprek aan de opgavetafels.

In deze beleidsmonitor zijn per maatschappelijk effect de (sub)doelstellingen, onderliggende ambities en een eerste inventarisatie van mogelijke indicatoren geformuleerd die aansluiten bij de richting en gewenste 'outcome' van dit 'Integraal Beleid Sociaal Domein'. De monitor vormt voor de komende jaren de basis voor het volgen van de resultaten van dit beleid. De monitor is geen statisch geheel maar zal door de gemeente samen met partners door worden ontwikkeld op basis van o.a. voortschrijdend inzicht, (snelheid van) beschikbaarheid van data en de inbreng van gemeente en partners aan de opgavetafels. In de monitor zijn geen streefcijfers opgenomen. Het is de wens van de gemeente om eventuele streefwaarden steeds meer onderdeel uit te laten maken van de jaarlijkse planning & control-cyclus. De eventuele streefwaarden sluiten op die manier het beste aan op de actuele situatie in de gemeente.

8.3.5 Deskundigheidsbevordering

De inbreng van ervaringsdeskundigheid van de doelgroepen van het beleid, vrijwilligers en mantelzorgers is eveneens een belangrijke succesfactor voor de beoogde aanpak. Dit vraagt om erkenning van deze vorm van deskundigheid; zowel binnen de gemeente als de bij dit beleid betrokken maatschappelijke organisaties. Op deskundigheidsbevordering zal daarom ook voortdurend worden geïnvesteerd.

8.4 Financiën

Net als in veel andere gemeenten in Nederland lopen de inkomsten en uitgaven van het sociaal domein helaas ook in Barendrecht steeds meer uiteen. Dit stelt onze gemeente voor een ingewikkelde opgave: steeds meer grip op de uitgaven krijgen en de inkomsten & uitgaven van het sociaal domein meer in evenwicht brengen met elkaar. Een feit is echter dat zowel aan de inkomsten- als de uitgavenkant grote mate van onzekerheid en/of een negatieve ontwikkeling te zien is.

8.4.1 De inkomsten

Sinds de decentralisatie van de zorgtaken in het kader van de Wmo en de Jeugdwet begin 2015 heeft de destijds al jaren bestaande trend van toenemend zorggebruik en stijgende zorgkosten zich onverminderd voortgezet. Ten tijde van de overheveling heeft de rijksoverheid een korting toegepast onder de aanname dat gemeenten de hulpverlening effectiever en goedkoper zouden kunnen uitvoeren. Op de budgetten die gemeenten overgeheveld kregen werden direct kortingen doorgevoerd. Naast deze initiële korting heeft de gemeente Barendrecht in de afgelopen jaren met extra kortingen op het rijksbudget te maken gekregen. Dit betrof circa 3 miljoen euro, wat neerkomt op een extra korting van circa 13% op de rijksinkomsten.

De Nederlandse gemeenten staan nu opnieuw aan de vooravond van een herziening van de verdeelmodellen in het sociaal domein met ingang van 2022. Deze herziening wordt meegenomen in de totale herziening van het gemeentefonds. Via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn de afgelopen jaren meerdere signalen afgegeven dat het macrobudget van het sociaal domein te laag is. De rijksoverheid doet op dit moment onderzoek hiernaar en heeft aangegeven dat het resultaat van dit onderzoek meegewogen wordt in de herziening. De consequenties van de herziening zijn op dit moment nog ongewis, maar de verwachting is dat het een negatief effect zal hebben op de budgetten die Barendrecht van het Rijk ontvangt.

8.4.2 De uitgaven

De uitgaven in het sociaal domein nemen daarnaast jaarlijks toe. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de autonome ontwikkelingen binnen Barendrecht zoals de toename van de vraag naar ondersteuning en zorg en een toename van de complexiteit van die zorgvragen. Een andere oorzaak is het inperken van de gemeentelijke beleidsvrijheid. Het Rijk schrijft gemeenten bijvoorbeeld voor een reële kostprijs te hanteren bij de inkoop van diensten en heeft het abonnementstarief voor Wmo-voorzieningen ingevoerd waardoor gemeenten geen inkomensafhankelijke bijdragen meer kunnen vragen voor de diensten. Als gevolg hiervan zijn de opbrengsten uit de eigen bijdragen gedaald.

8.4.3 Grip op kosten deels beïnvloedbaar

Als gemeente hebben we slechts ten dele grip op deze uitgaven. Allereerst hebben we een wettelijke zorgplicht uit te voeren. Dit betekent dat wanneer een inwoner zorg of ondersteuning nodig heeft, we deze moeten bieden en betalen. In tegenstelling tot wat bij de WMO het geval is (waarbij wij als gemeente de enige indicatiesteller zijn), zijn er in het kader van de jeugdhulp meerdere verwijzers zoals de gecertificeerde instellingen, huisartsen en medisch specialisten. De directe invloed wordt hierdoor beperkt. In het voorjaar 2020 is onderzocht aan welke knoppen gedraaid kan worden in de directe invloedssfeer. Dit is mogelijk op het vlak van handhaving en de inkoop.

Voor de andere knoppen die onder de noemer 'transformatiebeweging' vallen, is een langere adem nodig. De transformatiebeweging vraagt om investeringen in welzijn, preventie en vroegsignalering. Hoe we daarop willen gaan sturen is uitgewerkt in deze nota. De outcomegerichte sturing en het versterkte partnerschap moeten zorgen voor een breed gedragen verantwoordelijkheid om gezamenlijk de alsmear stijgende zorgkosten te keren en de effectiviteit van de middelen die worden ingezet te vergroten. Beoogd wordt een zodanig preventief en effectief aanbod te ontwikkelen, dat een beroep op zwaardere zorg daalt of uitgesteld kan worden. Alleen wanneer dit de gemeente samen met haar partners lukt, zal het mogelijk zijn een goed vangnet voor de meest kwetsbaren in onze samenleving te kunnen blijven bieden.

Uitgangspunt bij de inzet die in deze nota is opgenomen is dat een en ander zoveel mogelijk binnen bestaande budgetten wordt uitgevoerd²⁴. De gemeentelijke ambities zijn hoog, maar de huidige financiële positie van de gemeente noopt tegelijk tot terughoudendheid. De inspanningen die onderdeel uitmaken van deze conceptnota kunnen worden opgevangen binnen de bestaande budgetten

²⁴ Behoudens financiële gevolgen van autonome ontwikkelingen aangaande het beroep op voorzieningen in het kader van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet

Voor nieuwe inspanningen of intensivering van activiteiten geldt dat het principe 'nieuw voor oud' wordt gehanteerd. Daar waar zal blijken dat dit niet mogelijk is, zal de afweging via de gebruikelijke planning- en controlcyclus plaats vinden.

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de taakvelden uit de begroting 2020 van de gemeente Barendrecht die raken aan de uitvoering van deze nota. Het overzicht geeft een beeld van de reikwijdte en de omvang die het 'Integraal Beleid Sociaal Domein Barendrecht' beslaat.

BIJLAGE 1 Trends & kwantitatieve gegevens

A. Trends

Op het beleid in het sociaal domein is een aantal trends van invloed. Daarnaast moet een aantal kwantitatieve gegevens in acht worden genomen voor het beleid in het sociaal domein.

Vergrijzing

De gemiddelde leeftijd van de inwoners van Barendrecht neemt toe door een stijging van het aantal ouderen en een daling van het aantal jongeren.

Het aantal personen met dementie neemt eveneens toe.

Toename complexiteit van de samenleving

Door de toenemende complexiteit van de samenleving kan een groeiende groep mensen niet meedoen in de samenleving, met onder meer eenzaamheid en/of GGZ-problematiek tot gevolg.

Toenemend beroep op zorg en ondersteuning

Doordat de gemiddelde leeftijd van de bevolking stijgt en door veranderingen in de zorg, blijven steeds meer mensen met een zorgvraag langer thuis wonen. De behoefte aan zwaardere zorg aan huis neemt als gevolg hiervan toe. De extramuralisering²⁵ in de zorg versterkt dit, ook voor wat betreft andere doelgroepen.

Toename tweedeling

De verschillen in leefstijl en gezondheid, gekoppeld aan de sociaal-economische status van mensen nemen toe.

Flexibilisering van de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt flexibiliseert. Organisaties werken steeds meer met een zogenaamde flexibele schil in het personeelsbestand. Het aantal werknemers met een arbeidscontract voor onbepaalde tijd neemt af en het aantal tijdelijke krachten zoals uitzendkrachten en zelfstandigen zonder personeel neemt toe. Het bevordert de wendbaarheid van de arbeidsmarkt en kan voor werknemers meer onzekerheid met zich mee brengen.

Stijging armoede en schuldenproblematiek

Een toenemend aantal huishoudens leeft in armoede. Deze groep breidt zich ook uit naar de groep werkenden als gevolg van de flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Globalisering en digitalisering

Als gevolg van globalisering en digitalisering wordt de invloed van buitenaf groter. Mensen krijgen meer toegang tot informatie en de digitalisering heeft grote invloed op de (mogelijkheden in de) dienstverlening. Ook valt hierdoor een groep mensen 'buiten de boot'.

Van zorg naar preventie

²⁵ Extramuralisering is het streven om buiten de muren van een intramurale instelling gelijkwaardige zorg te bieden, bijvoorbeeld in de eigen woning

Toenemende aandacht voor vroegtijdige signalering van risicovolle situaties en tijdige interventie ter voorkoming van het beroep op (zwaardere) zorg.

Verandering relatie tussen burger en overheid

Burgers nemen geleidelijk vaker het initiatief en de overheid neemt dan een meer faciliterende rol aan. Het beroep op eigen kracht en sociale kracht neemt toe.

Smart living

Door de technologische ontwikkelingen kunnen ouderen en hulpbehoevenden ondersteund worden in het langer zelfstandig thuis wonen en kan de veiligheid hierbij bevorderd worden. Zorgprofessionals en mantelzorgers kunnen op afstand contact houden.

Aantal echtscheidingen

Het aantal echtscheidingen blijft stijgen in Nederland. Het aantal senioren dat sinds een decennium van elkaar scheidt is opmerkelijk hoog.

Individualisering

Als gevolg van de voortschrijdende individualisering neemt het aantal eenpersoonshuishoudens toe. Deze trend heeft ook invloed op de mate van eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen.

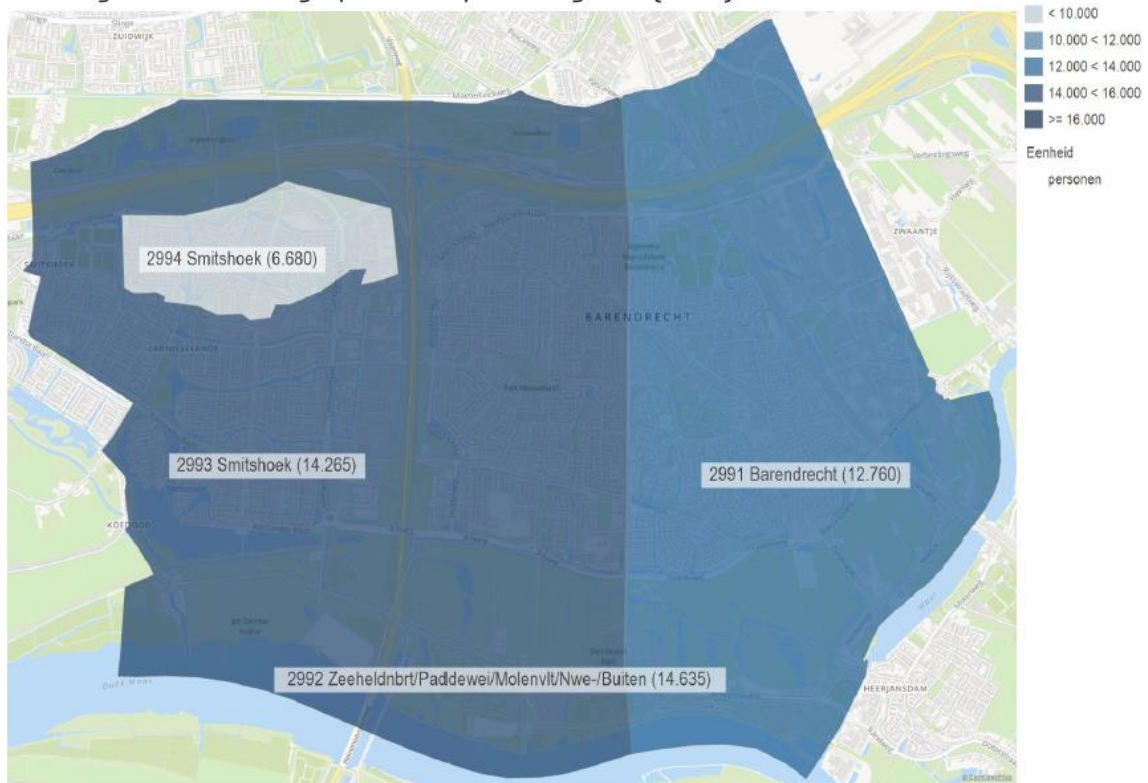
B. kwantitatieve gegevens

Dit deel van de bijlage is vrijwel geheel (tenzij anders vermeld) gebaseerd op de gemeentescan Barendrecht 2019. Waar andere bronnen dan de gemeentescan zijn gebruikt, is dit aangegeven.

Totaal aantal inwoners Barendrecht in 2019 naar postcodegebied

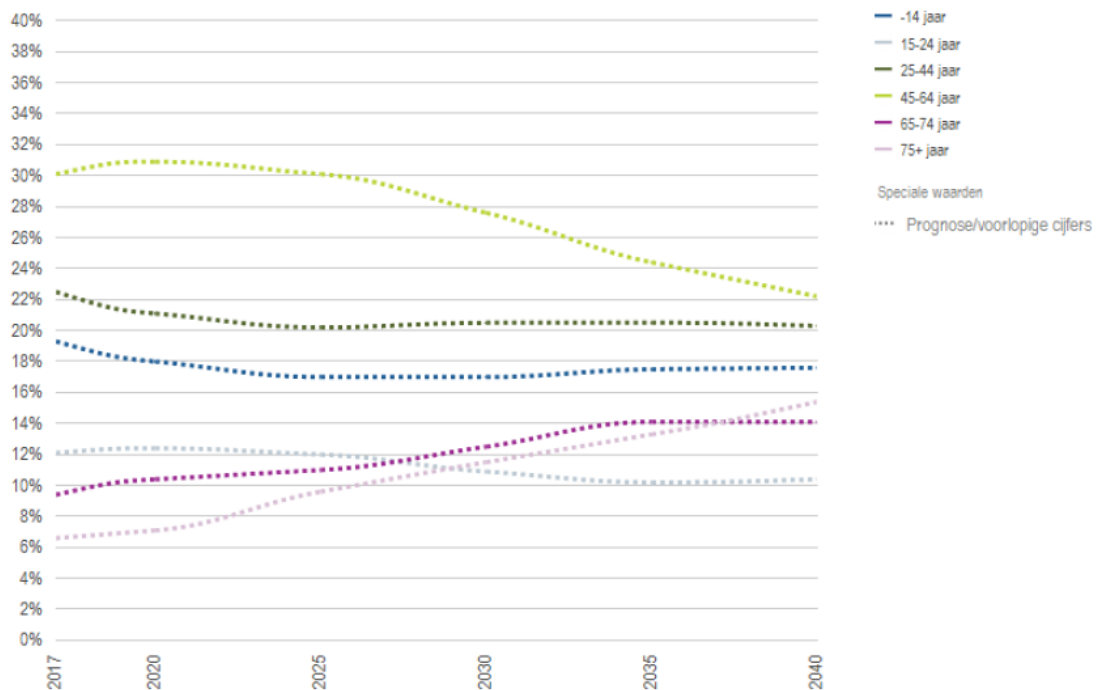
Op 1 januari 2019 telde de gemeente Barendrecht 48.340 inwoners. Naar postcodegebied is de verdeling over de wijken als hieronder:

Bevolking Barendrecht uitgesplitst naar postcodegebied [2017]

Bron: ROS-Wijkscan | CBS - Bevolkingsstatistiek

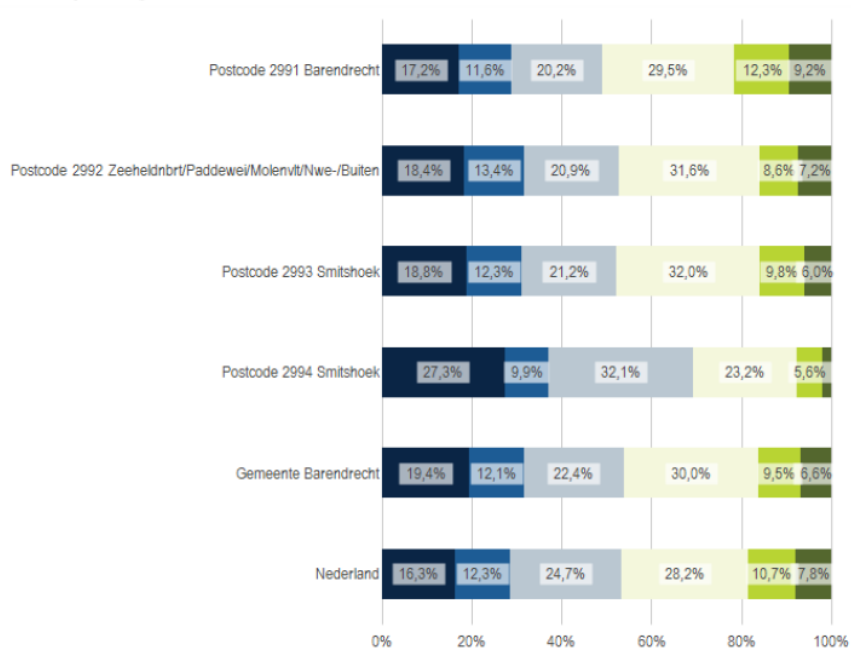
De prognose voor de bevolkingsgroei tot 2040 is als in onderstaande grafiek:
Bevolkingsprognose per leeftijdsgroep in Barendrecht 2017-2040

Bron: ROS-Wijkscan | ABF Research - Primos prognose 2017

Onderverdeeld in leeftijdscategorieën, geeft dit het volgende beeld.

Leeftijdsverdeling in Barendrecht, uitgesplitst per postcodegebied vergeleken met Nederland [2017]

Bron: ROS-Wijkscan | CBS - Bevolkingsstatistiek

De bevolking van Barendrecht neemt de komende jaren licht toe en stabiliseert vervolgens. De stijging zit in postcodegebieden 2991 en 2992 en een lichte daling in 2993 en 2994.

In postcodegebied 2994 zijn opvallend veel jonge gezinnen woonachtig; in postcode 2991 is het aantal 65+ en 75+-ers groot.

Voor de gemeente als geheel geldt dat de bevolking in de jaren op weg naar 2030 al vergrijst: zowel de groep 45+ als 65+ zal groeien. In 2030 zal al een kwart van de inwoners boven de 65 jaar zijn. Tussen 2030 en 2040 zet die vergrijzing door.

Ouderen in Barendrecht in 2017-2040			
Jaar	65-74 jarigen	75-plussers	Totaal
2017	9,4%	6,6%	16,1%
2020	10,4%	7,1%	17,5%
2030	12,5%	11,5%	24,1%
2040	15,4%	14,1%	29,5%

Samenstelling huishoudens, w.o. eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens

Barendrecht kent relatief weinig eenpersoonshuishouders, gemiddeld ongeveer 24% t.o.v. een landelijk gemiddelde van 38%. Postcode 2994 heeft met ruim 18% zelfs een zeer laag aantal eenpersoonshuishoudens.

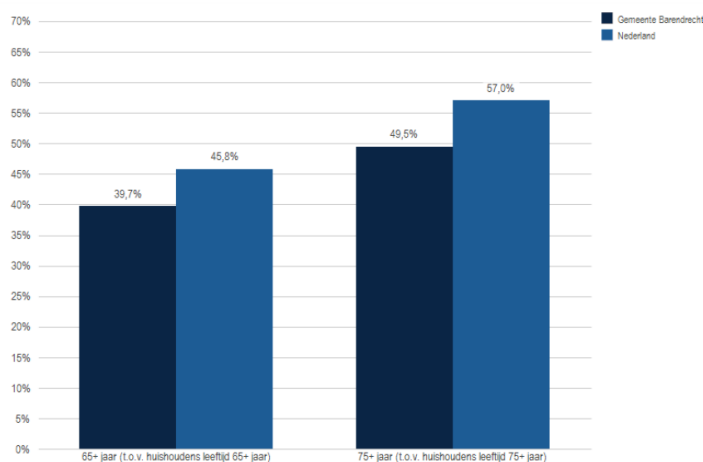
Het aantal gezinnen met kinderen ligt in Barendrecht op 45% t.o.v. een landelijk gemiddelde van 33%. Waarbij opvalt dat dit in postcode 2994 zelfs ruim 57% is.

Het percentage samenwonenden zonder kinderen (in huis) ligt rond het landelijk gemiddelde met ruim 30% t.o.v. bijna 29%.

In 2013 was in Barendrecht 7,2% van de gezinnen een eenoudergezin, het Nederlands gemiddelde is 6,9%, maar in de regio Rotterdam Rijnmond ligt het percentage eenoudergezinnen rond de 9%. Helaas zijn er geen recentere gegevens beschikbaar.

Hoewel Barendrecht de komende decennia vergrijst, is het beeld van oudere eenpersoonshuishoudens niet opvallend ten opzichte van het hele land.

Percentage huishoudens 65+ en 75+ alleenstaand in Barendrecht vergeleken met Nederland [2017]

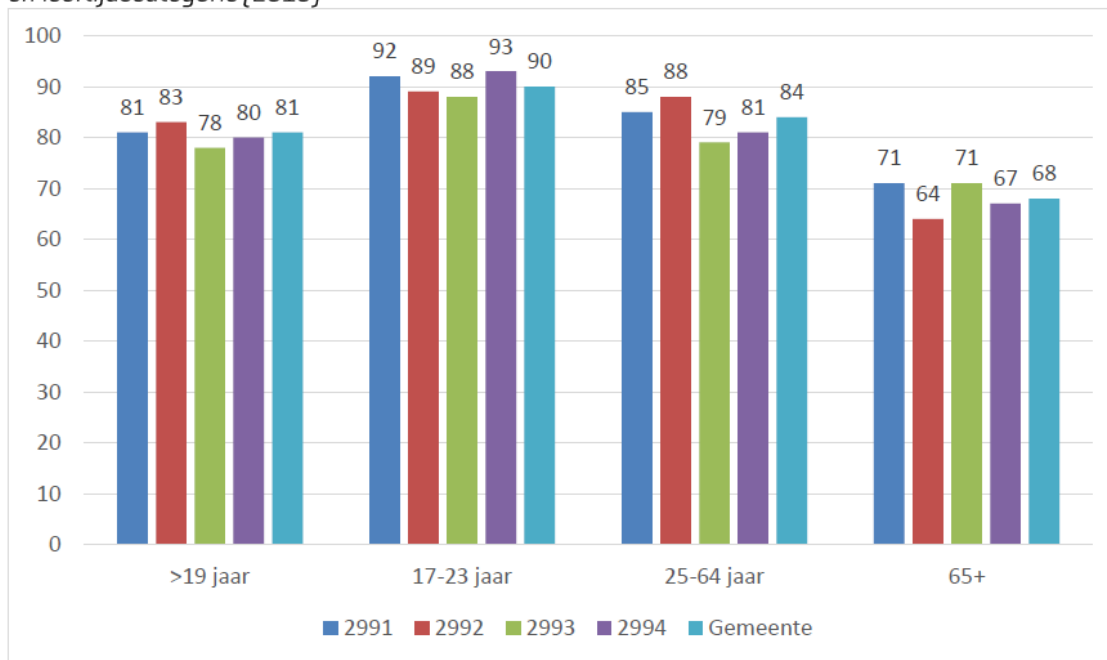

Bron: ROS-Wijkscan | CBS - Huishoudensstatistiek

Gezondheidsbeleving

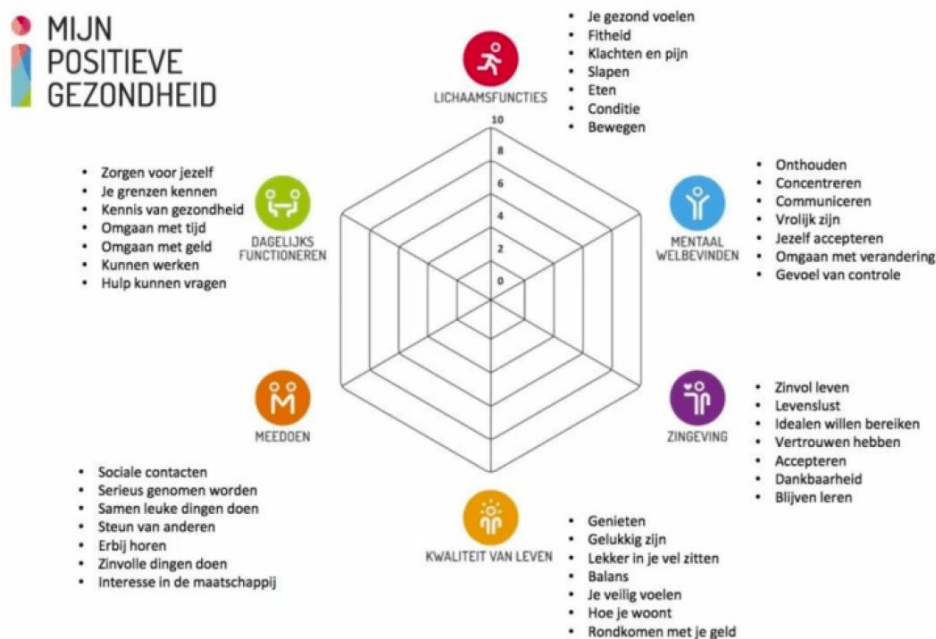
Gemiddeld ervaart 81% van de volwassen inwoners van Barendrecht hun gezondheid als goed of zeer goed. De groep 65+ers waardeert de eigen gezondheid wat lager met een gemiddelde van 68%.

Ervaren gezondheid (zeer goed, goed) in gemeente Barendrecht uitgesplitst per postcodegebied en leeftijdscategorie (2016)

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

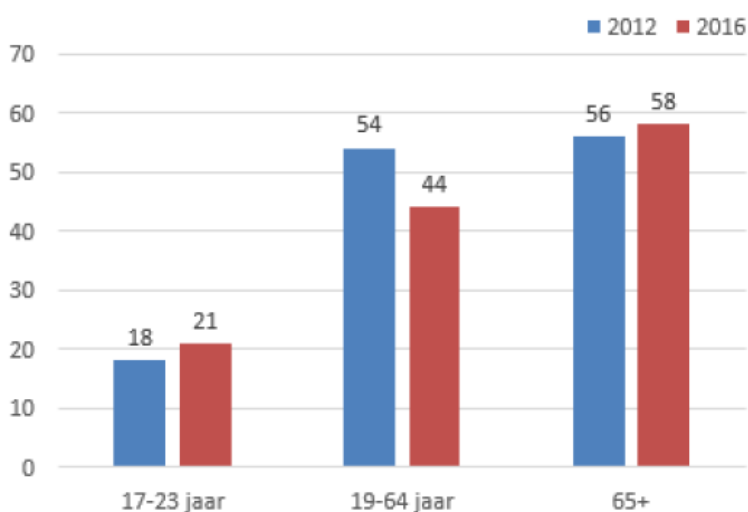
De inwoners van Barendrecht geven hun gezondheid gemiddeld een 7,6. Dit cijfer is het resultaat van de gemiddelden van onderstaande elementen waarop de ondervraagden een vragenlijst invulden.

Bewegen (en overgewicht)

Bijna 60% van de inwoners van Barendrecht haalt de beweegnorm.

Opvallend is dat in de vier jaar tussen 2012 en 2016 de groep volwassenen tot 65 jaar een reductie van het overgewicht heeft weten te bereiken. Voor de jongeren en ouderen is dat nog niet het geval geweest.

59% van de inwoners haalt de beweegnorm

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

Mantelzorg

Precieze cijfers over mantelzorg in de gemeente Barendrecht zijn niet bekend. Wel hebben 688 mantelzorgers in 2019 vanuit de gemeente een formele waardering gekregen voor hun mantelzorgtaken (mantelzorg compliment). In de afgelopen jaren is er sprake van een toename van het aantal aanvragen voor de mantelzorgpluim.

Vanuit landelijke cijfers is bekend dat 1 op de 3 volwassenen (16+ tot 65 jaar) mantelzorg verleent. Daarvan doen velen dat langdurig (> 3 mnd) en eenvijfde intensief (> 8 uur per week). Ongeveer 9% van de mantelzorgers voelt zich met deze taken erbij zwaar belast, te meer daar velen mantelzorgtaken combineren met betaald werk.

De trends die worden gesignaleerd in het jaarverslag van het Mantelzorg Adviespunt 2019 is dat er sprake is van een toename van complexe mantelzorgsituaties, een behoefte aan avondactiviteiten, dat digitalisering ervoor zorgt ervoor dat er vanuit de ondersteuning makkelijker en sneller kan worden gecommuniceerd met mantelzorgers. In dit (landelijk) onderzoek constateren mantelzorgers dat zij minder ondersteuning ontvangen dan voorheen. De kans op overbelasting en daarmee ook op ontsparing neemt hierdoor toe.

Gezondheid 65+

Zoals blijkt uit de informatie in paragraaf 3 ervaart 68% van de oudere (65+) inwoners van Barendrecht zijn gezondheid als goed of zeer goed.

In 2030 zal de gemeente volgens de prognose 11.300 inwoners van 65+ tellen (+45%)

In 2030 zal de gemeente volgens de prognose ruim 1000 inwoners met dementie tellen (+56%)

Van de groep ouderen boven de 65 jaar heeft 58% overgewicht

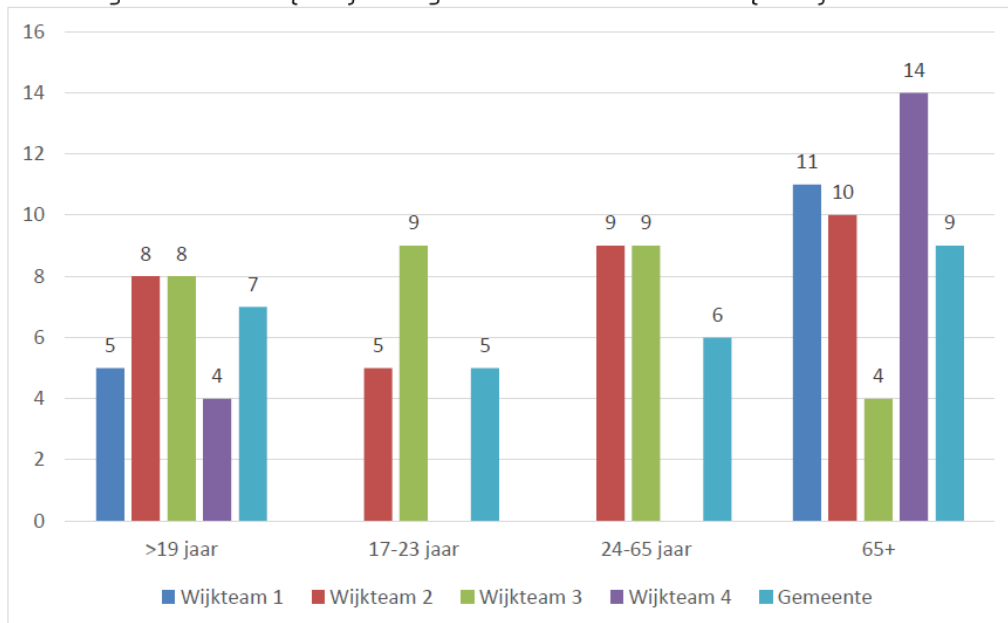
De wijken met postcodes 2991 en 2992 tellen een relatief hoog aantal kwetsbare ouderen

Oudere niet-westerse migranten met een hogere zorgvraag worden behalve in de wijken 1 en 2 m.n. aangetroffen in de wijken 14 t/m 20 van de postcodegebieden 2993 en 2994.

Eenzaamheid

De cijfers over eenzaamheid zijn niet geheel eenduidig. In de gezondheidsmonitor volwassenen van 2016 wordt gesteld dat 40% van de volwassenen zich matig tot ernstig eenzaam voelt. In de grafiek van de gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2016 met uitsplitsing naar leeftijdsgroep ligt het percentage mensen boven de 19 jaar dat zich matig tot ernstig eenzaam voelt per wijk tussen de 22% en 30%. (bron: gezondheidsmonitor GGD RR 2016).

Percentage inwoners dat [zeer] ernstig eenzaam is in Barendrecht (2016)

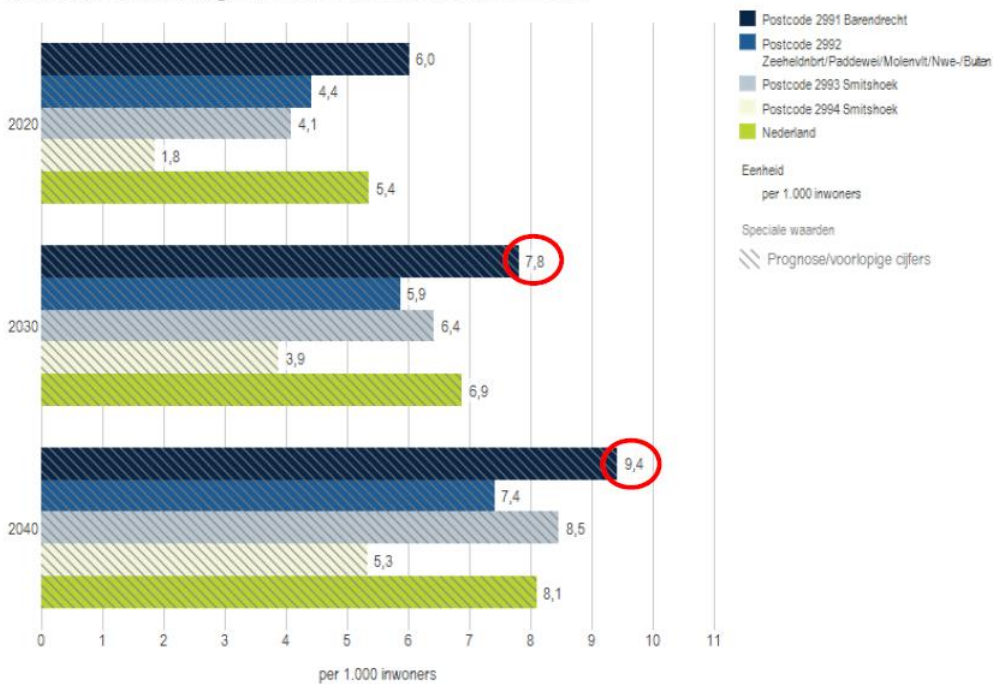

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2016

Totaal aantal mensen met dementie/alzheimer in Barendrecht

In lijn met de vergrijzing wordt in de komende decennia een stijging verwacht van het aantal inwoners met dementie of de ziekte van Alzheimer. De verschillen in de verwachte zorgvraag in de vier postcodegebieden zijn in lijn met de leeftijdsopbouw in deze wijken, dus met het zwaartepunt in 2991, en doet zich vooral voor bij de leeftijdsgroep van 75 jaar en ouder.

Verwachte ontwikkeling zorgvraag uitgedrukt in huisartsenepisodes per 1.000 inwoners voor dementie/Alzheimer in gemeente Barendrecht 2020-2040

Bron: ROS-Wijkscan | NIVEL Zorgregistratie eerste lijn, 2013

In de factsheet ‘mensen met dementie per gemeente’ van Alzheimer Nederland uit januari 2020 is een hoger aantal weergegeven. Volgens deze factsheet omvat het aantal mensen met dementie van 2020 tot 2050 in Barendrecht:

Jaartal	2020	2025	2030	2040	2050
	690	820	1000	1400	1800

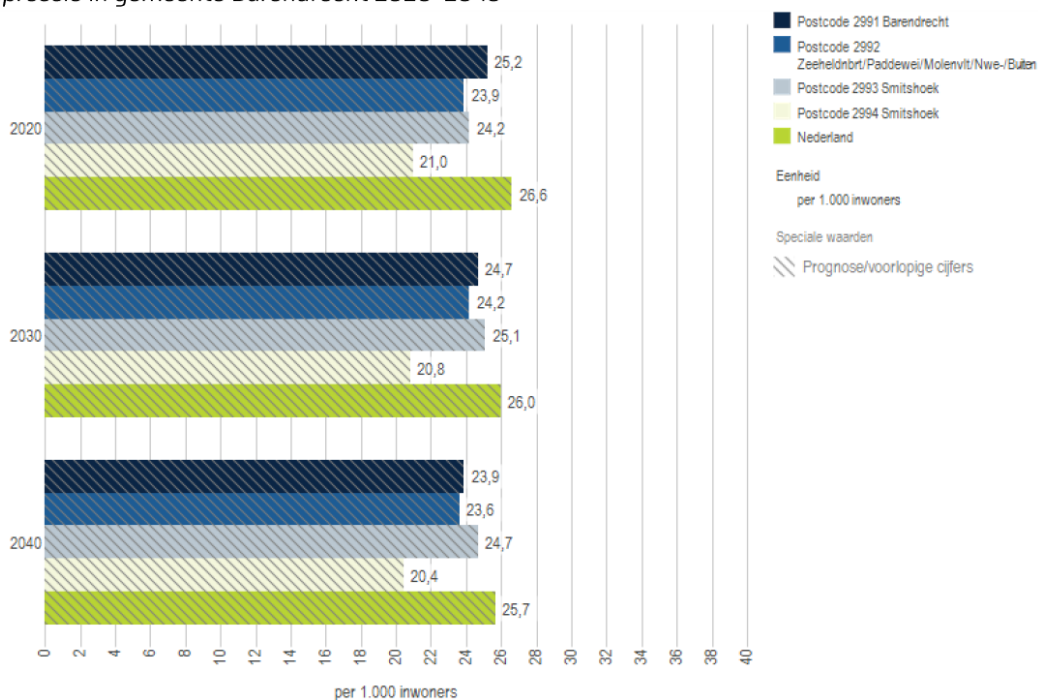
Gebruik geestelijke gezondheidszorg

De vraag naar hulp bij psychische en psychosociale problemen nam de laatste jaren toe. De huisarts is in veel gevallen de poortwachter naar basis en specialistische ggz: de inzet van een praktijkondersteuner ggz (POH ggz) en van een ggz-geschoolde wijkteammedewerker om ggz-problematiek zo snel mogelijk te herkennen en door vroege inzet te voorkomen dat een signaal uitgroeit tot een probleem. Cijfers over de effecten van de aanpak zijn nog niet voorhanden. De toegenomen extramuralisering heeft een aanzienlijk effect op de benodigde ambulante ggz-inzet. Deze professionals zetten zich o.a. in om de zeer diverse groep van ‘verwarde personen’ goed te begeleiden.

Zorgvraagontwikkeling

De zorgvraagontwikkeling blijft in alle postcodegebieden in de prognose voor 2040 onder het landelijk gemiddelde, zelfs in het vergrijzende postcodegebied 2991.

Verwachte ontwikkeling zorgvraag uitgedrukt in huisartsenepisodes per 1.000 inwoners voor depressie in gemeente Barendrecht 2020-2040

Bron: ROS-Wijkscan | NIVEL Zorgregistratie eerste lijn, 2013

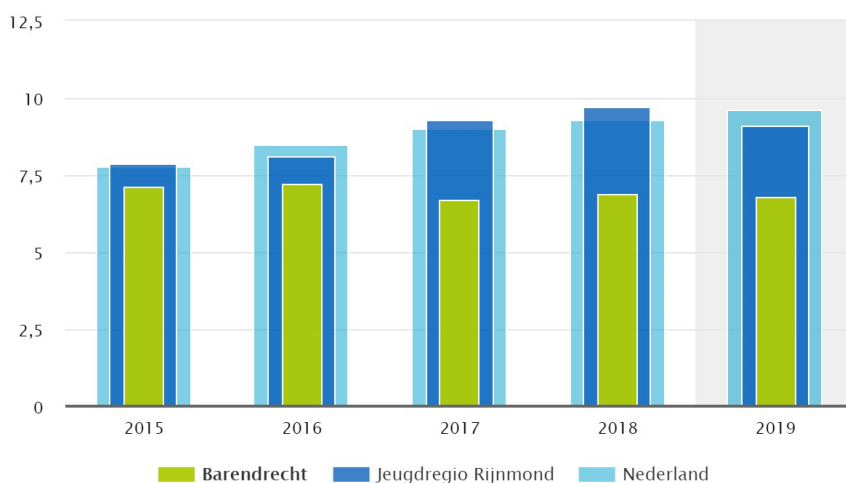
Jongeren

- **Jeugdhulp** (<https://www.cbs.nl/benchmark-jeugdzorg#barendrecht>)

Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdzorg. In 2019 ontvingen in de gemeente Barendrecht 970 jongeren van 0 tot 23 jaar één of meerdere vormen van jeugdhulp in natura. 935 van hen ontvingen daarbij jeugdhulp zonder verblijf, en 85 van hen ontvingen daarbij jeugdhulp met verblijf.

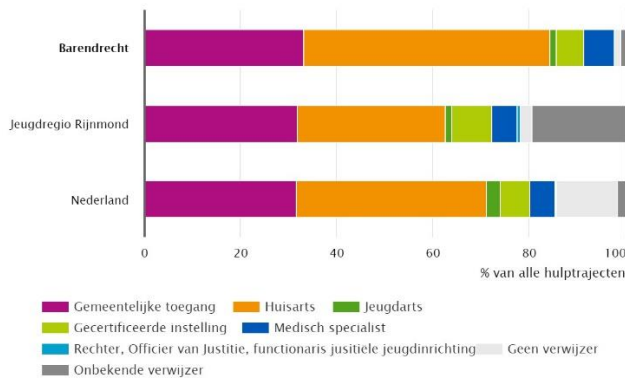
Jongeren met jeugdhulp in natura (totaal)

% van alle jongeren tot 23 jaar

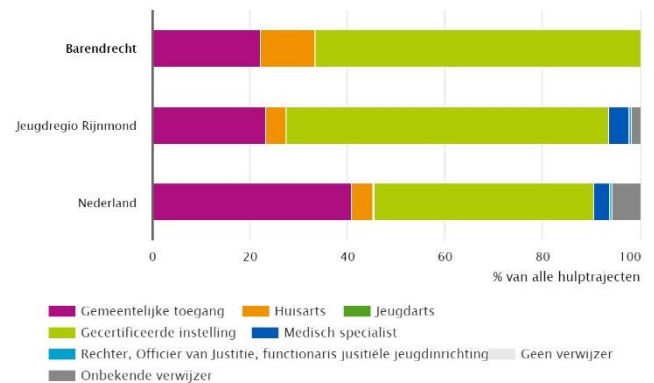

In verhouding verwijzen de huisartsen en de wijkteams het meest naar ambulante vormen van jeugdhulp. Daarentegen verwijzen voornamelijk de Gecertificeerde Instellingen (Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond) naar jeugdhulp met verblijf. Dit is logisch gezien hun expertise en de specifieke doelgroep die zij bedienen.

Aantal hulptrajecten zonder verblijf naar verwijzer, 2019

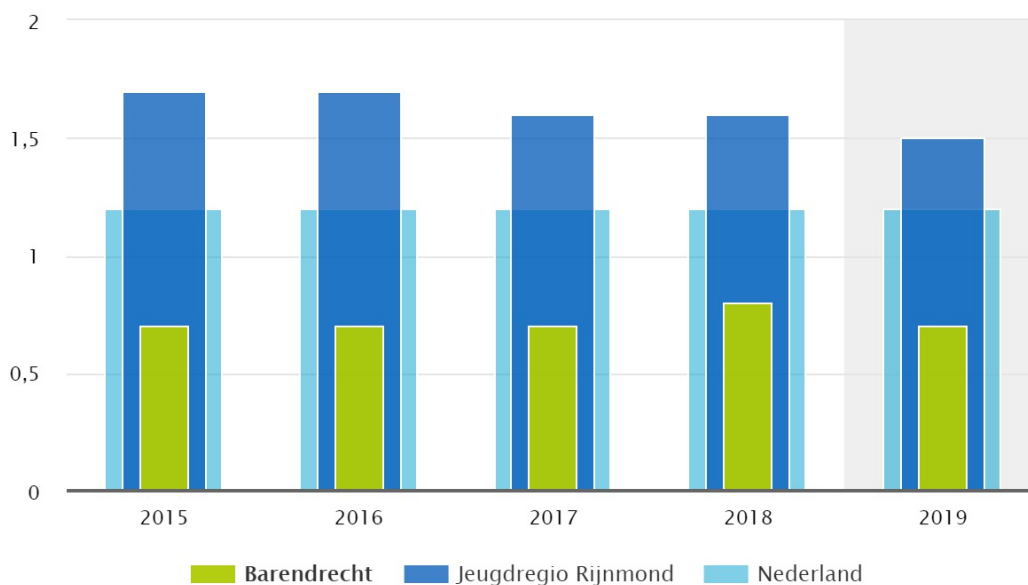
Aantal hulptrajecten met verblijf naar verwijzer, 2019

Het aantal jongeren dat één of meerdere vormen van jeugdbescherming ontving is in de afgelopen jaren stabiel. In 2019 ontvingen 80 jongeren van 0 tot 18 jaar één of meerdere vormen van jeugdbescherming. Hetgeen lager is aan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de regio Rijnmond. Bij 55 van hen ging het om een ondertoezichtstelling, en 25 van hen ontvingen voogdij.

Jongeren met jeugdbescherming

% van alle jongeren tot 18 jaar

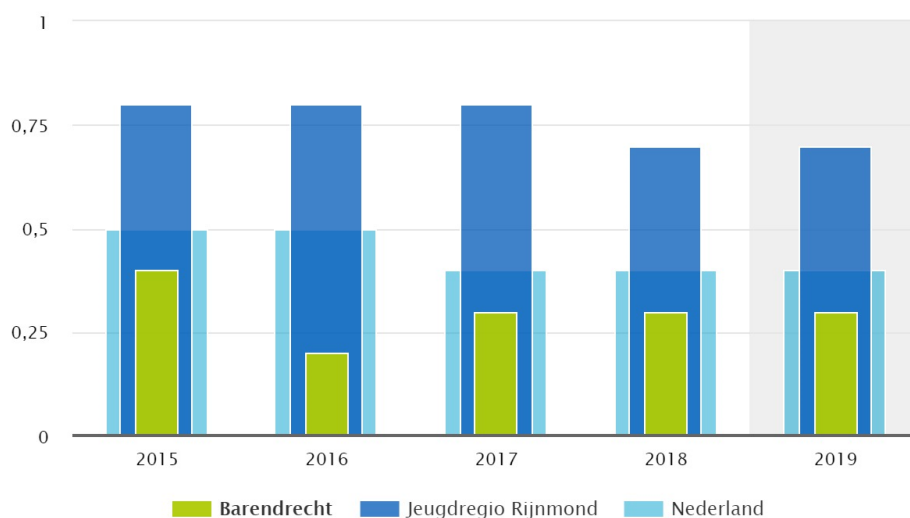

Het aantal jongeren dat in de afgelopen jaren jeugdreclassering ontving is lager dan het regionaal en het landelijk gemiddelde. In 2019 ontvingen 25 jongeren van 12 tot 23 jaar in Barendrecht jeugdreclassering.

Het gaat hier overigens om een kleine doelgroep. Omdat het om relatief kleine aantallen gaat vertalen verschillen in aantallen zich al snel in (lichte) pieken en (lichte) dalen.

Jongeren met jeugdreclassering

% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar

Het aantal kinderen in pleegzorg neemt landelijk toe en het tekort aan pleeggezinnen wordt groter. In 2019 verbleven 23.272 kinderen en jongeren in een pleeggezin. In 2018 waren er 22.741 pleegkinderen. Het aantal pleegkinderen is dus met 531 gestegen. Het betreft het aantal unieke pleegkinderen dat voor kortere of langere tijd in een pleeggezin heeft gewoond.

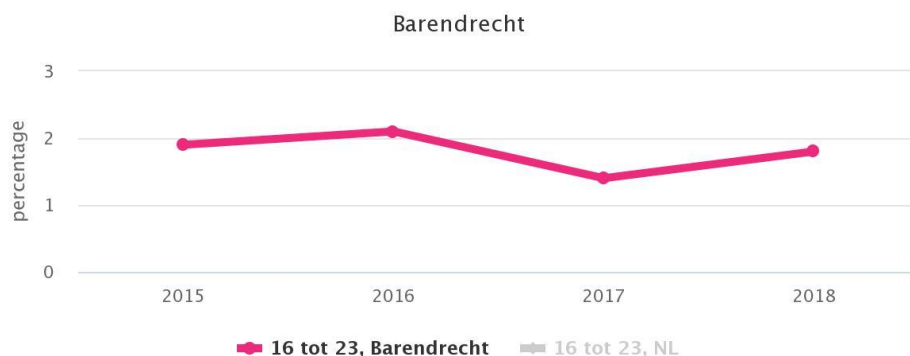
Het aantal kinderen en jongeren in de pleegzorg groeit gestaag sinds 2000. In december 2000 waren er circa 8.000 pleegkinderen. De groei is gestabiliseerd in 2014 en in 2015 is het aantal gegroeid naar 18.865 kinderen en jongeren. Sindsdien is het aantal met wat schommelingen nog verder gestegen naar 19.042 pleegkinderen op 31 december 2019.

48 procent van de pleegkinderen is geplaatst bij bekenden, bijvoorbeeld grootouders, tantes en ooms, maar ook onderwijzers of burens.

In 2019 waren er 16.717 pleeggezinnen. Waaronder 2.778 nieuwe pleegouders. 2.386 pleegouders zijn gestopt (Pleegzorg Nederland, 2020). (<https://www.nji.nl/Pleeggezin-Achtergronden-Cijfers> en <https://pleegzorg.nl/wp-content/uploads/2020/07/Factsheet-pleegzorg-2019-def.pdf>)

- [Werkzoekende jongeren](https://monitoraoj.nl/werkzoekende-jongeren/#) (<https://monitoraoj.nl/werkzoekende-jongeren/#>)

In 2018 waren in Barendrecht 84 jongeren van 16 tot 23 jaar werkzoekend. Op het totaal van 4.562 jongeren van 16 tot 23 jaar in Barendrecht is dit 1.8%. Landelijk is dit 2.8%.

Bron en jaar data: CBS Microdata, bewerking Nederlands Jeugdinstituut, 2018

- [Halt](https://www.halt.nl/) (https://www.halt.nl/)

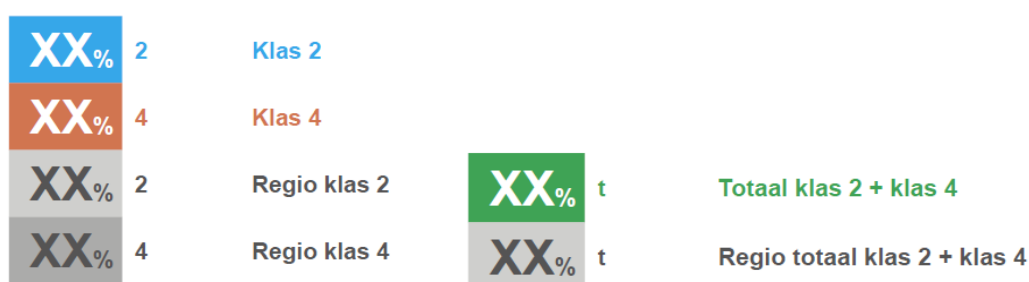
In Barendrecht is het aantal jongeren dat naar HALT is doorverwezen sinds 2017 licht gestegen, van 37 jongeren in 2017 naar 40 jongeren in 2019.

- [Voertijdig Schoolverlaters \(VSV\)](https://monitoraoj.nl/voortijdig-schoolverlaten-en-verzuim/#) (https://monitoraoj.nl/voortijdig-schoolverlaten-en-verzuim/#)

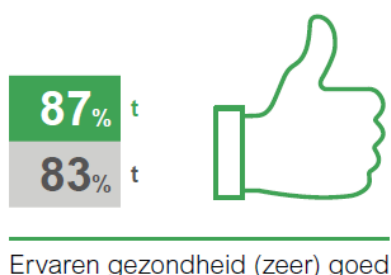
In Barendrecht waren in 2018 18 jeugdigen, die ingeschreven zijn op het voortgezet onderwijs of MBO, voortijdig schoolverlater. Op het totaal van 3.452 jeugdigen die ingeschreven zijn op het voortgezet onderwijs of MBO in Barendrecht is dit 0.5%. Landelijk is dit ook 0.5%.

Gezondheid en welzijn van jongeren

Onderstaande infographics zijn afkomstig uit de gezondheidsmonitor jeugd 2019 Barendrecht van de GGD Rotterdam Rijnmond.

Ervaren gezondheid

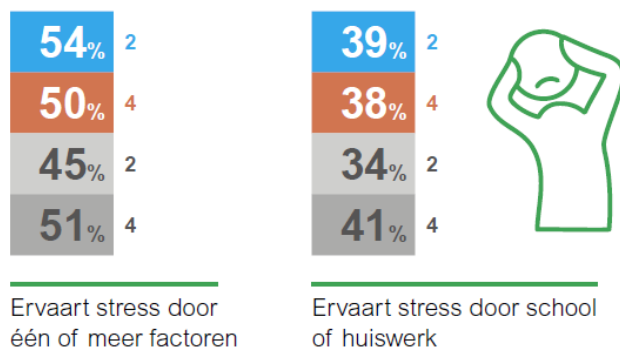

Jongeren uit gezinnen die moeilijk rondkomen of geen goede relatie met hun ouders hebben, beoordelen hun gezondheid minder vaak goed.

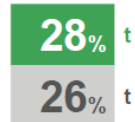
Stress

Jongeren is gevraagd of ze stress ervaren door o.a. school of de thuissituatie.

De meerderheid van de jongeren ervaart stress door school. Jongeren uit klas 4 ervaren meer stress dan jongeren uit klas 2. Havisten en vwo'ers ervaren meer stress dan vmbo'ers.

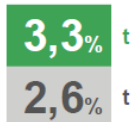
Psychosociale gezondheid

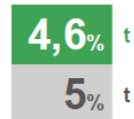
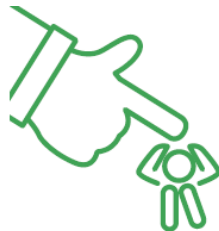
Heeft verhoogd risico

Eén op de drie jongeren met een verhoogd risico ervaart zelf duidelijke of ernstige problemen met emoties, concentratie, gedrag of omgang met anderen.

Pesten

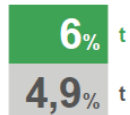

Is minstens 1 keer per week op school gepest in de laatste 3 maanden

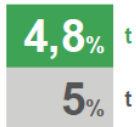
Is minstens 1 keer gepest via internet/sociale media/mobiel in de laatste 3 maanden

Professionele hulp en advies

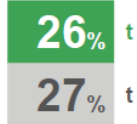

Heeft behoefte aan professionele hulp en advies, maar ontvangt dit nog niet

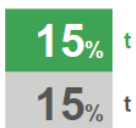
Ingrijpende gebeurtenissen

Maakt regelmatig ruzie tussen ouders mee

Heeft ooit echtscheiding van ouders meegemaakt

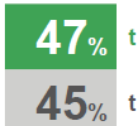

Is een jonge mantelzorger

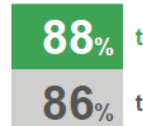

Een jonge mantelzorger heeft in het gezin iemand met een langdurige (psychisch of lichamelijk) ziekte of verslaving.

Relatie met ouders

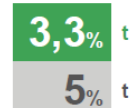
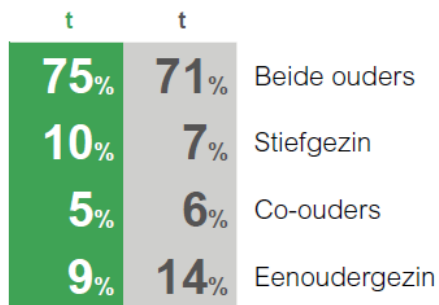

Heeft een goede relatie met ouder(s)

Kan vaak of altijd met ouder(s) praten

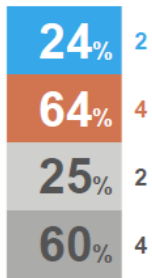
Woonsituatie

Groeit op in een gezin dat moeite heeft om rond te komen

Bijbaan

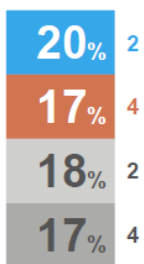

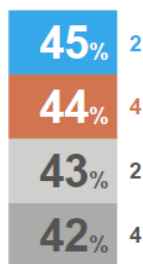
Heeft een bijbaantje

Veertig procent van de vierdeklassers werkt 2 dagen per week of meer.

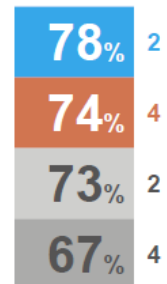
Sport en beweging

Beweegt dagelijks minstens 1 uur

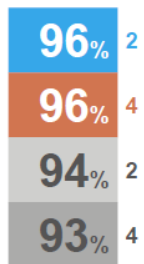

Beweegt 5 of meer dagen per week minstens 1 uur per dag

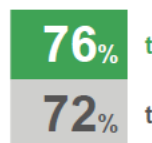
Sport wekelijks bij een club of sportschool

Voeding

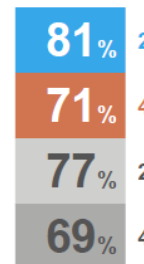

Vooral op het vmbo-bk drinken meer jongeren energiedrank.

Drinkt nooit of maximaal 1 blikje energiedrank per dag

Drinkt dagelijks water

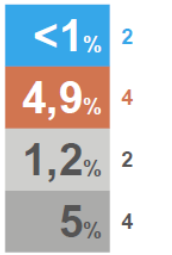

Ontbijt minstens 5 keer per week

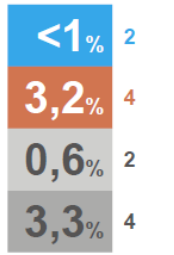
Middelengebruik onder jongeren

Onderstaande tabellen geven een beeld van middelengebruik onder jongeren. Inzicht wordt gegeven in hoe vaak jongeren roken, alcohol drinken en drugs gebruiken.

Roken

Rookt wekelijks

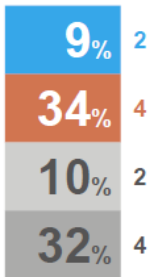

Rookt dagelijks

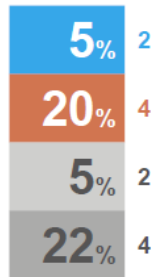

Vierdeklassers roken vaker dan tweedeklassers. Vmbo'ers roken vaker dan havisten en vwo'ers.

Alcohol

Dronk alcohol in de afgelopen 4 weken

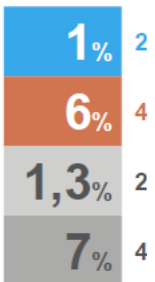

Deed aan bingedrinken in de afgelopen 4 weken

7 op de 10 jongeren heeft nog nooit gedronken. Vwo'ers doen minder vaak aan bingedrinken dan vmbo'ers en havisten.

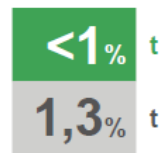
Drugs

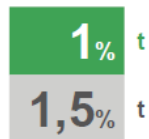
Gebruikte wiet in afgelopen 4 weken

Havisten en vmbo'ers hebben vaker wiet gebruikt dan vwo'ers.

Heeft ooit harddrugs gebruikt (zonder lachgas)

Gebruikte lachgas in de afgelopen 4 weken

Gamen

Gamen

2,1% t

3,4% t

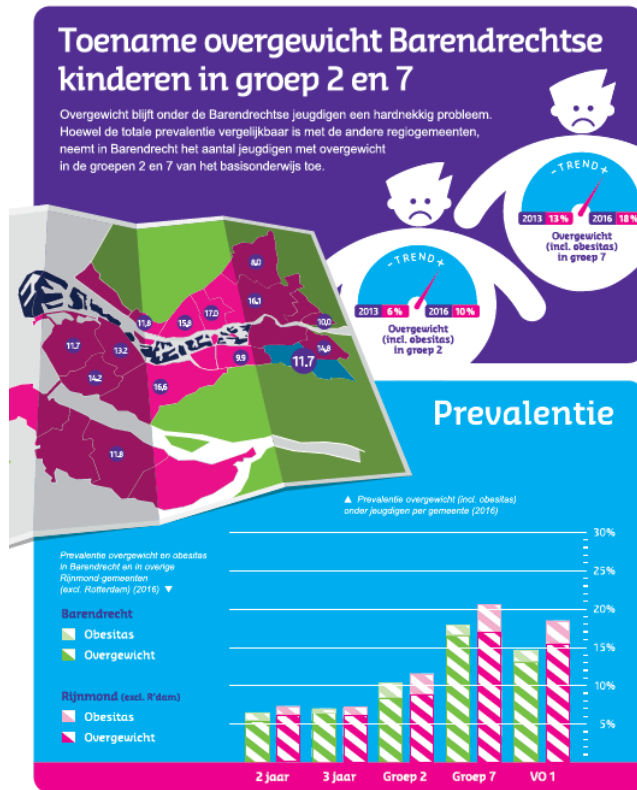
Gaat op een risicovolle manier om met gamen

7% t

10% t

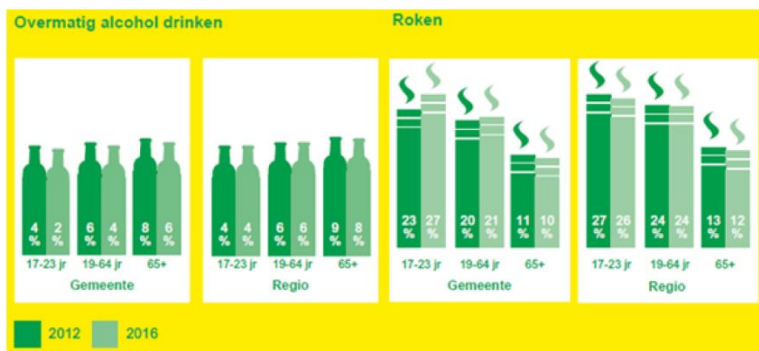
Gaat op een risicovolle manier om met social media

Overgewicht en obesitas zijn in Barendrecht gemeten in het basisonderwijs en het VO. De informatie uit 2016 gaf t.o.v. 2013 een stijging te zien van 4% in groep 2 en van 5% in groep 7. Op het VO steeg het percentage met ruim 2%. Barendrecht zit weliswaar lager dan de regio Rijnmond als geheel, maar de cijfers zijn toch zorgwekkend hoog, vooral omdat overgewicht op jonge leeftijd veelal leidt tot gezondheidsproblemen op latere leeftijd. Onderstaande infographic is afkomstig van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Middelengebruik

Uit de GGD gezondheidsmonitor 2016 zien we in Barendrecht een stijging van 4% in het aantal jonge rokers (17-23 jaar) ten opzichte van 2012. Verder valt op dat in alle leeftijdsgroepen, dus ook bij jongeren, een procentuele daling te zien is in het overmatig alcoholgebruik.

Gamen, slapen en eenzaamheid onder jongeren²⁶

Onderstaande tabel geeft een beeld van het verhoogde risico op gameverslaving, slaapproblemen en eenzaamheid²⁷ onder derdejaarsleerlingen in het VO van het schooljaar 2017/2018 in Barendrecht.

Verhoogd risico op....			
 Gameverslaving	 Slaapproblemen	 Eenzaamheid	
Barendrecht	13,7%	29,7%	↑
Rotterdam-Rijnmond	11,0%	26,2%	
			6,6%
			7,1%

T.o.v. het schooljaar daarvoor is het percentage van jongeren met een verhoogd risico op gameverslaving toegenomen (was 10 %). De risicogroepen van slaapproblemen en eenzaamheid zijn nagenoeg gelijk gebleven.

Op het gebied van slaapproblemen en gameverslaving is de risicogroep in de gemeente Barendrecht groter dan bij gemeenten in de regio Rijnmond. Bij eenzaamheid ligt het percentage lager.

Psychosociale problemen jeugdigen²⁸

In Barendrecht is het percentage jeugdigen met psychosociale problemen aanzienlijk, in groep 2 gaat het om 9%, stijgend tot ongeveer een kwart van de jongeren in het voorlaatste jaar van het VO. Het percentage jeugdigen met psychosociale problematiek is de laatste jaren nagenoeg gelijk gebleven. In de regiogemeenten is daarentegen de laatste jaren het risico op psychosociale problematiek onder jeugdigen in het jaar voor eindexamen licht afgenomen en onder jeugdigen in VO 1 licht toegenomen.

Onderstaand het beeld van psychosociale problemen onder derdejaars leerlingen van het VO in Barendrecht

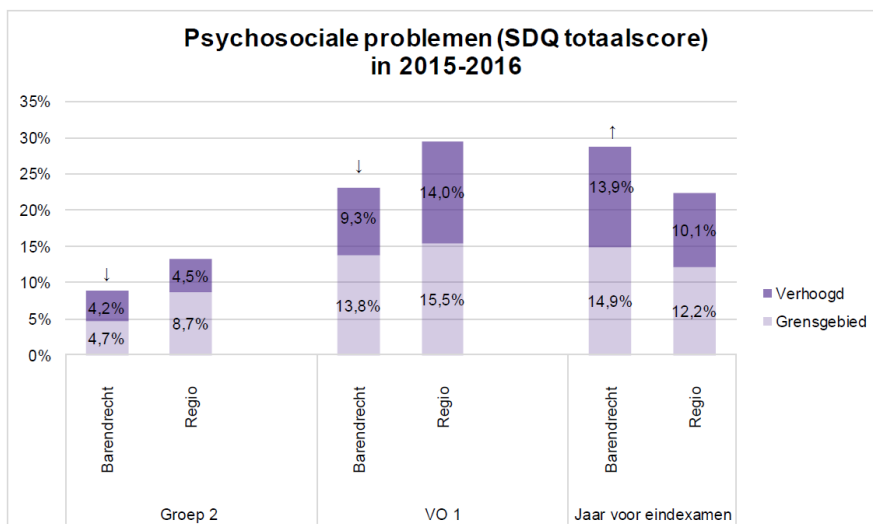
 Pesten	 Depressie	 Angst	
Barendrecht 5,1 %	10,4 %	14,5 %	↑*
Regio 4,7 %	9,3 %	10,1 %	
 (Nog) last van nare gebeurtenis	 Gedachte aan zelfdoding		
Barendrecht 11,5 %	7,9 %		
Regio 11,7 %	7,9 %		

* Angstklachten komen in Barendrecht (statistisch significant) vaker voor dan in de regio

²⁶ Bron: beleidsadviesnota Barendrecht van het CJG Rijnmond *Gamen, slapen en eenzaamheid onder jongeren*

²⁷ Gehanteerde definitie van eenzaamheid: 'Het subjectief ervaren van een onplezierige of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties.' (Samentegeneenzaamheid.nl, 2018)

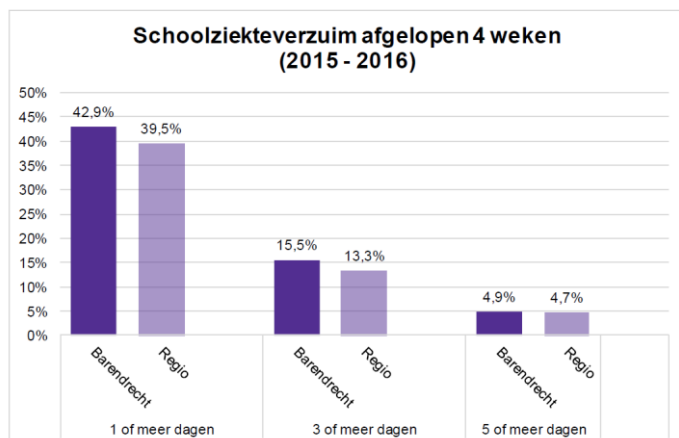
²⁸ Bron: beleidsadviesnota 2017 *Psychosociale problemen Jeugd Barendrecht* van het CJG Rijnmond

Figuur 1 Percentage jeugdigen met een verhoogd risico op psychosociale problemen

Schoolziekteverzuim²⁹

Het schoolziekteverzuim in Barendrecht stijgt de laatste jaren meer dan in de regio, al is er regionaal ook sprake van een toename. Onderstaande tabel illustreert dit. In de jaren voorafgaand aan het peiljaar was deze stijging al ingezet, met name bij kortdurend verzuim. Als oorzaken worden o.a. gevonden middelengebruik en gezinsproblematiek.

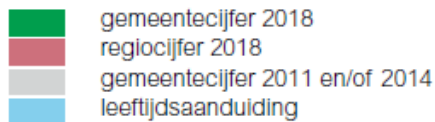

Figuur 3 Percentage jeugdigen dat in de afgelopen 4 weken thuis is gebleven van school i.v.m. ziekte

Gezondheid en welzijn van kinderen

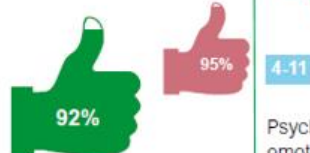
Onderstaande infographics zijn afkomstig uit de gezondheidsmonitor kinderen 2018 Barendrecht van de GGD Rotterdam Rijnmond.

²⁹ Bron: beleidsadviesnota *Schoolziekteverzuim Barendrecht 2017* van het CJG Rijnmond

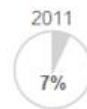
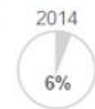

Ervaren gezondheid

In de regio vindt 95% van de ouders de gezondheid van het kind, goed of heel goed. In Barendrecht is dit 92%.

Verhoogd risico op psychosociale problemen

4-11

Psychosociale problemen kunnen bestaan uit: emotionele problemen, gedragsproblemen, hyperactiviteit of problemen met leeftijdsgenoten.

Steun bij de opvoeding

Ontvangt onvoldoende steun bij opvoeding

Behoeft aan deskundige hulp / advies over kind

93% Geen behoefte
4% Ik krijg al hulp / advies
3% Ik krijg (nog) geen hulp / advies

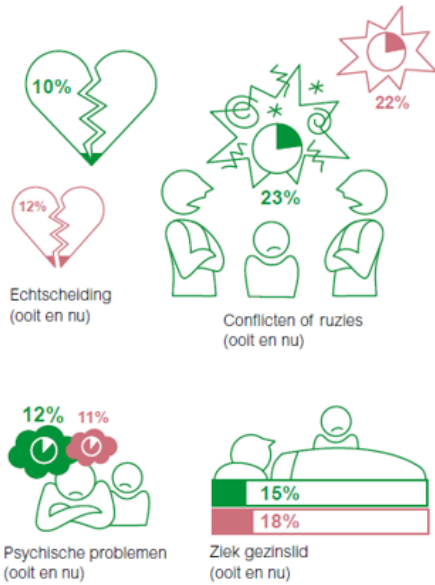
93%
4%
3%
 96%
 3%
 1%
 2014

91% Geen behoefte
5% Ik krijg al hulp / advies
3% Ik krijg (nog) geen hulp / advies

93%
8%
4%
 88%
 10%
 2%
 2014

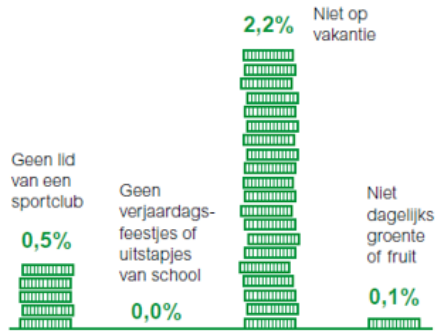
Ingrijpende gebeurtenissen in het gezin

Geldgebrek

In de regio geeft 9% van de ouders aan in het afgelopen jaar moeite te hebben gehad om financieel rond te komen. In Barendrecht is dit 7%.

Door geldgebrek:

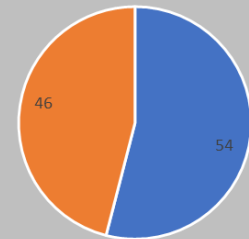

Kwantitatieve gegevens Werk en inkomen, minimavoorzieningen en Schulddienstverlening

Schulddienstverlening

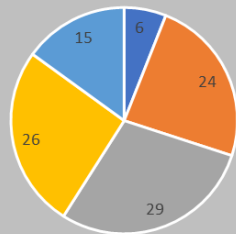
	2019	2018	2017
Nieuwe aanmeldingen:	55	42	37
Slagingspercentage:	70%	71%	64%
Uitvalpercentage:	5%	3%	3%
Afgeronde dossiers:	62	60	70
Totaal behandeld:	190	195	223

Geslacht

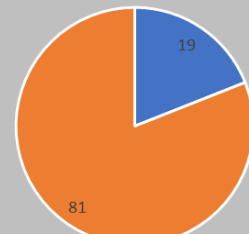
man vrouw

Leeftijd

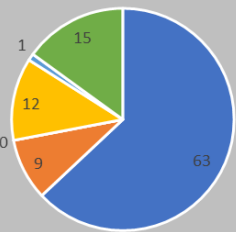
18-25 25-35 35-45 45-55 55+

Kinderen

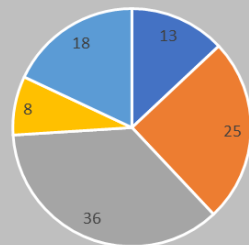
ja nee

Burgelijke staat

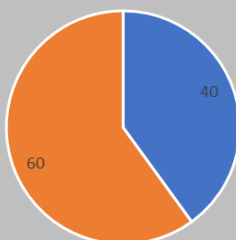
Alleenstaand Alleenstaande ouder
Gehuwd buiten gemeenschap Gehuwd in gemeenschap
Geregistreerd partnerschap Samenwonend

Schuldhoogte

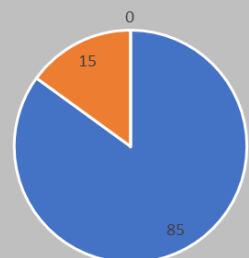
< 5.000 5.000 - 15.000 15.000 - 50.000 50.000 - 75.000 > 75.000

Soort inkomen

Loon Uitkering

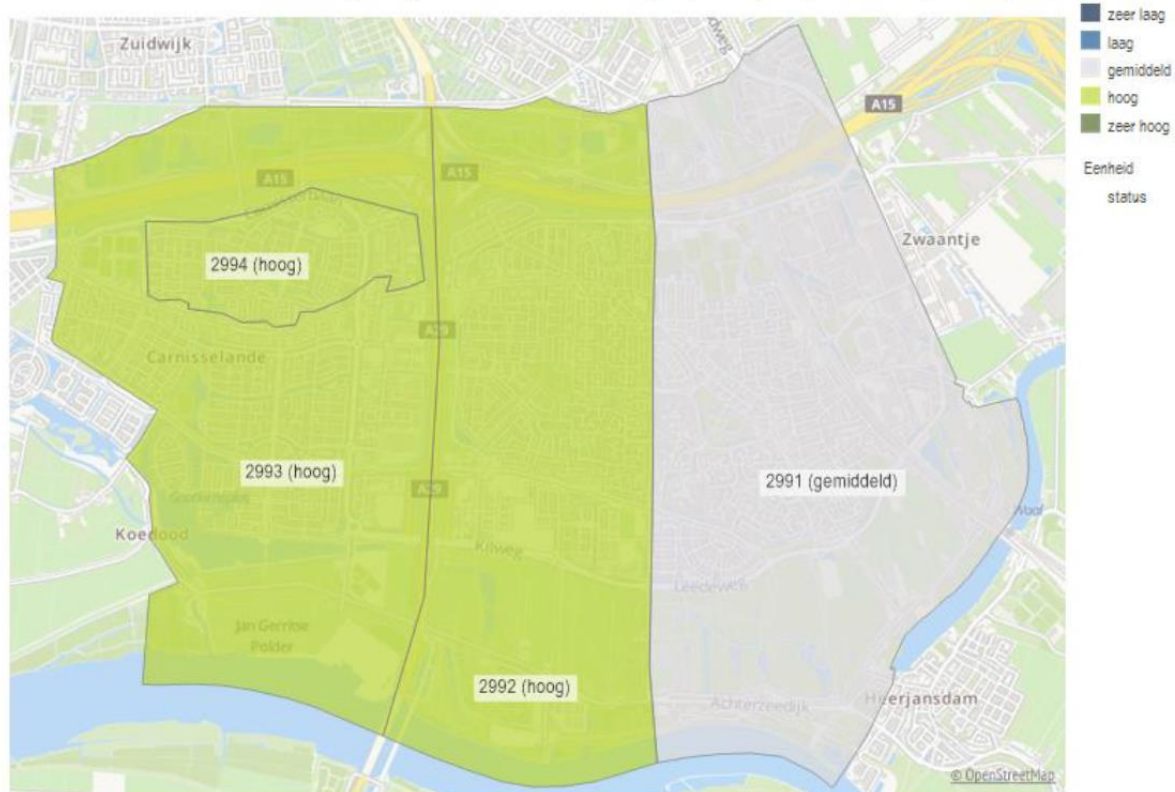
Hoogte inkomen

Onder modaal 90% Tussen modaal en 2 keer Boven 2 keer

Minimabeleid en -voorzieningen

Sociaal-economische status (SES) in Barendrecht uitgesplitst per postcodegebied (2016)

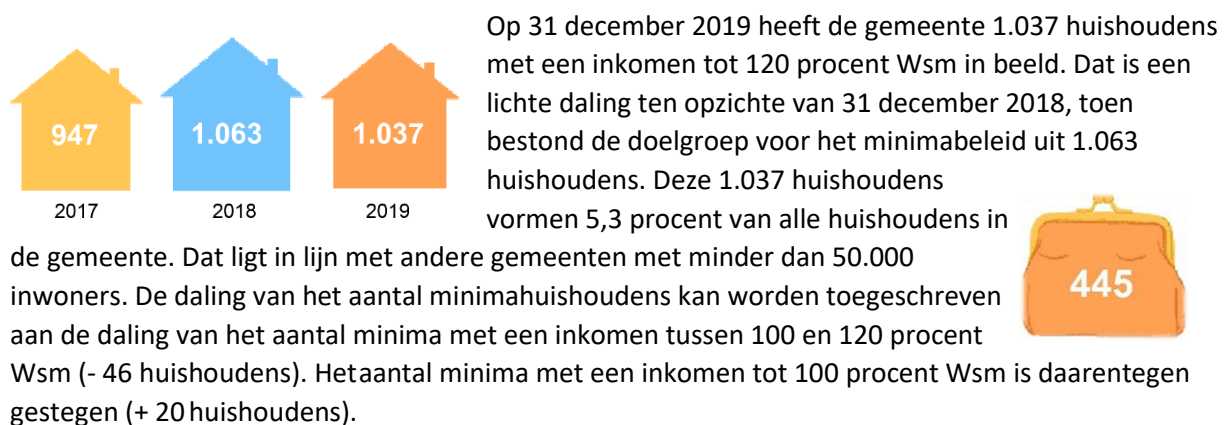

Bron: ROS-Wijkscan | Sociaal en Cultureel Planbureau

Ontwikkelingen minimapopulatie

In deze samenvatting van de Armoedemonitor 2019 van KWIZ staat een aantal kenmerken van de minimapopulatie in 2019 (huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm), evenals een vergelijking van deze doelgroep voor het minimabeleid met die in 2017 en 2018.

Minimahuishoudens 2017 – 2019

Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is in de periode 2017 – 2019 gedaald van 490 huishoudens naar 445 huishoudens, een trend die ook landelijk zichtbaar is.

De minimapopulatie bestaat voor 44 procent uit alleenstaanden en voor bijna

een derde uit gezinnen met kinderen. Ten opzichte van 2018 is het aantal minimahuishoudens met kinderen gestegen, evenals het aantal minimahuishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond. Er zijn relatief veel AOW'ers met een minimuminkomen bijgekomen. Van alle 1.037 minima staan 35 huishoudens ingeschreven als ZZP'er.

Doelgroepen

Eenoudergezinnen hebben vaker een minimuminkomen dan andere huishoudtypen: 17 procent van alle eenoudergezinnen in de gemeente heeft een inkomen tot 120 procent Wsm (121 huishoudens). Ook alleenstaanden zijn vaker dan gemiddeld minima. Daarnaast zijn huishoudens tot 45 jaar vaker minima dan huishoudens van 45 jaar of ouder. Naar herkomst zijn huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond oververtegenwoordigd onder minima; 17 procent van alle huishoudens met een dergelijke achtergrond heeft een inkomen tot 120 procent Wsm. Onder huishoudens met een Nederlandse

achtergrond is dat 3 procent. Tenslotte hebben huishoudens in de wijken Noord en Centrum het vaakst een minimuminkomen (resp. 14 procent en 12 procent van alle huishoudens in de wijken).

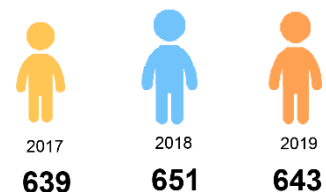
Nieuwe minima en langdurige minima

Op 31 december 2019 hadden 775 huishoudens (75 procent) al drie jaar of langer een inkomen tot 120 procent Wsm en sinds 2017 wordt deze groep ieder jaar wat groter. Huishoudens met AOW, huishoudens zonder kinderen en huishoudens met een Nederlandse achtergrond hebben vaker dan gemiddeld langdurig een minimuminkomen.

In 2019 zijn 101 huishoudens 'ingestroomd' in de minimapopulatie, zij vormen 10 procent van de doelgroep. Bij andere gemeenten zien we ook een stijging van het aantal langdurige minima. Er is relatief weinig nieuwe instroom in de minimapopulatie. Tegelijkertijd komen de huishoudens die behoren tot de minimadoelgroep moeilijk uit de situatie en blijven langdurig een minimuminkomen houden.³⁰

Minimakinderen

In de periode 2017 – 2019 is het aantal minimakinderen tot 18 jaar dat de gemeente in beeld heeft stabiel gebleven; in 2017 had de gemeente 639 minimakinderen in beeld, in 2018 waren dit 651 minimakinderen en in 2019 zijn dit 643 minimakinderen. Het aandeel minimakinderen komt daarmee in 2019 op 5,8 procent van alle kinderen in de gemeente. Er groeien minder kinderen op in een bijstandsgesin en er zijn meer kinderen uit een minimagezin met

³⁰ De verwachting is dat als gevolg van Covid-19 het aantal mensen met een bijstandsuitkering zal stijgen. Hierdoor zal ook de minimapopulatie toenemen. Naarmate de economie weer uit het dal klimt zal deze nieuwe instroom weer gaan afnemen.

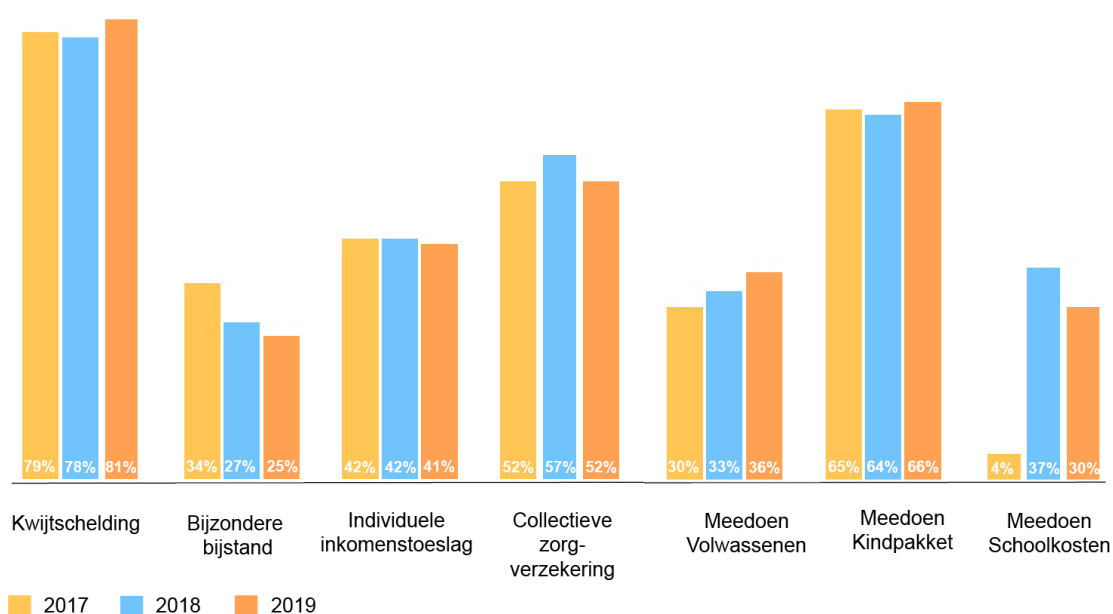
een andersoortig inkomen in beeld. Dat sluit aan op de ontwikkeling van alle huishoudens naar inkomensbron. Daarnaast is het aantal minimakinderen uit een meerpersoonshuishouden gestegen. De andere kenmerken zijn gelijk gebleven.

Kinderen in een eenoudergezin, kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond en kinderen uit de wijken Noord en Centrum groeien vaker dan gemiddeld op in een minimahuishouden dan kinderen uit andere gezinnen.

Van alle minimakinderen heeft 14 procent een indicatie voor de Jeugdwet, dat zijn er in totaal 87 (2017: 93, 2018: 102). Minimakinderen hebben vaker een indicatie voor de Jeugdwet dan kinderen die niet in een minimagezin opgroeien.

Regelingen

In de volgende figuur staat het bereik per regeling in 2017, 2018 en 2019. Dit is het gebruik van de regeling, afgezet tegen de doelgroep.

Onderstaand wordt het bereik van de gemeente Barendrecht vergeleken met het gemiddelde bereik in andere gemeenten.

Regeling	Barendrecht	Gemiddeld andere gemeenten
Kwijtschelding	81%	70 à 75%
Bijzondere bijstand	25%	25 à 30%
Individuele inkomenstoeslag	41%	50 à 55%
Collectieve zorgverzekering	52%	35 à 40%
Meedoen: volwassenen	36%	40 à 45%
Meedoen: Kindpakket	66%	50 à 55%
Meedoen: schoolkosten	30%	40 à 45%

Tabel S2 Bereik regelingen en gemiddeld bij andere gemeenten

In 2019 hebben 657 huishoudens kwijtschelding voor de gemeentelijke heffingen gekregen, een bereik van 81 procent van de doelgroep. Gemiddeld ligt het bereik van de kwijtschelding tussen de 70 en 75 procent bij andere gemeenten;

Het bereik van de bijzondere bijstand is in de periode 2017 – 2019 gedaald van 34 procent naar 25 procent. Dit bereik komt overeen met het bereik in andere gemeenten;

Het bereik van de individuele inkomenstoeslag is in de periode 2017 – 2019 stabiel gebleven. In 2019 hebben 200 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling, dit is een bereik van 41 procent van de doelgroep, dat lager ligt dan het gemiddelde bereik bij andere gemeenten van 50 à 55 procent;

Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is in de periode 2017 - 2019 nagenoeg gelijk gebleven. In 2019 hebben 544 huishoudens een collectieve zorgverzekering afgesloten. De meeste huishoudens (433 huishoudens) daarvan zijn verzekerd bij CZ. Bij een doelgroep van 1.037 huishoudens tot 120 procent Wsm, leidt dit tot een bereik van 52 procent. Dat ligt beduidend hoger dan in de meeste andere gemeenten (35 à 40 procent);

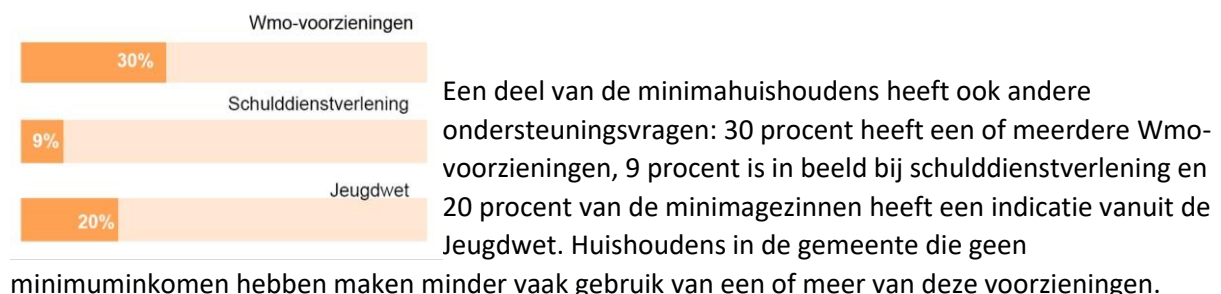
In de periode 2017 – 2019 is het gebruik en bereik van de Meedoenregeling voor volwassenen gestegen. In 2019 hebben 371 huishoudens gebruikgemaakt van de Meedoenregeling voor volwassenen, een bereik van 36 procent (het landelijke gemiddelde ligt eveneens tussen de 40 en 45 procent). In 2017 hadden 292 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling, dit was een bereik van 30 procent;

In 2019 hebben 224 huishoudens gebruikgemaakt van de Meedoenregeling voor kinderen (het Kindpakket), 66 procent van de doelgroep. Dat ligt hoger dan het bereik van een kindregeling in andere gemeenten (meestal tussen de 50 à 55 procent). Negen huishoudens hebben gebruikgemaakt van de vergoeding voor zwemles. In Barendrecht kunnen ook kinderen waarvan de ouders in de schuldhulpverlening zitten gebruikmaken van het Kindpakket. Het gebruik en bereik is in de ten opzichte van 2017 en 2018 nagenoeg gelijk gebleven;

Het bereik van de Meedoenregeling schoolkosten is licht gedaald ten opzichte van 2018 (in september 2017 is de regeling ingevoerd). In 2019 hebben 61 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling, dit is een bereik van 30 procent (2018: 37 procent);

In 2019 heeft een huishouden gebruikgemaakt van de individuele studietoelage. De doelgroep kan, op basis van de voor dit onderzoek gebruikte bestanden, niet worden vastgesteld.

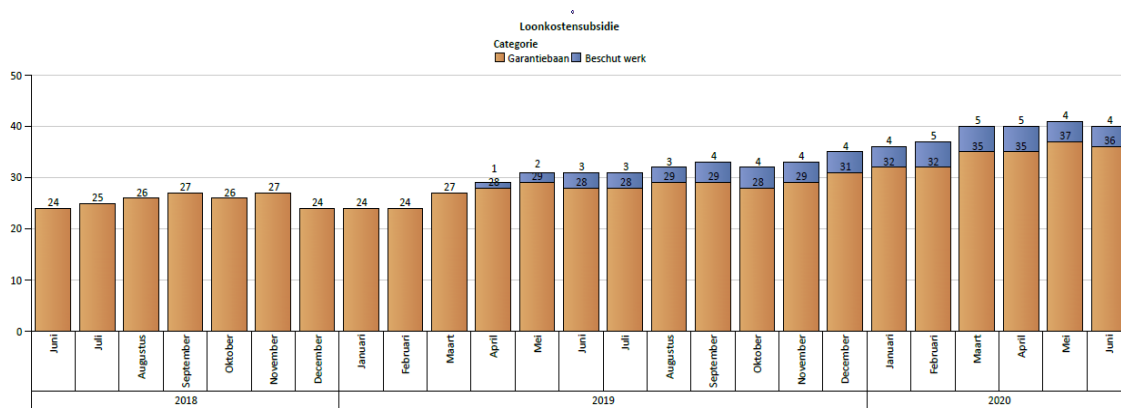
Meervoudige problematieken

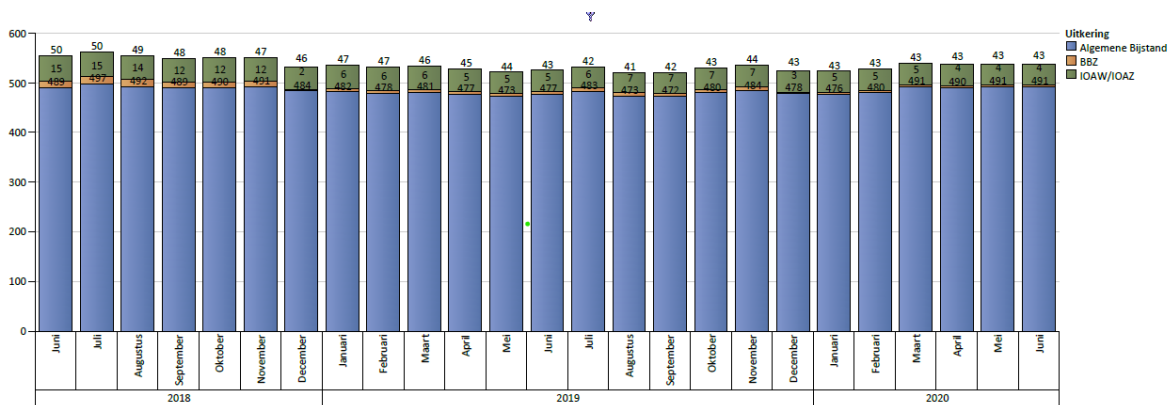
Bestandsontwikkeling Participatiewet

Sinds de inwerkingtreding van de Participatiewet heeft de gemeente de taak om te zorgen voor garantiebannen en beschut werk conform de wet Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (wet BUIG, omvatte voorheen Wajong en/of Wsw). Sinds 2019 begint het aantal mensen

met een arbeidsbeperking aan deze voorzieningen te stijgen. Daarmee zijn meer mensen toegeleid naar passend werk.

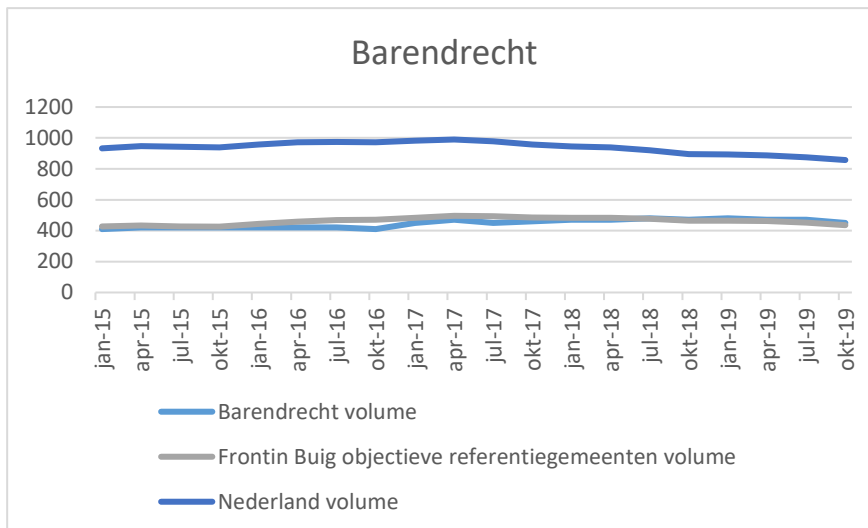
Het totaal aantal uitkeringen is in de afgelopen jaren, met kleine variaties tussendoor, in juni 2020 ongeveer gelijk aan de aantallen in juni 2018.

Aantal uitkeringsgerechtigden op meetdatum van 12 juni 2020. De aantallen in de laatste maanden zijn door de duur van administratieve processen later nog veranderd.

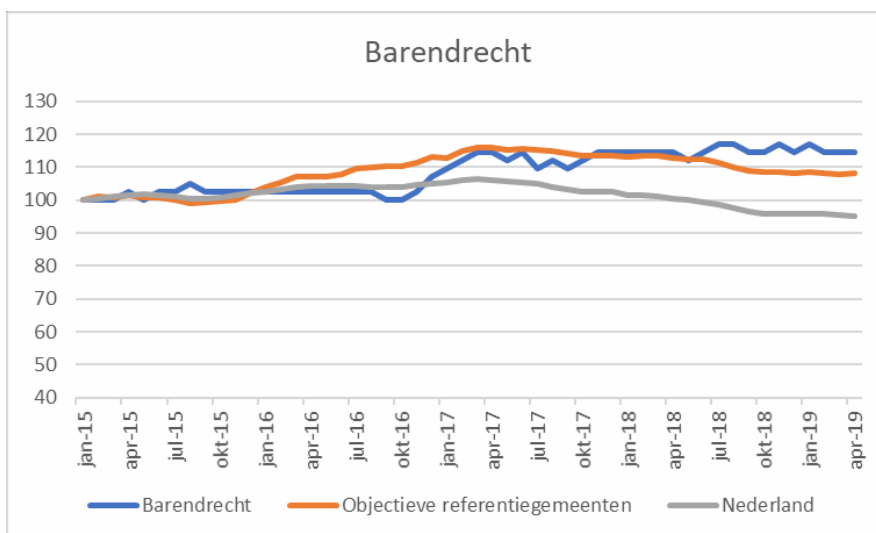
In de grafiek hieronder wordt vanaf de ingangsdatum van de Participatiewet de bestandsontwikkeling en de geïndiceerde bestandsontwikkeling in Barendrecht weergegeven en afgezet tegen de ontwikkeling van objectieve referentiegemeenten³¹ en Nederland.

³¹ Dit zijn gemeenten met een vergelijkbare opbouw als Barendrecht. De referentiegemeenten zijn Zuidplas, Woerden, Utrechtse Heuvelrug, Peel en Maas, Nijkerk, Krimpenerwaard, Houten, Horst aan de Maas, Goeree-Overflakkee, Ronde Venen.

Vanaf 2015 is het bestand in Barendrecht gestegen met +14%. Dit wijkt scherp af van de landelijke trend die een daling met -4% laat zien (zie Figuur 2). In de objectieve referentiegemeenten van Barendrecht³ is ook een toename te zien (+8%), maar veel minder sterk dan in Barendrecht. Uitgesplitst naar type

bijstandshuishouders valt de sterke stijging van het aantal alleenstaanden in de bijstand op: +29%. Ter vergelijking: landelijk daalt het aantal alleenstaanden in de bijstand met -2%. De ontwikkeling van het aantal paren wijkt nog meer af. In Barendrecht +57% en landelijk +5%. Bij de eenouderhuishouders zien we het omgekeerde: in Barendrecht een daling met -23% en landelijk een daling met -16%.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het niveau van het bijstands-bestand anno 2019 naar verhouding iets hoger ligt (+2%) dan gemiddeld in vergelijkbare referentiegemeenten. Daarbij ligt het bestand alleenstaanden iets lager in Barendrecht (-4%) dan in de referentiegemeenten.

Figuur 1: Geïndexeerde bestandsontwikkeling Barendrecht, de objectieve referentiegemeenten van Barendrecht en Nederland, 2015-2019.

Het bestand paren daarentegen ligt flink hoger (+15%). En dat geldt ook voor het bestand eenouderhuishouders (+16%), ondanks de relatief sterke daling van deze groep in de voorgaande jaren.

Alleenstaanden vormen 57% van het bestand, paren 23% en eenouderhuishouders 21%.

Leeftijd

20% van de bijstandshuishouders in Barendrecht is jonger dan 30 jaar (of heeft tenminste één lid jonger dan 30). 43% is ouder dan 50 jaar. Qua leeftijd is er geen noemenswaardig verschil met de BAR-organisatie als geheel. En ook niet met Nederland als geheel (19% jonger dan 30, 42% ouder dan 50).

64% van de bijstandshuishoudens is van buitenlandse herkomst (of heeft tenminste één lid van buitenlandse afkomst), waarvan 55% niet-westers. 29% van de bijstandshuishoudens in Barendrecht zijn statushouders (dit is een benadering. Het percentage betreft bijstandshuishoudens met herkomst Afghanistan, Irak, Syrië, Iran, Somalië, Eritrea en overig Afrika (exclusief Ghana). 36% is autochtoon. Het bestand in Barendrecht telt meer huishoudens van niet-westerse herkomst en minder autochtone huishoudens dan de andere twee gemeenten in de BAR-organisatie. In Nederland is 44% van de bijstandshuishoudens van autochtone herkomst. In 56% van de huishoudens is ten minste een persoon van allochtone herkomst. 46% is van niet-westerse herkomst.

Opleiding

75% van de bijstandshuishoudens in Barendrecht is laagopgeleid. Dit komt nagenoeg overeen met de omvang van het aantal laagopgeleide bijstandshuishoudens in Ridderkerk en Albrandswaard. Ook in Nederland is 75% van de bijstandshuishoudens laag opgeleid.

Gezondheidsproblemen

46% van de bijstandshuishoudens in Barendrecht heeft gezondheidsproblemen. Dit komt nagenoeg overeen met de omvang van het aantal laagopgeleide bijstandshuishoudens in Ridderkerk en Albrandswaard. Ook in Nederland als geheel is 46% van de bijstandshuishoudens laag opgeleid.

Dit overzicht van bestandskenmerken illustreert dat een groot deel van het bestand in Barendrecht kenmerken heeft die belemmerend zijn voor arbeidsparticipatie, zoals een lage opleiding, gebrekkige taalvaardigheid (gelet op herkomst) en gezondheidsproblemen.

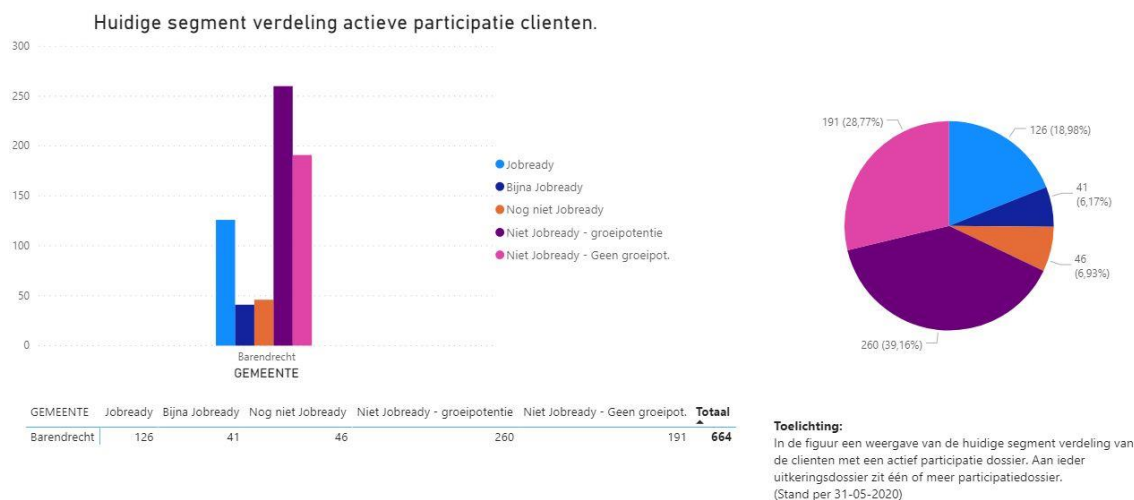
Afstand tot de arbeidsmarkt

In de onderstaande tabel is de verdeling van de uitkeringsgerechtigden eind 2019 weergegeven naar de afstand tot de arbeidsmarkt.³² De afstand tot de arbeidsmarkt wordt op basis van diverse factoren bepaald, zoals opleidingsachtergrond, werkervaring, gezondheid (fysiek, psychisch), beheersing van de Nederlandse taal, het hebben van financiële problemen etc.

Uitkeringsgerechtigden in het segment *jobready* en *nog-niet-jobready* kunnen naar verwachting binnen 1 jaar toegeleid worden naar een betaalde baan: dat zijn er 106 uitkeringsgerechtigden. Zij kunnen uitstromen naar werk, opleiding, zelfstandigheid of een garantiebanaan/beschut werk. Door life-events (verhuizing, ziekte etc.) lukt dat echter niet voor iedereen.

³² De groep niet-uitkeringsgerechtigden –vooral mensen die tot de doelgroep garantiebanaan en nieuw beschut werk behoren- zijn in deze analyse niet meegenomen.

Barendrecht

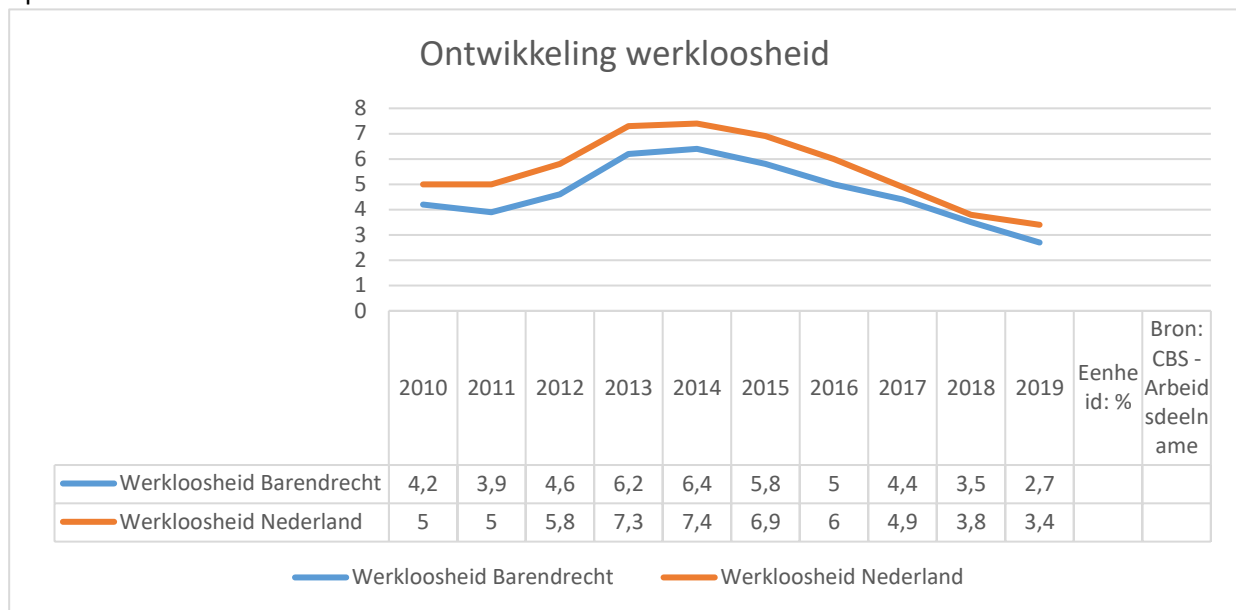
Gecombineerde inzet van instrumenten

Om inwoners naar de arbeidsmarkt toe te leiden worden verschillende instrumenten ingezet, zoals een werkervaringsplaats of een opleiding. Heel vaak worden de instrumenten in combinatie ingezet. Over een periode van bijna 3 jaar blijkt dat als instrument een werkervaringsplaats het meest frequent wordt ingezet, in totaal 870 keer³³. Heel vaak (295 keer) in combinatie met een of meer andere instrument. Andere veel gebruikte instrumenten zijn vrijwilligerswerk (691 keer, waarvan 309 in combinatie met een of meer andere instrumenten) en Scholing (488 keer, waarvan 300 in combinatie met een of meer andere instrumenten). Het totaal aantal instromers vanaf 1-1-2016 tot 1-8-2019 bedraagt 1930. Een Zorgtraject wordt in de beschouwde periode 439 keer ingezet. 85% van de inzet van Zorgtrajecten betreft cliënten die Niet Jobready zijn (zonder 51% of met groeipotentieel 34%).

Ontwikkeling werkloosheid

³³ Deze aantallen zijn voor Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk samen. Omdat beleid en dienstverlening met elkaar overeenkomt is het beeld over de inzet van de instrumenten hetzelfde.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de werkloosheid in Barendrecht weergegeven ten opzichte van Nederland.

Arbeidsmarkt³⁴

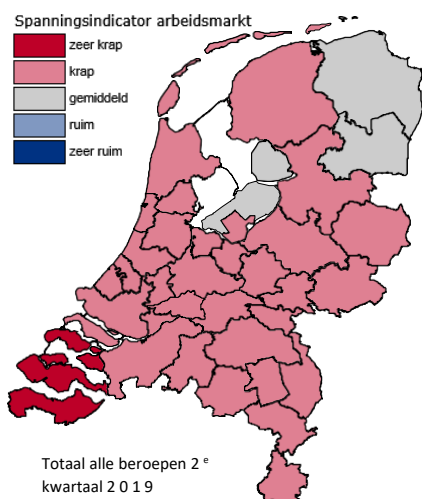
Inwoners van onze gemeente werken vooral in de regio Zuid-Holland. Werkgevers in de provincie Zuid-Holland kampten tot de Coronacrisis in het algemeen met personeelstekorten. Medio 2019 geeft 22% van de ondernemers in deze provincie aan dat zij productiebelemmeringen ervaren door personeelsgebrek (Conjunctuurenquête Nederland). Dit geldt ook voor Groot-Rijnmond. Het aandeel werkgevers dat belemmeringen ervaart, groeide de afgelopen jaren flink.

Met een aanhoudende economische groei namen de personeelstekorten tot de Coronacrisis niet af. De economie groeide weliswaar niet meer in de mate waaraan Nederland de afgelopen jaren gewend raakte, maar er bleef sprake van een bescheiden groei. In september 2019 ging het Centraal Planbureau (CPB) uit van 1,8% economische groei in 2019 en 1,5% in 2020. Inmiddels is dat op korte termijn omgeslagen in een krimp, maar op de lange termijn gaat men nog steeds uit van herstel.

Afbeelding 1.1 Spanningsindicator arbeidsmarkt

35 arbeidsmarktregio's (landkaart) en Rijnmond naar beroepsklasse (tabel), 2^e kwartaal 2019

³⁴ Deze informatie is uit het rapport 'Regio in beeld Rijnmond 2019' van het UWV van vóór de Covid-19 maatregelen. De verwachting is echter dat bij het herstel van de arbeidsmarkt deze analyse weer actueel wordt.

Rijnmond	
Beroepsklasse	Typering
ICT	zeer krap
Technisch	krap
Economisch en administratief	krap
Pedagogisch	krap
Zorg en welzijn	krap
Commercieel	krap
Transport en logistiek	krap
Dienstverlenend	gemiddeld
Openbaar bestuur	gemiddeld
Managers	gemiddeld
Creatief en taalkundig	ruim
Totaal	krap

Afbeelding 1.1 Spanningsindicator arbeidsmarkt (bron: UWV)

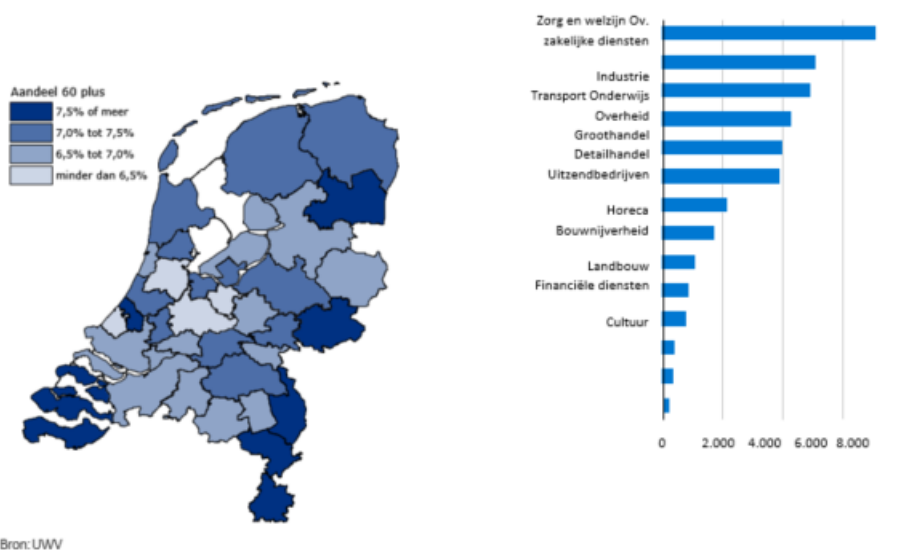
35 arbeidsmarktregio's (landkaart) en Rijnmond naar beroepsklasse (tabel), 2^e kwartaal 2019

In Rijnmond neemt vooral het aantal banen in de zorg & welzijn toe. Deze sector is groot en groeit sterk. Ook detailhandel, uitzendbureaus & arbeidsbemiddeling en de ICT dragen stevig bij aan de regionale banengroei. De ICT-sector kent relatief de sterkste groei en zorgt, ondanks dat dit een nog vrij kleine sector is, er mede voor het positieve effect op de totale banengroei Rijnmond.

Vergrijzing

Vergrijzing veroorzaakt vervangingsvraag. De afbeelding hieronder toont het aandeel 60-plussers in werknemersbanen voor 35 arbeidsmarktregio's (links) en het aantal 60-plussers in Rijnmond naar sector (rechts). Rijnmond behoort met een aandeel 60-plussers in de werkgelegenheid van 6,6% tot de iets minder vergrijpsde regio's in Nederland (6,8%). Dit kan de komende jaren leiden tot vervanging van zo'n 38.800 in de regio woonachtige werknemers; gemiddeld 7.770 per jaar. Vooral zorg & welzijn, de zakelijke diensten en de industrie krijgen de komende jaren volop te maken met vervangingsvraag door pensionering.

Afbeelding 1.4 Aandeel en aantal 60-plussers in werknemersbanen
35 arbeidsmarktregio's (landkaart) en Rijnmond naar sector (grafiek), december 2018

Bron: UWV

Steeds meer vacatures staan - voor kortere of langere tijd - open. In Rijnmond nam het aantal openstaande vacatures sinds begin 2016 toe met 65% tot 16.500 eind 2018.

Bovenstaande afbeelding toont het verloop van de openstaande vacatures per kwartaal in de periode 2016 – medio 2019.

Openstaande vacatures en mismatch

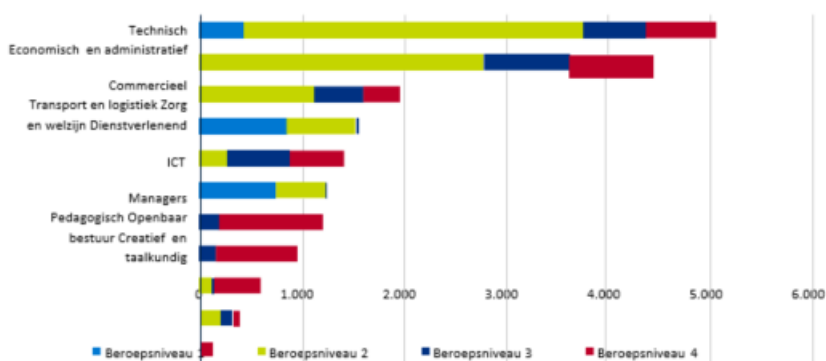
De volgende afbeelding toont de openstaande vacatures in Rijnmond medio 2019 naar beroepsklasse en – niveau. De indeling naar beroepsniveau is op basis van de internationale ISCO-classificatie, die een indeling van niveau in vier categorieën kent:

- beroepsniveau 1: eenvoudige routinematige taken, waarvoor elementair of lager onderwijs volstaat;
- beroepsniveau 2: weinig tot middelmatig complexe taken, waarvoor lager of middelbaar onderwijs vereist is;
- beroepsniveau 3: complexe taken, waarvoor middelbaar of hoger onderwijs vereist is;
- beroepsniveau 4: zeer complexe gespecialiseerde taken, waarvoor hoger of wetenschappelijk onderwijs vereist is.

Voor technische beroepen staan in Rijnmond de meeste vacatures open. Het gaat hier vooral om beroepen op beroepsniveau 2- zoals hulpkrachten in bouw en industrie en assemblaged medewerkers maar ook metaalarbeiders, bouwvakkers en elektriciens. Ook voor economische & administratieve beroepen staan veel vacatures open op beroepsniveau 2, zoals voor administratief medewerkers en voor minimaal beroepsniveau 3 voor financieel specialisten als controllers, accountants en belastingadviseurs.

Op beroepsniveau 1 staan veel vacatures open in transport & logistiek en dienstverlening. Het gaat hierbij om horecapersoneel en beroepen als vrachtwagenchauffeurs, laders en lossers. In de beroepsgroep commerciële beroepen zoeken werkgevers vooral verkoopmedewerkers en callcentermedewerkers. Openstaande vacatures in zorg & welzijn zijn er vooral op minimaal beroepsniveau 3 voor beroepen als verzorgenden of woonbegeleider en op beroepsniveau 4 waarbij het met name gaat om (gespecialiseerd) verpleegkundigen.

Afbeelding Openstaande vacatures naar beroepsklasse en -niveau
Rijnmond, december 2018

Bron: UW

Het aantal openstaande vacatures neemt niet alleen toe doordat er meer vacatures ontstaan, maar ook doordat vacatures steeds moeilijker vervulbaar zijn. Knelpunten in de personeelsvoorziening kunnen het gevolg zijn van mismatch; een verzamelbegrip met vele gezichten. Vanuit werkgeversperspectief zijn er vier typen mismatches te onderscheiden, die vaak in combinatie met elkaar voorkomen.

Verticale mismatch. Het opleidingsniveau sluit niet goed aan bij het gevraagde niveau voor een baan.

Horizontale mismatch. De opleidingsrichting sluit niet goed aan bij de gevraagde richting voor een baan. Deze situatie doet zich bijvoorbeeld voor bij docenten in het voortgezet onderwijs. Tot 2023 blijven er tekorten voor exacte vakken, terwijl er geen of nauwelijks tekorten zijn voor docenten maatschappijleer, aardrijkskunde en geschiedenis.

Kennisveroudering. De kwalificaties van werkenden en werkzoekenden sluiten op een specifiek moment niet meer voldoende aan bij het veranderende werk.

Geografische mismatch. Er zijn specifieke regionale knelpunten waardoor vraag en aanbod niet goed op elkaar aansluiten. Zo bestaan er momenteel vooral tekorten aan basisschoolleraars in de Randstad, terwijl er in noordelijke en oostelijke regio's juist nog relatief veel werkzoekenden per vacature zijn.

Naast de conjuncturele ontwikkelingen, die in hoofdstuk 1 zijn beschreven, beïnvloeden ook structurele ontwikkelingen (trends) de arbeidsmarkt in Rijnmond.

Mismatch en kansen door de krapte op de arbeidsmarkt

Vanwege de vraag naar personeel en de mismatch bij de sectoren techniek, ICT, zorg en onderwijs liggen hier kansen voor werkzoekenden. Ook in andere sectoren kunnen voor bepaalde beroepen tekorten blijven bestaan als de arbeidsmarkt weer aantrekt. Zo kan bijvoorbeeld de sterke vergrijzing in de transport zorgen voor een grote vervangingsvraag doordat personeel met pensioen gaat.

De krapte in veel technische beroepen blijft de komende jaren aanhouden. Dit heeft te maken met:

Vergrijzing. De komende jaren gaan veel technische vakmensen met pensioen.

Te weinig instroom in technische opleidingen, vooral op het mbo. Dit hangt deels samen met het beeld dat veel mensen van het werken in technische beroepen hebben. Bovendien leek een technische opleiding door de vele ontslagen tijdens de crisis voor jongeren minder aantrekkelijk. En vooral in de bouw daalde het

aanbod van trajecten in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) tijdens de crisis fors, waardoor minder jongeren een opleiding konden doen.

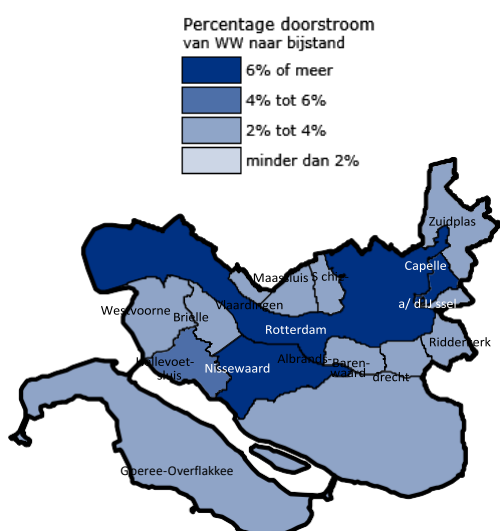
Groeiende rol techniek. Techniek speelt op steeds meer terreinen een belangrijke rol. Bijvoorbeeld bij de energietransitie, installatie van laadpalen voor elektrische auto's en domotica (smart homes), om ouderen langer thuis te laten wonen of energie te besparen.

De **veranderende eisen** die aan werknemers gesteld worden. Zo is er toenemende behoefte aan mensen die interdisciplinair samen kunnen werken aan complexe vraagstukken, binnen een continu veranderende context en veranderende technologie.

Op dit moment is de arbeidsmarkt in Rijnmond zeer krap voor ICT-beroepen, veel werkgevers ervaren problemen om aan personeel te komen. Aangezien ICT-werkzaamheden in alle sectoren voorkomen, heeft vrijwel elke sector dus te maken met dit wervingsprobleem. In de ICT speelt zich een duidelijke kwalitatieve mismatch af. Ondanks de grote personeelstekorten zijn er nog steeds werkzoekende ICT'ers met een uitkering. Dit komt deels doordat zij relatief vaak laag en middelbaar opgeleid zijn, terwijl er vooral vraag is naar hoger opgeleiden. Bovendien is het in de ICT heel belangrijk om specifieke, up-to-date kennis en ervaring te hebben. Gevraagde competenties en kennis veranderen in hoog tempo. Er is meer vraag naar mensen met goede communicatieve vaardigheden, die interdisciplinair kunnen samenwerken, inzicht hebben in bedrijfsprocessen en klantwensen kunnen vertalen naar ICT-oplossingen en -producten.

Doorstroom WW-bijstand naar gemeente

De gunstige economische ontwikkelingen tot Corona hadden een dempend effect op de doorstroom van WW naar bijstand. Het is voor werkzoekenden gemakkelijker om werk te vinden. Het percentage personen dat na beëindiging van de WW-uitkering een beroep deed op de bijstand nam in Rijnmond af van 8,1% in 2015 tot 6,1% in 2017. Dit laatste percentage lag nog boven het landelijke doorstroompercentage van 4,6% in 2017. De doorstroom van de WW naar de bijstand is – vanuit de WW gezien – relatief beperkt. Dit vereist echter wel een nuancering; vanuit de bijstand gezien is het voor gemeenten een belangrijk deel van de nieuwe bijstandsuitkeringen.

	Doorstroom abs.	Doorstroom %
Nederland	19.280	4,6%
Rijnmond	2.180	6,1%
Albrandswaard	10	2,6%
Barendrecht	20	2,5%
Brielle	<10	2% tot 4%
Capelle aan den IJssel	120	7,1%
Goeree-Overflakkee	20	3,4%
Hellevoetsluis	50	5,8%
Hoeksche Waard	40	3,4%
Krimpen aan den IJssel	20	3,8%
Maassluis	20	2,3%
Nissewaard	150	7,0%
Ridderkerk	30	2,9%
Rotterdam	1.490	7,6%
Schiedam	90	3,6%
Vlaardingen	80	4,0%
Westvoorne	<10	2% tot 4%
Zuidplas	30	3,9%

Bron: UWV

In Rijnmond varieerde het doorstroompercentage van WW naar bijstand in 2017 van 2% in Westvoorne en Brielle tot 7,6% in Rotterdam. In onze gemeente is dat 2,5%.

Verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt van bijstandsgerechtigden

We proberen stapsgewijs de afstand tot de arbeidsmarkt van werkzoekenden te verkleinen. Het kan dan gaan om het stimuleren van maatschappelijke participatie of het laten opdoen van werkritme. Het hebben van zelfs een bescheiden parttime baan blijkt uiteindelijk voor bijstandsgerechtigden een effectieve opstap te zijn naar uitkeringsonafhankelijkheid

Beroep	Aantal
Totaal	64.340
Productiemedewerkers	9.940
Schoonmakers in kantoren en bedrijven	4.260
Ondersteunende secretariële medewerkers	1.970
Magazijn- en expeditiemedewerkers	1.960
Helpenden	1.480
Receptionisten en telefonisten	1.340
Medewerkers kinderopvang	1.120
Huishoudelijk medewerkers (hotel, instelling)	1.110
Medewerkers bediening horeca	1.090
Verkoopmedewerkers detailhandel mode	1.030

Top 10 Geregistreerde werkzoekenden UWV met bijstandsuitkering naar beroep van inschrijving Rijnmond, december 2018 (bron: UWV)

Bijstandsgerechtigden die parttime werken stromen gemiddeld drie keer vaker uit naar werk dan bijstandsgerechtigden die geen parttime werk verrichten. Dit effect is nog groter bij alleenstaande ouders, vrouwen en 40-plussers. Als zij parttime werken, stromen ze zelfs vier keer vaker uit. De samenhang tussen parttime werk en de uitstroom naar werk is op meerdere manieren te verklaren. Mensen met een kortere afstand tot de arbeidsmarkt vinden gemakkelijker een baan. Daarnaast kan parttime werk leiden tot meer uren of meer verdienen en vervolgens uitstroom naar werk.

BIJLAGE 2 Overzicht taakvelden begroting 2020

In onderstaand overzicht zijn de taakvelden uit de begroting 2020 weergegeven die betrekking hebben op deze nota 'Integraal Beleid Sociaal Domein Barendrecht'. De taakvelden zijn een één op één weergave uit de begroting 2020. In dit overzicht zijn niet de algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds opgenomen. Het overzicht geeft een beeld van de reikwijdte en de omvang die het 'Integraal Beleid Sociaal Domein Barendrecht' beslaat.

Overzicht taakvelden 'Nota Integraal Beleid Sociaal Domein Barendrecht'	Begroting 2020	
	lasten	baten
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.123.000	736.100
5.1 sportbeleid en activering	617.300	0
5.3 cultuur presentatie, -productie en -participatie	1.751.400	288.200
5.6 media	1.117.900	121.000
6.1 samenkracht en burgerparticipatie	3.014.900	165.900
6.2 wijkteams	2.981.500	0
6.3 inkomensregelingen	10.356.800	7.939.500
6.4 begeleide participatie	33.000	0
6.5 arbeidspart. –instrumenten gericht op toeleiding naar werk	1.878.100	0
6.6 maatwerkvoorzieningen Wmo	1.412.700	0
6.71 maatwerkdienstverlening 18+	6.206.300	215.500
6.72 maatwerkdienstverlening 18-	7.422.800	0
6.81 geëscaleerde zorg 18+	155.500	0
6.82 geëscaleerde zorg 18-	1.679.100	0
7.1 volksgezondheid	1.939.400	69.100
Totaal	42.689.700	9.535.300
Bron: Begroting gemeente Barendrecht 2020		

BIJLAGE 3 Beleidsmonitor

Hieronder is een beleidsmonitor per maatschappelijk effect uit de beleidsnota 'Integraal Beleid Sociaal Domein' weergegeven. In deze beleidsmonitor zijn per maatschappelijk effect de (sub)doelstellingen, onderliggende ambities en een eerste inventarisatie van mogelijke indicatoren geformuleerd die aansluiten bij de richting en gewenste 'outcome' van dit 'Integraal Beleid Sociaal Domein'. De monitor vormt voor de komende jaren de basis voor het volgen van de resultaten van dit beleid. De monitor is geen statisch geheel maar zal door de gemeente samen met partners door worden ontwikkeld op basis van o.a. voortschrijdend inzicht, (snelheid van) beschikbaarheid van data en de inbreng van gemeente en partners aan de opgavetafels. *In de monitor zijn geen streefcijfers opgenomen. Het is de wens van de gemeente om eventuele streefwaarden steeds meer onderdeel uit te laten maken van de jaarlijkse planning & control-cyclus. De eventuele streefwaarden sluiten op die manier het beste aan op de actuele situatie in de gemeente.* De opbouw van elke monitor is weergegeven zoals hieronder in de tabel afgebeeld.

	= maatschappelijk effect
	= doelen
	= ambities
	= indicator

In de monitor zijn diverse afkortingen gebruikt. Hieronder is de lijst van afkortingen weergegeven.

LIJST VAN AFKORTINGEN	
SSD	Suite Sociaal Domein
SHV	Schuld Hulp Verlening
PW	Participatiewet
WSJG	Waar staat je gemeente
GI	Gecertificeerde Instelling
IVH	Intensief Vrijwillige Hulpverlening
CEO	Cliëntervaringsonderzoek
Poh j-ggz	Praktijkondersteuner jeugd ggz

CJG	Stichting Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond
BP	Burgerpeiling ³⁵

³⁵ In deze beleidsmonitor zijn indicatoren opgenomen waarbij als bron 'burgerpeiling' is opgenomen. Dit betreft een peiling die binnen de implementatiefase van deze nota vorm moet krijgen en waartoe het college separaat aan deze nota zal besluiten.

1. Alle inwoners ontwikkelen zich optimaal

a. Minder inwoners hebben taal- of ontwikkelachterstanden

b. Meer kinderen hebben een kansrijke start

c. Meer kinderen groeien gezond en veilig op

Een doorgaande leer- en ontwikkellijn

Meer inwoners met een startkwalificatie

Meer inwoners beheersen basis vaardigheden

Eerder signaleren van risico's in de ontwikkeling van het kind

Meer mogelijkheden voor talentontwikkeling

Meer aandacht voor opvoedvraagstukken

Verhogen van de weerbaarheid onder jeugdigen

Jeugdigen worden niet bedreigd in hun ontwikkeling

% risico op onderwijsachterstanden
Bron: WSJG

Relatief en absoluut verzuim per 1.000 leerlingen
Bron: WSJG

Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie
Bron: WSJG

% deelnemers aan het VO en MBO
Bron: WSGJ

Deelname trajecten bij de bibliotheek
Geschat % risico op laaggeletterdheid
Bron: Bibliotheek, WSJG

% verhoogd risico op psychosociale problematiek jeugd
Bron: GGD gezondheidsmonitor kinderen

Vroeggeboorte en/of te laag geboortegewicht / zwangerschapsbegeleiding
Bron: WSGJ

Deelname aan brede school activiteiten
Bron: rapportage Brede School

Steun bij opvoeding/ behoefte hulp en advies
Bron: gezondheidsmonitor kinderen

% jongeren 13-18 jr dat zich voldoende weerbaar voelt
Bron: gezondheidsmonitor jeugd

Jongeren met jeugdbeschermingsmaatregel (IVH)
Bron: rapportage GI

2. Alle inwoners hebben gelijke kansen om mee te doen

a. Minder inwoners ervaren (financiële) belemmeringen om mee te doen

b. Meer inwoners kunnen (naar vermogen) meedoen

c. Hulp en ondersteuning hebben een duurzamer resultaat

Afname van schulden problematiek

Meer inwoners beheersen basisvaardigheden

Meer mogelijkheden voor inwoners met een beperking om mee te kunnen doen

Minder ongelijkheid tussen inwoners als gevolg van inkomensverschillen

Daling van werkloosheid door duurzame uitstroom of duurzame participatie

Inwoners weten hun weg naar hulp beter te vinden

Effectiever herstel of stabilisatie van problematiek

Fraude en misbruik van voorzieningen wordt tegengegaan

Het aantal aanmeldingen bij SHV
aantal actieve dossiers bij SHV
Bron: SSD/Partner

Deelname trajecten bij de bibliotheek
Geschat % risico op laaggeletterdheid
Bron: waarstaatje gemeente.nl

Bekendheid en gebruik gemeentelijke voorzieningen PW/Wmo
Bron: SSD

Bekendheid met en gebruik minima regelingen
Bron: SSD en burgerpeiling

% van inwoners boven de 110% van het sociaal minimum
bron: WSGJ

Uitstroom naar werk afzetten tegen herhaalde aanvragen
aantal personen dat vrijwilligerswerk verricht als tegenprestatie
Bron: SSD

% inwoners (met ondersteuningsbehoefte) dat bekend is met gemeentelijke voorzieningen
Bron: Burgerpeiling

% herhaald beroep op hulp of uitval?
Bron: SSD

Mate van tevredenheid over resultaat verkregen ondersteuning
Bron: CEO

Er worden voldoende handhavings /controle onderzoeken PW/Wmo/Jeugd uitgevoerd
bron: SSD

3. Alle inwoners kunnen voor zichzelf zorgen en kijken naar elkaar om

a. Meer inwoners zijn zelfredzaam

b. Meer inwoners voelen zich verbonden met en zetten zich in voor hun wijk of buurt

c. Meer inwoners zijn bereid om mantelzorg te verlenen

d. Meer inwoners leveren vrijwillige inzet

Het vergroten van de zelfredzaamheid onder inwoners met een hulpvraag

Deelname aan de activiteiten van de wijkvereniging/wijkcentra stijgt

De sociale samenhang stijgt

% inwoners dat burenhulp verleent

Mantelzorgers voelen zich (op maat) ondersteund en gewaardeerd

De verbinding tussen formele en informele zorg is versterkt

De verbinding tussen vraag en aanbod vrijwilligers werk versterkt

Vrijwilligers voelen zich beter ondersteund

% van inwoners dat zich door de ontvangen ondersteuning beter kan redden
Bron: CEO / methodiek vraagverheldering

Bezettingsgraad ontmoetings pleinen
Bron: rapportage Kijk op Welzijn /ontmoetings pleinen

Sociale samenhang t.o.v. landelijk gemiddelde
Bron: WSJG

% inwoners dat burenhulp verricht
Bron: Burgerpeiling

% inwoners naar leeftijdscategorie dat mantelzorg verleent
Bron: GGD Gezondheids monitor

% mantelzorgers dat zich goed ondersteund en gewaardeerd voelen
Bron: Burgerpeiling / jaarverslag Kijk op Welzijn

Bekendheid met mantelzorg ondersteuning
Bron: Burgerpeiling

Toename trajecten waarbij informele zorg wordt ondersteund door formele zorg
Bron: ntb

% inwoners dat vrijwilligerswerk verricht of wil verrichten
Bron: Burgerpeiling
Jaarverslag Kijk op Welzijn

Mate waarin vrijwilligers zich ondersteund voelen
Bron: Burgerpeiling

4. Alle inwoners zijn (langer) vitaal en gezond

a. Meer inwoners zijn mentaal gezond

b. Meer inwoners zijn fysiek gezond

c. Gemeente en partners verbeteren hun vroegsignalering

Minder inwoners
ervaren eenzaamheid

Minder inwoners
kampen met mentale
klachten zoals angst en
depressie

Meer inwoners met een gezonde leefstijl

Vroegtijdiger en relatief meer inzet van welzijns- en
gezondheidsvoorzieningen

% emotionele en sociale
eenzaamheid naar
leeftijdscategorie
Bron: GGD
Gezondheidsmonitor,
Benchmark Eén tegen
eenzaamheid,
Burgerpeiling, onderzoek
CJG

% inwoners met
depressieve of angst
klachten
Bron: WSJG / Vektis(?)

% inwoners naar
leeftijdscategorie met
overgewicht
Bron: WSJG

% inwoners dat voldoende
beweegt/voldoet aan de
beweegnorm
Bron: WSJG

Aantal inwoners naar
leeftijdscategorie dat
gebruik maakt van welzijn
op recept
Bron: rapportage welzijn/
zorgdomein

Aantal inwoners dat
gebruik maakt van poh j-
ggz
Bron: rapportage welzijn/
zorgdomein

Bekendheid met
welzijns- en
gezondheidsvoorzieningen
Bron: Burgerpeiling

5. Alle inwoners zijn in staat om (langer) (veilig) thuis te (blijven) wonen

a. Meer inwoners met een ondersteuningsbehoefte kunnen thuis blijven wonen

b. Meer inwoners hebben een veilige thuissituatie

Meer mogelijkheden om thuis te kunnen blijven wonen

Meer passende voorzieningen voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte die (langer) thuis (blijven) wonen

Goede signalering en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling

Een samenleving die mensen met dementie én hun mantelzorgers ondersteunt en kansen biedt om te kunnen blijven meedoen

% van inwoners met passende woning bij leefsituatie
Bron: Burgerpeiling

Mate van bewustzijn over toekomstige woonbehoeften
Bron: Burgerpeiling

Aantal woningen voor beschermd- en begeleid- wonen
Bron: data centrumgemeente

Aantal (nieuw) uitgevoerde Wmo (woon)voorzieningen
Bron: SSD

0

Aantal meldingen huiselijk geweld/ zorgwerkende thuissituatie
Bron: Rapportage Veilig Thuis

Aantal meldingen kindermishandeling
Bron: Rapportage Veilig Thuis

% inwoners dat dementie kan herkennen
Bron: Burgerpeiling

% mantelzorgers dat bekend is met het aanbod op het gebied van dementie
Bron: Burgerpeiling

BIJLAGE 4: Infographic

In onderstaande infographic wordt de kern van het beleidsplan samengevat.

